

Finaal netheidsrapport 2022

30 maart 2023 Rapport

Regie Netheid
Departement Stedelijke Ontwikkeling
Stad Gent

Colofon

Stad Gent

Departement Stedelijke Ontwikkeling/ Groendienst/ Regie Netheid

Publicatiedatum

30 maart 2023

Postadres

Stad Gent – Groendienst
Stadhuis, Botermarkt 1, 9000 Gent

Inhoud

1. Inleiding	6
2. Hoe proper is Gent?	7
2.1. Meldingen	7
2.1.1. Sluikstortmeldingen 2022	8
2.1.2. Aantal sluikstortmeldingen opgeruimd door IVAGO	15
2.2. Gewichten sluikstort, zwerfvuil en afval in korven	16
2.2.1. Gewichten opgeruimde sluikstorten	16
2.2.2. Gewichten zwerfvuil	17
2.2.3. Gewichten afval in vuilnisbakken	18
2.3. Netheidsbarometer	19
3. Sensibilisering en preventie	21
3.1. Gericht informeren en sensibiliseren	21
3.2. Gentenaars zorgen samen voor een propere stad	22
3.2.1. Propere Pierkes en Propere Commerce	22
3.2.2. Gentsche gruute kuis	24
3.3. Doelgroepgerichte aanpak	24
3.3.1. Workshops voor kinderen	24
3.3.2. Sociale tegemoetkoming in de afvalkosten	25
4. Opruimen	27
5. Handhaving	28
5.1. Daders vatten	28
5.2. Daders sanctioneren	33
5.2.1. GAS-boetes	33
5.2.2. Parket en Afdeling handhaving	36
5.3. Pakkans sluikstort	37
6. Discussie	39
6.1. Hoe proper is Gent?	39
6.1.1. Sluikstort	39

6.1.2. Zwerfvuil	40
6.1.3. Afval in vuilnisbakken	41
6.1.4. Netheidsbarometer	41
6.1.5. Conclusie	41
6.2. Preventie en sensibilisering	42
6.3. Handhaving	42
6.3.1. Daders vatten	42
6.3.2. Daders beboeten	43
6.3.3. Pakkans sluikestort	43
6.3.4. Conclusie	43
7. Bijlagen	44
7.1. GAS-vaststellingen	44
7.1.1. Sluikstorten	44
7.2. Wijkfiches	45

1. Inleiding

Dit netheidsrapport biedt een overzicht van de beschikbare data over netheid en de inspanningen die geleverd worden door verschillende stadsdiensten, Politie en IVAGO om Gent proper te maken. In de aanpak van deze problematiek wordt er niet enkel opgeruimd, maar wordt er vanuit verschillende diensten en met verschillende maatregelen ook ingezet op preventie en sensibilisering. Het netheidsrapport neemt ook een aantal gegevens over deze inspanningen op. Tot slot besteden we ook aandacht aan de inzet en resultaten van de handhaving op sluikestort en zwerfvuil.

We nemen we in het rapport niet alleen gegevens op voor het hele grondgebied van Gent, maar trachten ook data op het niveau van de verschillende wijken weer te geven. Deze gegevens laten toe de evolutie van de sluikestort- en zwerfvuilproblematiek op te volgen en kunnen een scherpere blik werpen op deze complexe problematiek. Dit rapport vormt zo een instrument waar het beleid, de verschillende betrokken diensten en lokale actoren verder mee aan de slag kunnen gaan.

We maken in dit rapport het onderscheid tussen zwerfvuil en sluikestort op basis van de intentie (bewust – onbewust) en de hoeveelheid (een klein afvalstuk – een grote hoeveelheid of een groot stuk).

Zwerfvuil is al het afval dat rondslingert op straat, in de berm, in parken. Het is afval dat door mensen is weggegooid of achtergelaten op plaatsen die daar niet voor bestemd zijn. Het bestaat voornamelijk uit verpakkingsmateriaal van consumpties: blikjes, flesjes, wikkels e.d. Ook sigarettenpeuken, kranten, folders en flyers, zonnebloempitten, schelpen van noten, ... slingeren vaak rond op straat, in parken of langs de weg.

Sluikestorten is afval dat bewust wordt achtergelaten:

- Waar dit wettelijk of reglementair verboden is en/of
- op niet-reglementaire tijdstippen en/of
- in niet-reglementaire recipiënten.
- Het kan bestaan uit verzameld restafval, grofvuil of ander afval.

Beide vormen van afval achterlaten, zwerfvuil en sluikestort, zijn strafbaar.

2. Hoe proper is Gent?

Om een inschatting te maken over hoe proper Gent is, kunnen we ons baseren op objectieve informatie van verschillende bronnen:

- Het aantal meldingen van sluikestort.
- De gewichten van het opgeruimde sluikestort, zwerfvuil en afval uit de vuilnisbakken.
- De netheidsbarometer: die meet het aanwezig zwerfvuil, sluikestorten, overvolle vuilnisbakken en foutief aangeboden afval in Gentse straten.

2.1. Meldingen

Er zijn verschillende manieren waarop een sluikestort kan gemeld worden:

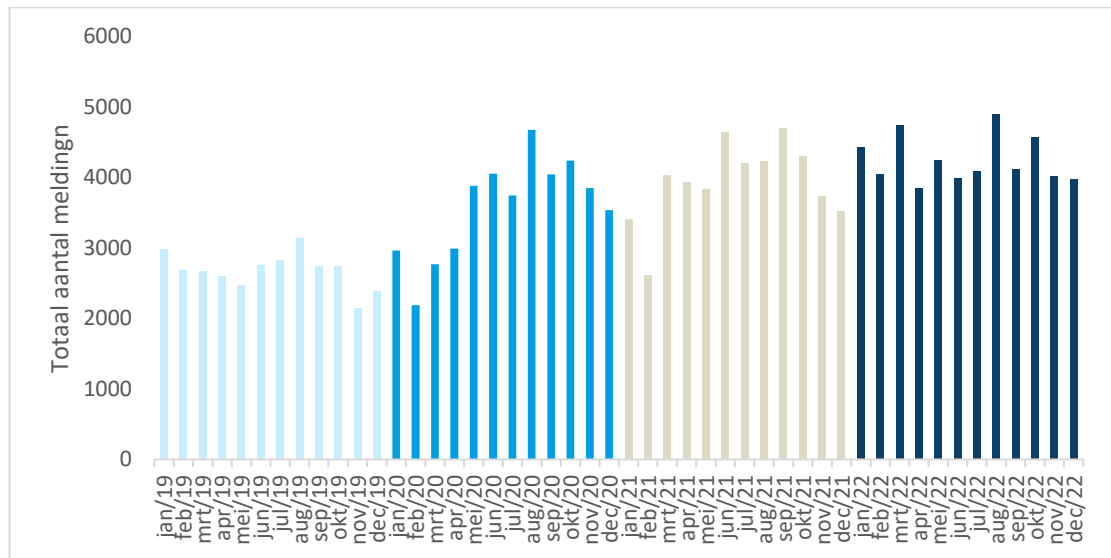
- 1) Via de meldingsapp
- 2) Via het webformulier van Stad Gent
- 3) Via e-mail, telefonisch

Een aantal diensten geven ook sluikestorten door via de meldingsapp of eigen systeem (DROSO door de Gemeenschapswachten(-vaststellers)).

Al deze meldingen worden geregistreerd in een meldingsplatform van de stad. Dit systeem staat in communicatie met het systeem van IVAGO. Deze meldingen omvatten meldingen over sluikestort maar we zien dat ook andere netheid gerelateerde zaken zoals een volle vuilnisbak, zwerfvuil of achtergelaten winkelkarren worden gemeld. Eénzelfde sluikestort kan daarnaast ook meerdere keren gemeld worden.

In 2022 werden in totaal 50.986 meldingen (niet enkel sluikestort) geregistreerd in het platform, een stijging van 3.800 meldingen of 8,1 % tegenover 2021 (47.186).

In 2022 werden in de maand augustus het meeste meldingen geregistreerd en in april het minste. (Figuur 1). In 2022 werd op maandag het meeste meldingen (net zoals vorig jaar) en op zaterdag het minste meldingen geregistreerd.

Figuur 1: Totaal aantal meldingen voor 2019 - 2022 per maand.

Al deze meldingen uit het platform worden door medewerkers van IVAGO beoordeeld, waarbij nagegaan wordt:

- of het effectief om een melding van sluikstort gaat.
- of het een sluikstort is dat reeds gemeld is.

Bij een sluikstortmelding, wordt vervolgens nagegaan wie verantwoordelijk is voor de opruiming ervan. Het grootste deel van de meldingen valt onder bevoegdheid van IVAGO, maar een deel van het gemelde sluikstort bevindt zich op plaatsen die niet onder de bevoegdheid van IVAGO valt, bv. groenzones, private terreinen, spoorwegbermen, bepaalde waterbermen, IVAGO bezorgt deze meldingen aan de bevoegde dienst of overheid voor verdere opvolging. Overige niet-sluikstortmeldingen worden eveneens verder behandeld of doorgestuurd naar de bevoegde dienst door IVAGO.

2.1.1. Sluikstortmeldingen 2022

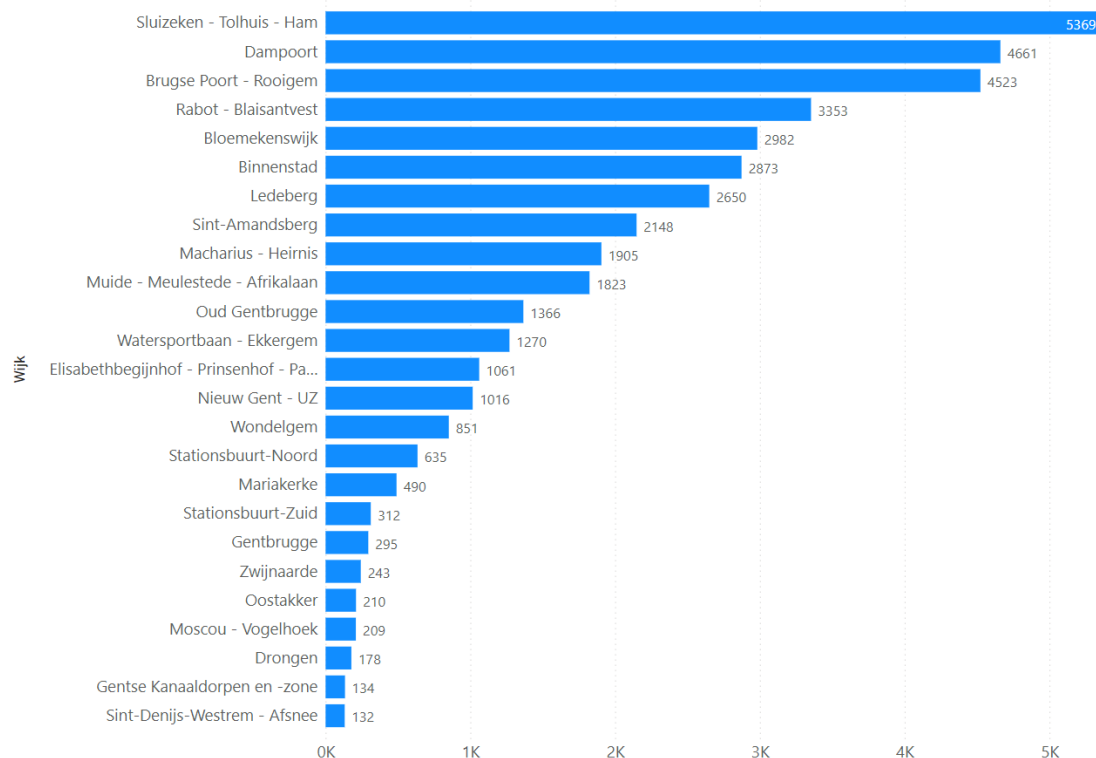
De meldingen uit het meldingsplatform werden gefilterd op aantal unieke sluikstortmeldingen. Hierbij werden meervoudige meldingen van éénzelfde sluikstort en meldingen van andere zaken weggelaten.

In het meldingsplatform werden op deze manier **40.689 sluikstortmeldingen** voor 2022 geregistreerd. Dit is een stijging van 2.080 meldingen of 5,4 % tegenover 2021 (38.609). Deze meldingen omvatten alle sluikstortmeldingen die zowel door IVAGO als door andere diensten of overheden werden opgevolgd.

Deze data geven daarnaast een indicatie over waar en wanneer sluikstort er gemeld wordt.

Waar wordt er sluikstort gemeld?

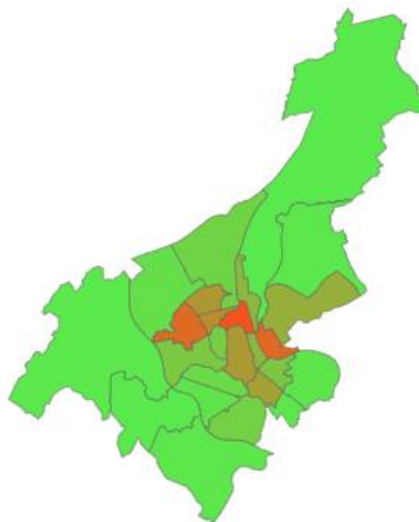
Het aantal sluikstortmeldingen werden voor 2022 per wijk opgedeeld. De wijken Sluizeken-Tolhuis-Ham, Dampoort en Brugse Poort-Rooigem telden het hoogste aantal sluikstortmeldingen (Figuur 2).

Figuur 2: Het aantal sluikstortmeldingen weergegeven per wijk voor 2022.

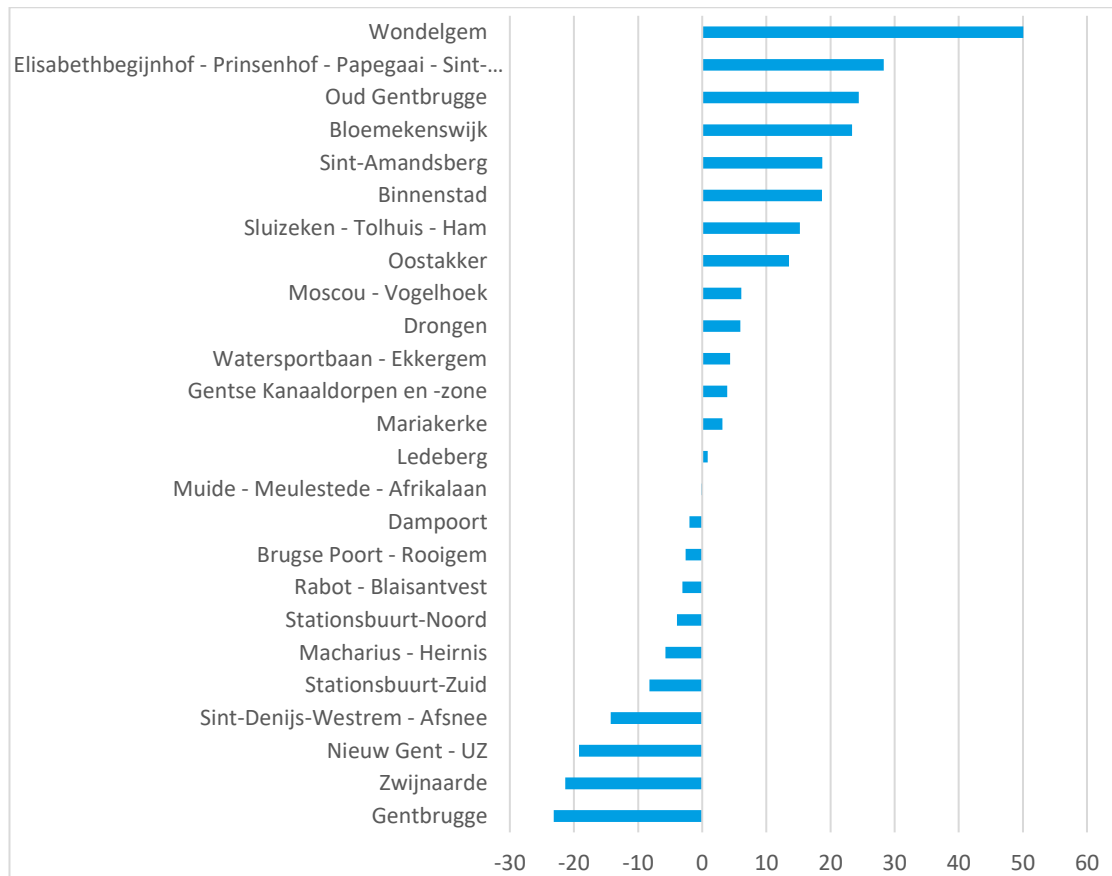
In Figuur 3 kan je het aantal sluikstortmeldingen per wijk op kaart terugzien. Zo zie je dat vooral in de 19^e eeuwse gordelwijken, het meeste sluikstortmeldingen worden geregistreerd.

Sluikstortmeldingen op wijkniveau

Figuur 3: Kaart met verschillende wijken. Hoe roder, hoe meer sluikstortmeldingen er geregistreerd werden.

Als we kijken naar de stijging/daling van het aantal sluikstortmeldingen in 2022 ten opzichte van 2021, zien we in Wondelgem de sterkste stijging (Figuur 4). Wondelgem behoort wel nog steeds bij de wijken met minder dan 1000 sluikstortmeldingen per jaar. Daarnaast zien we dat ook in de reeds sluikstortgevoelige wijken Bloemekenswijk en Sluizeken-Tolhuis-Ham de sluikstortmeldingen zijn gestegen t.o.v. 2021. In 11 wijken, zoals Dampoort, Brugse Poort – Rooigem, Rabot - Blaisantvest en Nieuw Gent - UZ was er een daling in het aantal sluikstortmeldingen op te merken.

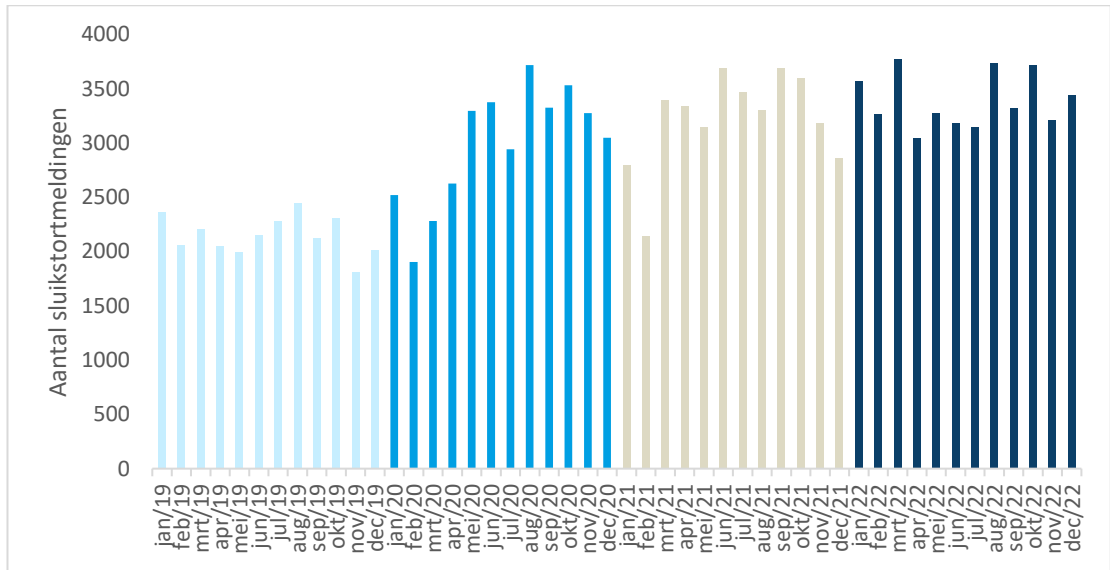

Figuur 4: Stijging/ daling van het aantal meldingen in 2022 ten opzichte van 2021 in percentage weergegeven per wijk.

Wanneer wordt er sluikestort gemeld?

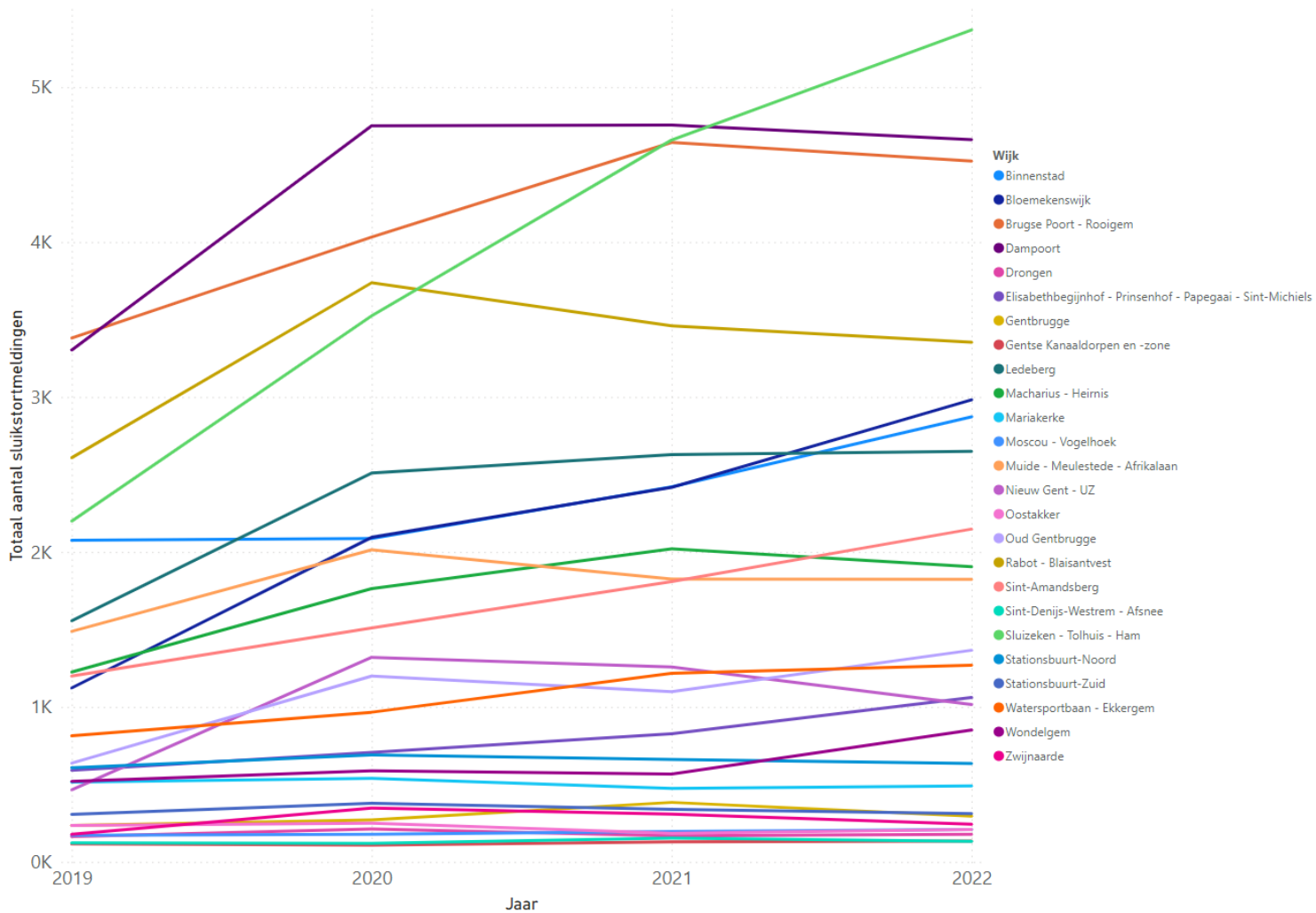
De spreiding van de sluikestortmeldingen kan daarnaast per jaar, per maand, per week en zelfs per dag weergegeven worden.

De meeste sluikestortmeldingen voor 2022 werden telkens op maandag (gemiddeld 160 meldingen) aangemaakt. De minste sluikestortmeldingen werden op zondag (gemiddeld 51 meldingen) geteld. De maand met de meeste sluikestortmeldingen was maart en de minste april (Figuur 5).

Figuur 5: Het aantal sluikestormmeldingen per maand voor 2019 - 2022 voor Gent

In Figuur 6 kan je de evolutie van de sluikestormmeldingen per jaar en per wijk terugvinden. Zo zie je dat sommige wijken relatief stabiel blijven qua aantal sluikestormmeldingen en andere wijken, waaronder Sluizeken-Tolhuis-Ham, de sluikestormmeldingen in stijgende lijn lopen de voorbije jaren.

Figuur 6: Het aantal sluikestormmeldingen per jaar weergegeven voor de periode 2019-2022 per wijk.

Wijkfiches sluikestormmeldingen

Naast een vergelijking tussen wijken, kunnen we ook per wijk dieper in detail treden. Op deze manier kunnen we hotspots identificeren en een gerichte aanpak formuleren. Als voorbeeld wordt de wijkfiche voor Sluizeken-Tolhuis-Ham bekeken. De cijfers voor 2022 van de overige wijken kan je als bijlage terugvinden.

In Figuur 7 kan je links een *heatmap* terugvinden die kan gebruikt worden om hotspots te identificeren. Rechts kan je twee grafieken terugvinden met de dagen waarop het meeste (dinsdag) en het minste (zaterdag) en de maanden waarop het meeste (december) en het minste (april) sluikestort wordt gemeld.

Wijkfiche 2022 - Sluizeken - Tolhuis - Ham

Figuur 7: Wijkfiche Sluizeken-Tolhuis-Ham voor 2022.

In Figuur 8 kan je de evolutie van de sluikestormmeldingen voor de periode 2019-2022 terugvinden.

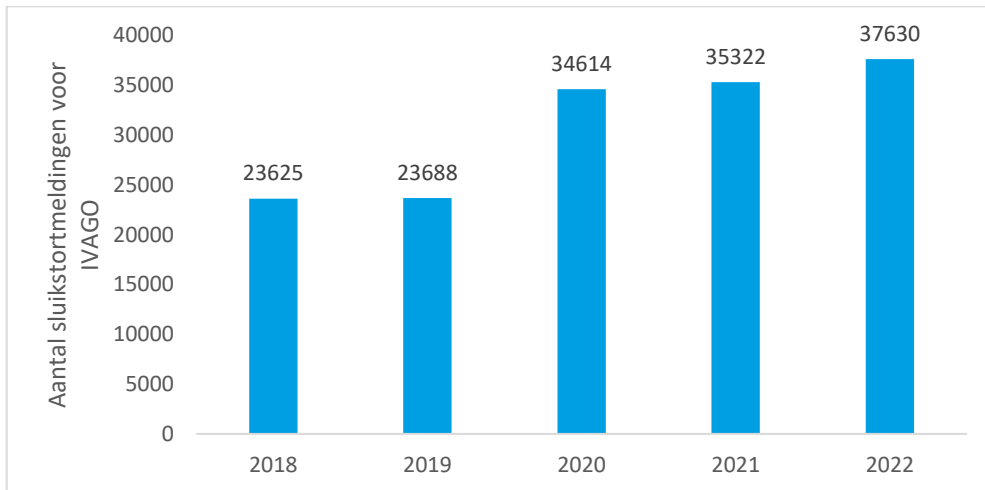

Figuur 8: Evolutie van het aantal sluikestormmeldingen voor 2019-2022 in Sluizeken-Tolhuis-Ham.

2.1.2. Aantal sluikestormmeldingen opgeruimd door IVAGO

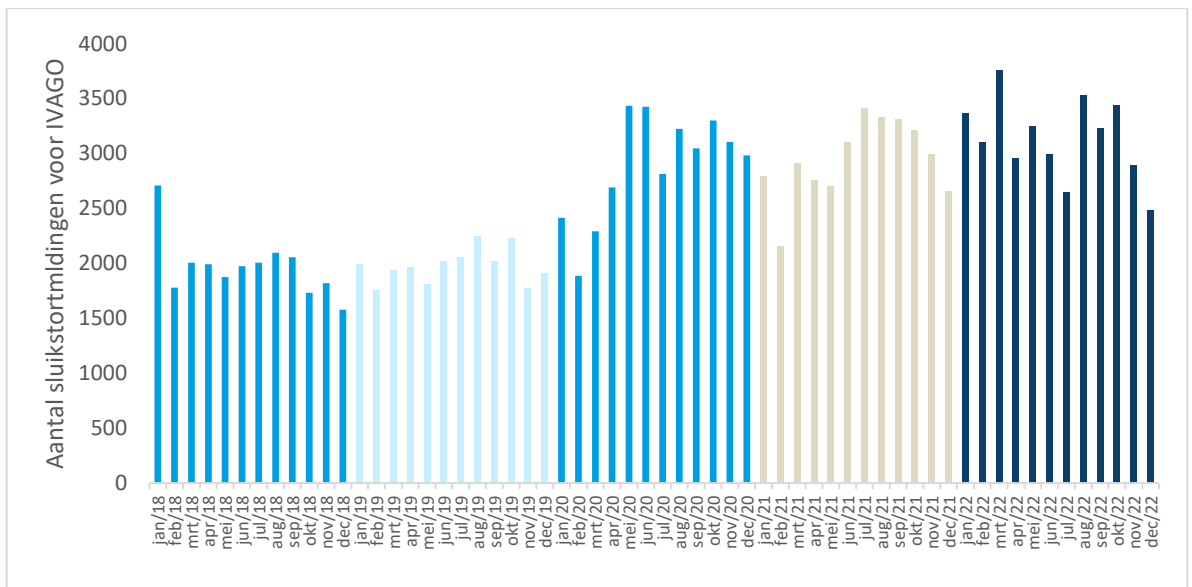
IVAGO registreert van bovenstaande sluikestormmeldingen, voor welke sluikestormen zij een interventie hebben uitgevoerd. Deze sluikestormmeldingen geven een goede indicatie over de toename of afname van de sluikestormproblematiek. In Figuur 9 vind je het aantal opgeruimde sluikestormen terug van 2018 tot en met 2022. In 2022 werden 37.630 sluikestormen opgeruimd door IVAGO.

Het aantal sluikestormen dat IVAGO opruimt, blijft lichtjes stijgen met tussen 2021 en 2022 een stijging van 6,5%.

Figuur 9: Aantal opgeruimde sluikestormen door IVAGO per jaar weergegeven.

Voor de periode 2018-2022, kan je in Figuur 10 de evolutie van het aantal sluikestormmeldingen opgeruimd door IVAGO per maand zien. Daarbij zien we voor 2022 een piek in maart en een laagtepunt in december.

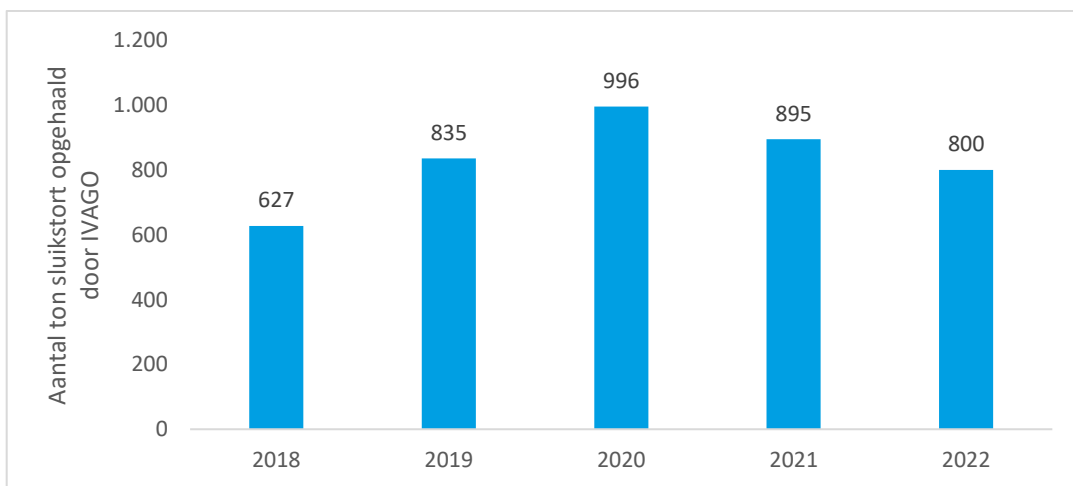
Figuur 10: Aantal opgeruimde sluikestormen door IVAGO per maand weergegeven voor de periode 2018-2022.

2.2. Gewichten sluikestort, zwerfvuil en afval in korven

De cijfers van het Dienstenbedrijf Sociale Economie (DBSE) – cluster openbaar domein zitten vervat in de cijfers van IVAGO. Andere stadsdiensten registreren momenteel geen cijfers over het opgeruimde afval en zijn dus niet opgenomen in de cijfers in dit netheidsrapport.

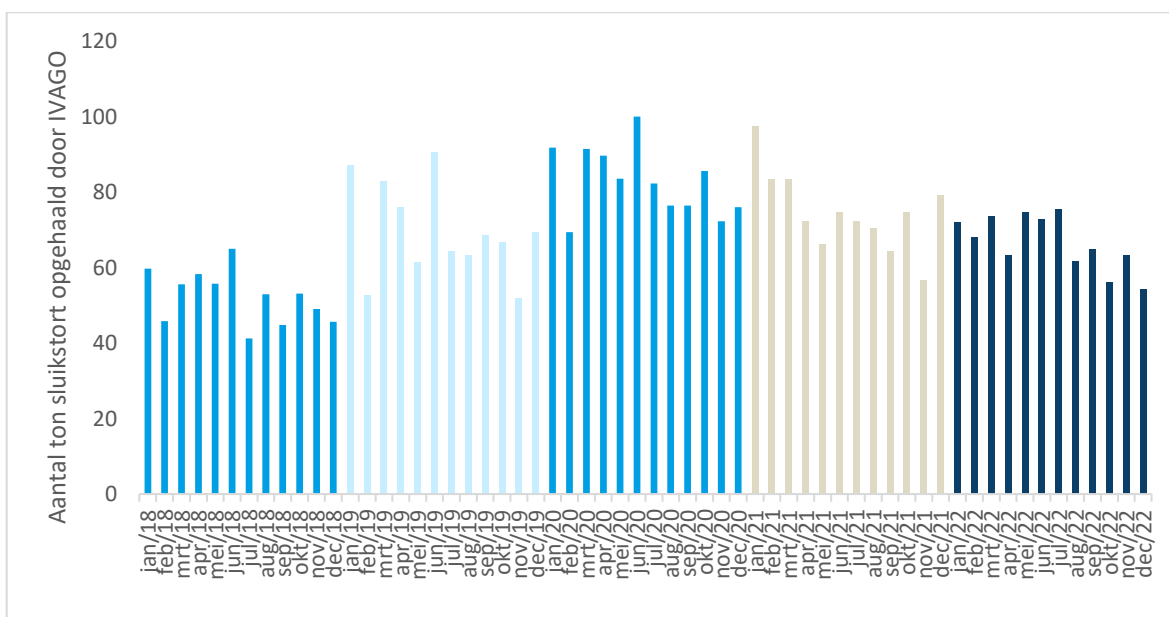
2.2.1. Gewichten opgeruimde sluikestorten

Indien we kijken naar het aantal ton sluikestort opgehaald door IVAGO, dan zien we sinds 2017 jaarlijks een stijging van het aantal tonnages, met in 2020 een uitschieter. Sinds 2021 werd een eerste daling ingezet die verder werd gezet in 2022 (een daling van bijna 11% t.o.v. 2021). Er werd in 2022 800 ton sluikestort opgehaald (Figuur 11).

Figuur 11: Aantal ton sluikestort per jaar opgeruimd door IVAGO per jaar.

De evolutie per maand van de sluikestorttonnages wordt in Figuur 12 weergegeven. Tijdens de maand december werd in 2022 het minste tonnage sluikestort opgehaald. Het hoogste tonnage sluikestort werd opgehaald in de maand juli.

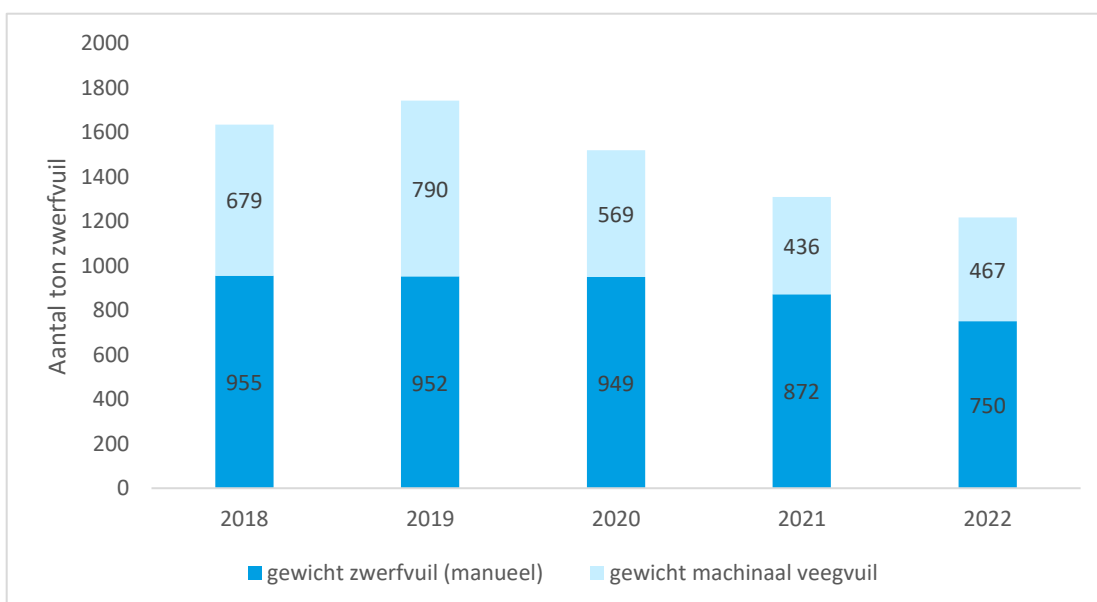

Figuur 12: Aantal ton slijkstort door IVAGO opgeruimd weergegeven per maand voor de periode 2018-2022.

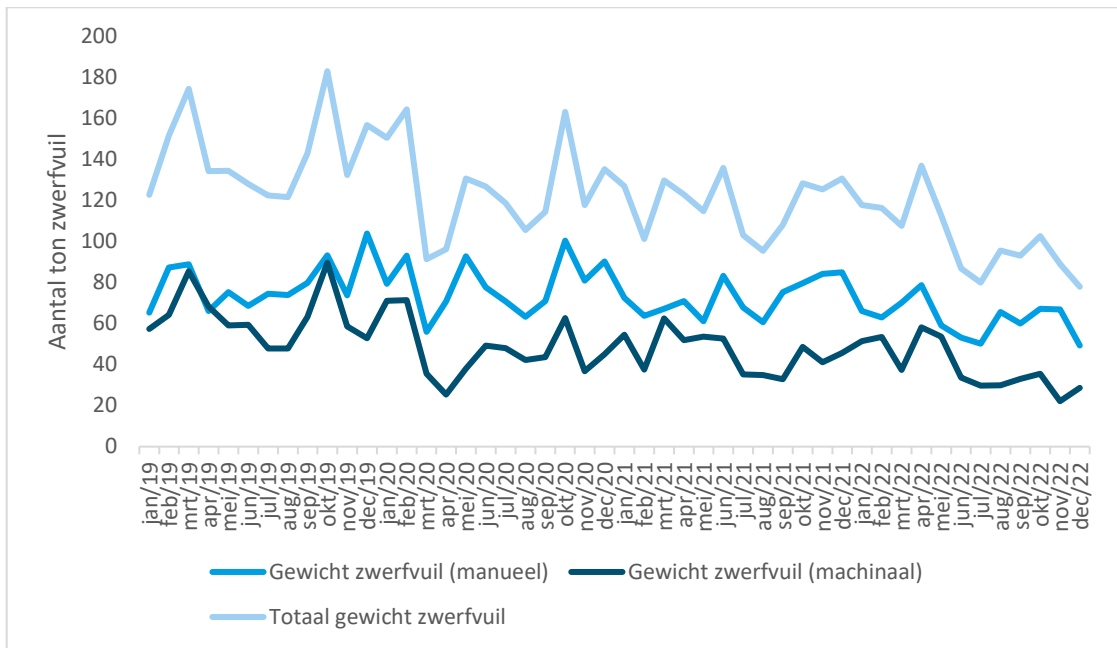
2.2.2. Gewichten zwerfvuil

Om het tonnage zwerfvuil te bepalen, wordt de som gemaakt van het aantal ton zwerfvuil manueel geveegd (door IVAGO en DBSE) en 20% van het aantal ton vuil machinaal geveegd. Het overige machinaal geveegde vuil bestaat bijvoorbeeld uit bladeren, zand, ... en wordt dus niet meegenomen in deze berekening. We zien dat de daling van tonnage zwerfvuil, ingezet vanaf 2020, zich verder doorzet in 2022 (een daling van 7,0 % t.o.v. 2021 en 19,8% t.o.v. 2020) (Figuur 13).

In Figuur 14 wordt het tonnage zwerfvuil per maand voor 2019-2022 weergegeven. We zien voor het totale zwerfvuil in 2022 een uitschieter in april en een dieptepunt in december.

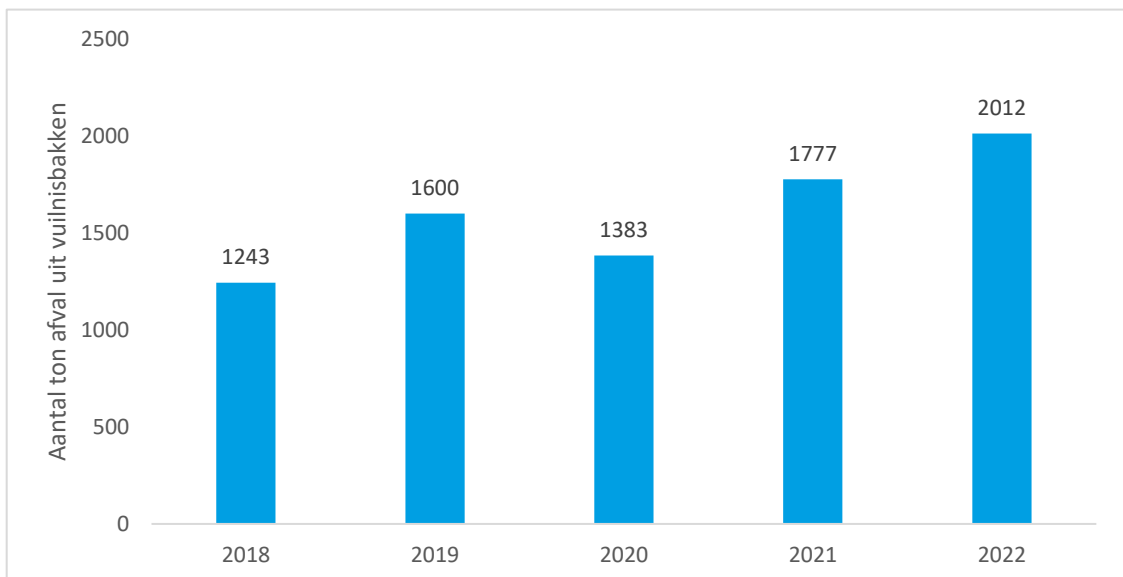
Figuur 13: Aantal ton zwerfvuil manueel en machinaal geveegd per jaar.

Figuur 14: Aantal ton zwerfvuil (manueel, machinaal en totaal) voor IVAGO per maand weergegeven voor 2019-2022.

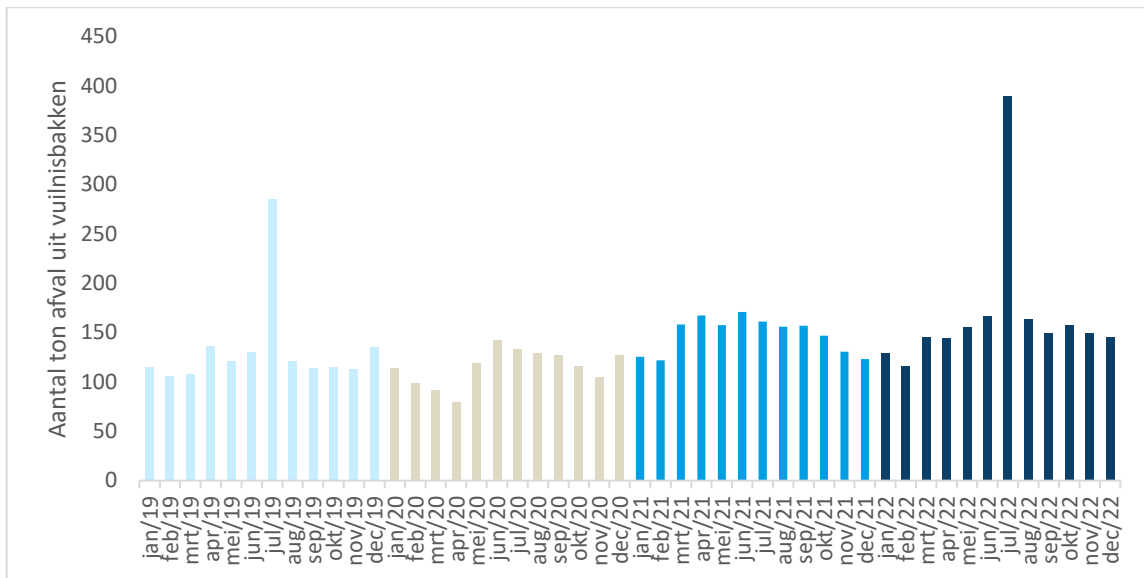
2.2.3. Gewichten afval in vuilnisbakken

Eind 2022 stonden op het openbaar domein 2416 vuilnisbakken met asbakje (nieuwe groene vuilnisbakken) en 3 pizzavuilnisbakken (in de Overpoortstraat). Er werden bijkomend tijdelijke vuilnisbakken geplaatst waar nodig. Het gewicht aan afval in vuilnisbakken steeg van 2021 naar 2022 met 13% (Figuur 15). Deze stijging is voornamelijk het gevolg van het tonnage afval verzameld in juli, te wijten aan de Gentse Feesten.

Figuur 15: Tonnage afval in vuilnisbakken per jaar.

In Figuur 16 zien we de piek in juli 2022, voornamelijk door de tonnages afval afkomstig van vuilnisbakken in de Gentse feesten zone. Voor zowel het jaar 2020 als 2021 is deze piek er niet, doordat de Gentse feesten niet doorgingen omwille van de toen geldende corona maatregelen.

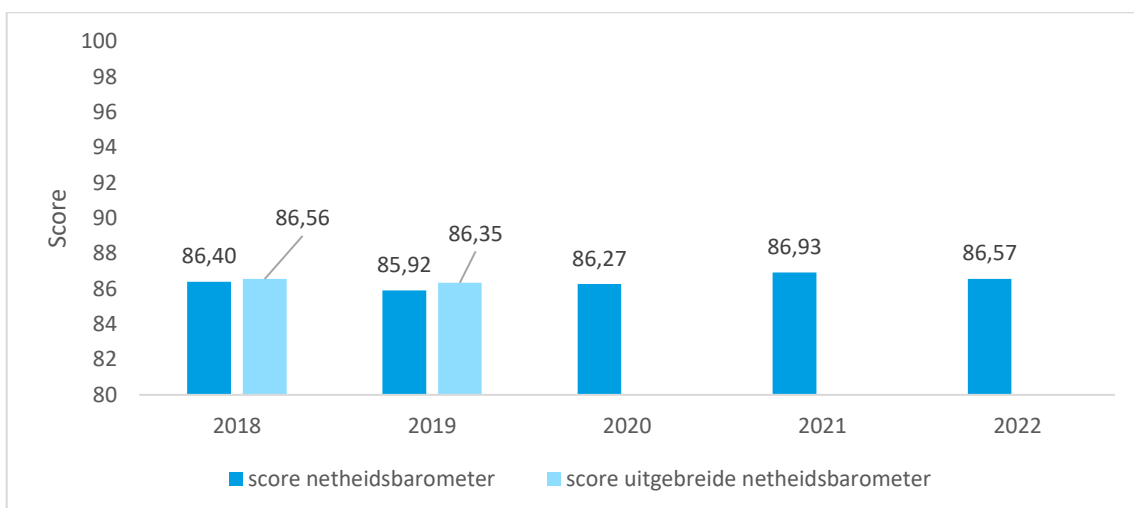

Figuur 16: Tonnage afval in korven per maand weergegeven voor 2019-2022.

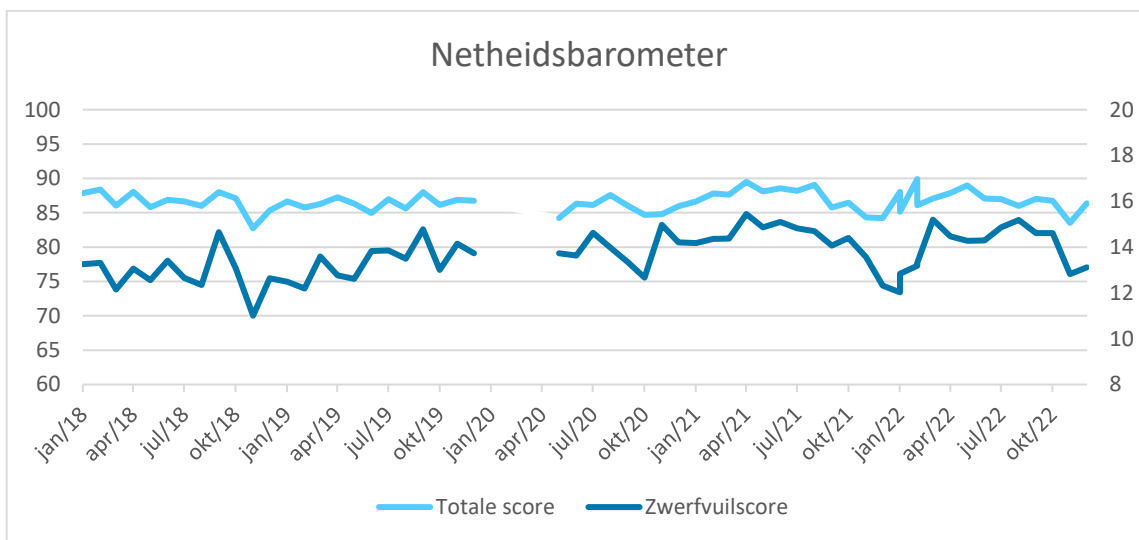
2.3. Netheidsbarometer

De netheidsbarometer is een meetinstrument waarbij 65 straten op hun netheid worden beoordeeld. De straten zijn geselecteerd op basis van hun ligging en typologie: hoofdstructuurwegen, winkel- en wandelstraten (met toeristische waarde), straten, straten uit een woonwijk, straten uit een woonwijk met een ontmoetingsfunctie (school, plein, ...), uitgaansbuurt en bedrijven-terreinen. Hierbij wordt er gekeken naar het aantal stuks zwerfvuil en de grootte van eventueel aanwezige sluikstorten (0 - 0,5m³, 0,5m³ - 1m³, ...) en naar de aan- of afwezigheid van o.a. overvolle vuilnisbakken, graffiti, leegstand en wildplak. In 2018 en 2019 werd ook een uitgebreide netheidsbarometer uitgevoerd, waarbij i.p.v. 65 straten, 173 straten werden geëvalueerd. Deze uitgebreide netheidsbarometer werd elke 3 maanden uitgevoerd. Gezien de gelijkaardige resultaten tussen de standaard en de uitgebreide netheidsbarometer, wordt vanaf 2020 enkel nog de standaard uitgevoerd.

Vanaf 2018 zien we dat de gemiddelde score van de netheidsbarometer rond 86 schommelt, met een score van 86,57 in 2022 (Figuur 17). In Figuur 18 kan je de score per maand terugvinden voor de periode 2018-2022. Daarbij zien we de hoogste en laagste totaal score respectievelijk in de maanden mei en november van 2022. Daarnaast wordt ook de aparte score voor zwerfvuil weergegeven. Hier zien we in 2022 voor januari en november de laagste scores en in maart en augustus de hoogste scores.

Figuur 17: Score van de netheidsbarometer per jaar weergegeven. *In de maanden maart en april 2020 werden omwille van de geldende coronamaatregelen geen metingen uitgevoerd.

Figuur 18: Score van de netheidsbarometer per maand weergegeven voor 2018- 2022. *In de maanden maart en april 2020 werden omwille van de geldende coronamaatregelen geen metingen uitgevoerd.

3. Sensibilisering en preventie

3.1. Gericht informeren en sensibiliseren

De gemeenschapswachten van de Dienst Preventie voor Veiligheid spelen een belangrijke rol in het gericht aanspreken en informeren van inwoners en bezoekers van Gent over afval. Ze maken mensen bewust na het bijvoorbeeld buitenplaatsen van huishoudelijk afval op een foutieve dag of plaats. De zichtbaarheid van de gemeenschapswachten op straat en openbare plaatsen kan tevens wangedrag van personen voorkomen, zoals bijvoorbeeld het achterlaten van zwerfvuil.

De gemeenschapswachten zijn actief in alle stadswijken en hebben daarbij verhoogde aandacht voor volgende prioritaire wijken: Rabot, Brugse Poort, Macharius, Ledeborg, Dampoort, Binnenstad, Bloemekeswijk, Muide-Meulestede en Sluizeken-Tolhuis-Ham, Nieuw-Gent.

Ook de wijkdienst van de politie zet zich in op vlak van preventie en informeert Gentenaars bij woonstvaststellingen over het correct aanbieden van afval o.a. aan de hand van de huisvuilbrochure van IVAGO.

In 2022 werden 5.806 sensibiliseringsacties rond foutief aangeboden huisvuil geregistreerd door de gemeenschapswachten (Tabel 1). In Tabel 2 kan je het totaal aantal sensibiliseringsacties per wijk terugvinden. De meeste acties vonden plaats in de wijken Binnenstad, Brugse Poort – Rooigem en Sluizeken – Tolhuis - Ham. Daar zijn ook het aantal sensibiliseringsacties sterker gestegen t.o.v. 2021.

Tabel 1: Aantal sensibiliseringsacties rond foutief aangeboden huisvuil uitgevoerd door de Gemeenschapswachten per jaar.

	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal sensibiliseringsacties (BV + KB)	5.413	6.009	5.258	5.977	5.806
Aantal aangesproken (BV)	463	523	529	563	496
Aantal kaartjes gebust (KB)	2.961	3.353	2.801	3.467	3436
Afval niet van bewoner (NVB)	1.108	1.085	908	958	1100
Aantal keer afval terug naar binnen genomen door bewoners	806	773	735	705	522
Appartementen gebouwen (KB + BV)	75	275	285	284	252

Tabel 2: Aantal sensibiliseringsacties rond foutief aangeboden huisvuil door gemeenschapswachten per wijk.

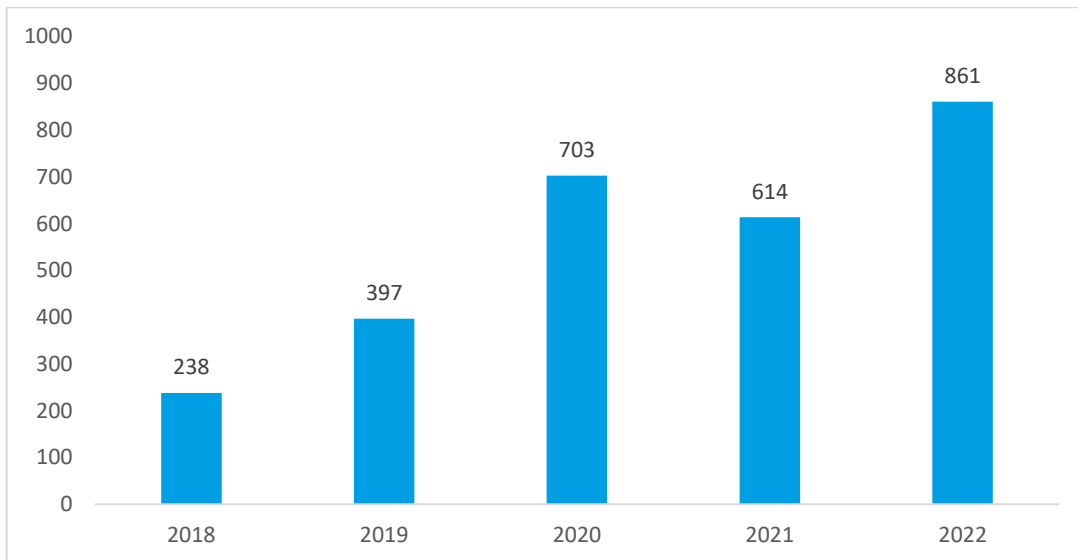
Wijk	2021	2022
Binnenstad	915	1088
Bloemekenswijk	300	244
Brugse Poort - Rooigem	533	852
Dampoort	502	401
Drongen	6	2
Elisabethbegijnhof - Prinsenhof - Papegaai - Sint-Michiels	387	446
Gentbrugge	24	29
Kanaaldorpen en -zone	1	
Ledeberg	142	128
Macharius - Heirnis	316	216
Mariakerke	47	46
Moscou-Vogelhoek	76	68
Muide-Meulestede-Afrikalaan	296	112
Nieuw Gent - UZ	144	48
Oostakker	6	22
Oud Gentbrugge	181	133
Rabot-Blaisantvest	701	505
Sint-Amandsberg	168	114
Sint-Denijs-Westrem	11	4
Sluizeken - Tolhuis - Ham	361	561
Stationsbuurt Noord	302	371
Stationsbuurt Zuid	136	106
Watersportbaan - Ekkergem	321	213
Wondelgem	77	75
Zwijnaarde	24	22
Totaal	5977	5806

3.2. Gentenaars zorgen samen voor een propere stad

3.2.1. Propere Pierkes en Propere Commerce

Propere Pierkes

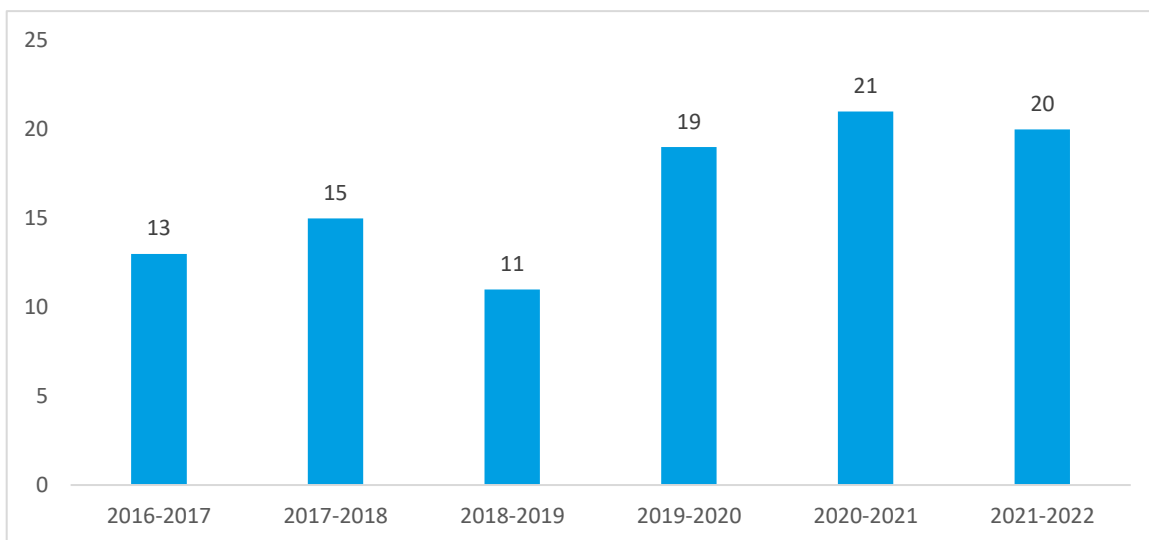
Inwoners van Gent kunnen alleen of samen met andere buurtbewoners zich engageren om als Proper Pierke een stukje Gent proper te houden. Hiervoor kunnen ze op ondersteuning van IVAGO rekenen, onder de vorm van afvalzakken met ophaling, materiaal (grijpers, handschoenen, ...) en een verzekering. Het aantal vrijwilligers blijft toenemen. Zo werden eind 2022, 861 actieve en/of nieuwe initiatieven geregistreerd (Figuur 19).

Figuur 19: Aantal vrijwilligersinitiatieven bij IVAGO per jaar.

Proper Pierkes - scholen

Tijdens het schooljaar 2021-2022 werden 20 scholen geregistreerd als Propere Pierke (Figuur 20).

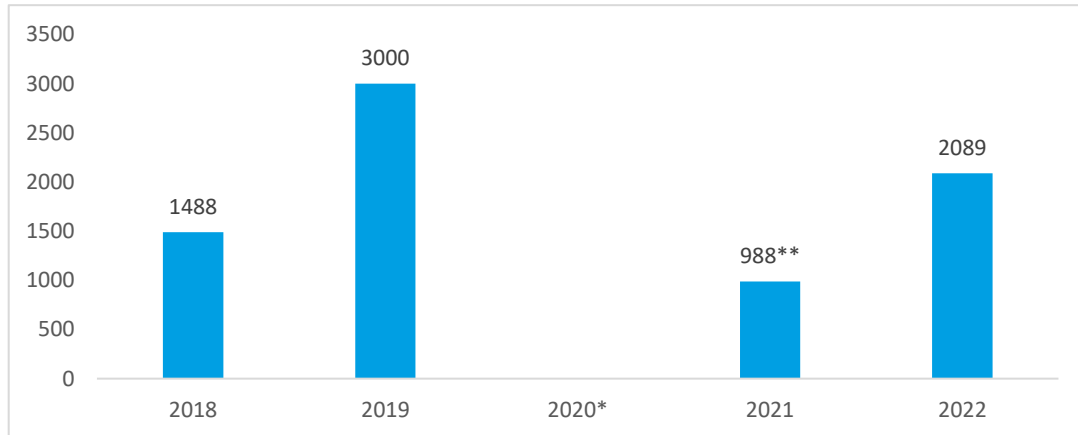
Figuur 20: Aantal scholen die bij IVAGO aangesloten zijn als Propere Pierke.

Propere Commerce

In het kader van het On The Go project, werd Propere Commerce in het leven geroepen. Horecazaken die zich mee inzetten voor een proper Gent en afval vermijden door verschillende engagements op te nemen kunnen erkend worden als Propere Commerce zaak en krijgen hiervoor de nodige ondersteuning van IVAGO. In 2022 waren er in totaal 25 Propere Commerce zaken.

3.2.2. Gentsche gruite kuis

Elk jaar wordt de Gentsche gruite kuis (GGK) georganiseerd, een grote lenteschoonmaak om de hele stad proper te maken. Vrijwilligers kunnen zich inschrijven en engageren om hun straat, buurt, wijk of park/groenzone zwerfvuilvrij te maken. In 2020 kon de GGK niet doorgaan* en in 2021 kon dit in groepjes/bubbels van 4 doorgaan omwille van de toen geldende corona maatregelen**. In 2022 werden 2089 initiatieven geregistreerd (Figuur 20).

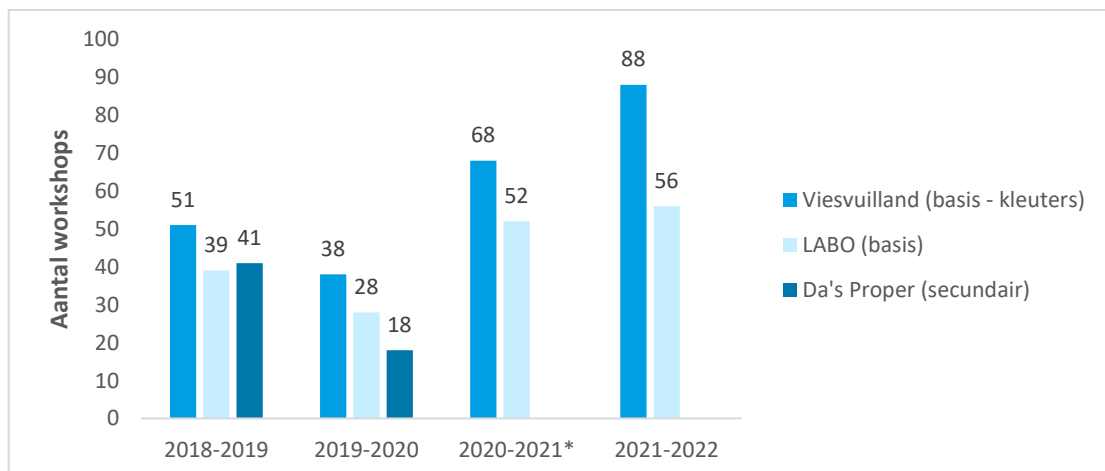

Figuur 21: aantal inschrijvingen voor de Gentsche gruite kuis.

3.3. Doelgroepgerichte aanpak

3.3.1. Workshops voor kinderen

Scholen (kleuter, basis en secundaire) kunnen zich gratis inschrijven om een workshop rond afval bij hen te laten doorgaan. Deze workshops worden gegeven door medewerkers van GoodPlanet. In Figuur 22 zie je het aantal workshops gegeven aan Gentse scholen. De voorbije twee jaren was er een toename van het aantal workshops georganiseerd in het kleuter- en basisonderwijs. In totaal werden respectievelijk 1.837 en 1.176 leerlingen bereikt met de workshops Viesvuilland en LABO. Voor de workshop Da's Proper kunnen geen cijfers weergegeven worden, gezien dit vervangen werd door een nieuw aanbod in de vorm van projecten (i.p.v. animaties voorheen), "Ik zie wat jij niet ziet". Tot op heden is er in Gent nog geen project opgezet.

Figuur 22: Aantal workshops per schooljaar en per type. * De workshop Da's Proper werd sinds het schooljaar 2020-2021 niet meer georganiseerd in het secundair onderwijs.

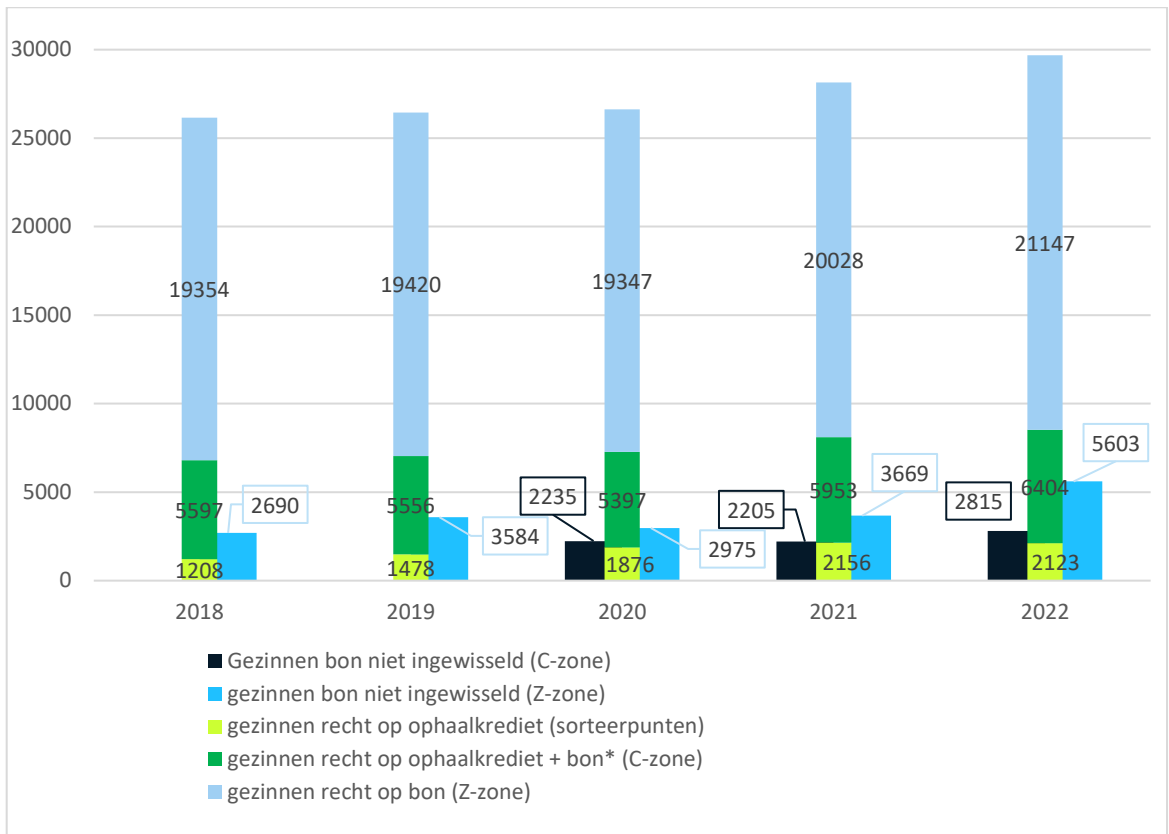
Daarnaast is er sinds november 2022 ook “IVAGO op school” over het correct sorteren en “Klas op IVAGO” (bezoek aan een recyclingpark en de afvalenergiecentrale) in het leven geroepen.

3.3.2. Sociale tegemoetkoming in de afvalkosten

De stad Gent komt via een jaarlijkse premie aan Gentse gezinnen met een beperkt leefbudget tussen in de kosten voor de ophaling van huisvuil. Deze gezinnen hebben recht op een bon om gratis huisvuilzakken op te halen in verdeelpunten of ophaalkrediet indien ze containers hebben of gebruik maken van een sorteerpunt. Sinds 2020 werd de sociale tegemoetkoming uitgebreid met gratis p+md zakken. Voor gezinnen met een beperkt leefbudget is er eveneens voor grofvuil ophaling aan huis een vrijstelling van 140 kg per kalenderjaar én een vrijstelling van de transportkost van 5 euro.

Sinds 2021 verloopt de bedeling van de sociale tegemoetkoming op 4 vaste momenten per jaar waarbij de grootste bedeling rond mei/juni valt. Dit zorgt ervoor dat bonnen voor 2022 nog ingeruild kunnen worden tot eind april 2023. Hierdoor kan het cijfer van “bon niet ingewisseld” nog verder dalen.

In 2022 hadden in totaal 29.674 gezinnen recht op sociale tegemoetkoming, waarvan 21.147 een bon kregen voor huisvuilzakken (in zakkenzone of Z-zone), 2.123 automatisch ophaalkrediet voor huisvuil en p+md ontvingen (en gebruik maken van een sorteerstraat) en 6.404 automatisch ophaalkrediet voor huisvuil en een bon voor p+md huisvuilzakken ontvingen (in containerzone of C-zone) (Figuur 23). In de Z-zone hebben 26 % (5.603) van de gezinnen de ontvangen bon (nog) niet ingewisseld voor huisvuilzakken. In de C-zone is dit 44% (2.815). Dit percentage kan nog verder dalen gezien de omruilperiode nog loopt. Daarnaast wordt een deel van de bonnen niet ingewisseld door andere redenen, bv. een verhuis of een overlijden.

Figuur 23: Aantal gezinnen die recht hebben op sociale tegemoetkoming in de afvalkosten (gezinnen recht op bon, gezinnen recht op ophaalkrediet of de combinatie) en aantal gezinnen die hun bon niet hebben omgeruild naar huisvuilzakken per jaar weergegeven.

4. Opruimen

Binnen Gent zijn heel wat stadsdiensten en overheden verantwoordelijk voor de netheid van de stad. De huidige rolverdeling is als volgt:

- IVAGO staat in voor het opruimen van zwerfvuil en sluikestort op en langs de openbare weg en in bermen en grachten. Sluikestort wordt in de meeste gevallen binnen de 2 werkdagen opgeruimd. IVAGO plaatst, onderhoudt en ledigt de afvalkorven.
- Het dienstenbedrijf sociale economie – cluster openbaar domein (DBSE, Stad Gent) staat in voor zowel het opruimen van sluikestort en zwerfvuil in de parken en groenzones als het manueel vegen van de straten in de wijken van de 19^e eeuwse gordel: Rabot, Brugse Poort, Bloemekeswijk, Muide-Meulestede, Sluizeken-Tolhuis-Ham, Dampoort, Ledeborg en Oud-Gentbrugge.
- De groendienst staat in voor het opruimen van zwerfvuil en sluikestort in de overige parken en groenzones.
- Andere diensten of partners zijn verantwoordelijk voor het beheer en netheid van specifieke delen van het openbaar domein:
 - De Fietsambassade haalt weesfietsen op en ruimt zwerfvuil aan (ondergrondse) fietsstallingen op.
 - Het Mobiliteitsbedrijf is verantwoordelijk voor het afvalbeheer van enkele (P&R) parkings.
 - De Vlaamse Waterweg ruimt afval en drijfvuil in en langs bevaarbare waterlopen op.
 - Agentschap Wegen en Verkeer verwijdert afval op en langs gewestwegen.
 - NMBS en Infrabel ruimen respectievelijk afval in de stations op en rond de bermen van de sporen op.
 - Farys haalt afval weg van terreinen in hun beheer: bv. aan sporthallen in hun beheer
 - ...

Elke eigenaar of bewoner is bovendien zelf ook verantwoordelijk voor het proper houden van zijn eigen stoep en greppel. Dat betekent dat hij het kruid verwijdert en het afval opruimt.

5. Handhaving

5.1. Daders vatten

Er zijn verschillende methodes om daders te vatten:

- 1) Heterdaadvatting
 - Door het Overlast-team (O-team) en de wijkdienst van de politie.
- 2) Sluikstortacties
 - Door het O-team in samenwerking met IVAGO (actie Garbage).
 - Door de gemeenschapswacht-vaststellers (GW-V) in samenwerking met IVAGO in de 10 prioritaire wijken.
 - Door Dienst Toezicht (DT): op privaat terrein in samenwerking met de eigenaar/beheerder en op openbaar domein ter ondersteuning bij specifieke sluikstortacties.
- 3) Cameratoezicht
 - Door het O-team worden sluikstortcamera's zichtbaar of niet zichtbaar opgesteld aan hotspots. Indien er feiten worden vastgesteld, wordt de identiteit van de daders verder onderzocht.

Overlast-team

Uit de resultaten van voorgaande jaren bleek reeds dat actie Garbage (doorzoekacties met IVAGO) het meest succesvol is in het identificeren van sluikstorters. Het aantal acties en aantal GAS-PV's steeg verder naar respectievelijk 88 en 380 (Tabel 4).

Daarnaast worden de sluikstortcamera's geplaatst op hardnekkige sluikstortlocaties. De politie heeft twee mobiele camera's die niet-zichtbaar worden opgesteld en sinds september 2020 drie semi-vaste camera's, ARGUS, die zichtbaar worden opgesteld. In 2022 werden in totaal 74 GAS-PV-vaststellingen opgemaakt met herkende daders op basis van camerabeelden (Tabel 5). Dit lagere aantal is te wijten aan enkele technische defecten bij de verschillende camera's.

Tot slot wordt er door het O-team ook anoniem geobserveerd. Dit leverde in 2022, 24 GAS-PV-vaststellingen op (Tabel 3).

Tabel 3: Sluikstortobservaties in burgerkledij door O-team (Politie).

Anonieme observaties	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal gepresteerde uren	365	303	213	373	372
Aantal uitgevoerde observaties	91	67	49	56	55
Met identiteitsgegevens van de dader pv/gas	16	20	3	4	24

Tabel 4: Doorzoekacties van sluikstorten door O-team (Politie) in samenwerking met IVAGO.

Actie Garbage	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal gepresteerde uren	710	797	512	701	767
Aantal acties	72	85	57	82	88
Met identiteitsgegevens van de dader pv/gas	227	334	230	305	380

Tabel 5: Sluikstortobservaties met camera's door O-team (Politie). */** door technische defecten werden de camera's minder ingezet. **: camera's werden vernieuwd en uitgebreid en vanaf september 2020 ingezet. ***Verminderde inzet en uitlezing door technische defecten bij de zichtbare camera's.

Actie Cameratoezicht	2018	2019*	2020**	2021	2022***
Aantal observaties		27	12	53	41
Zichtbare camera				30	24
Anonieme camera				23	17
Aantal feiten op beeld		76	29	487	207
Zichtbare camera				226	84
Anonieme camera				261	123
Aantal GAS-PV's		76	29	413	160
Zichtbare camera				181	51
Anonieme camera				232	109
Aantal herkende daders GAS-PV's		28	10	208	74
Zichtbare camera				62	19
Anonieme camera				146	55

In Tabel 6 kunnen het aantal PV's voor sluikstorten en GAS-PV's voor sluikstorten en zwerfvuil teruggevonden worden. In Tabel 7 staan het aantal GAS-PV's opgemaakt voor foutief aangeboden

huisvuil. Dit zijn het totaal aantal vaststellingen opgemaakt door O-team, Wijkdienst en (in geringe mate) interventiedienst van de Politie.

Tabel 6: Aantal vaststellingen opgemaakt door alle diensten van de politie. GAS-PV-vaststellingen bevatten ook vaststellingen met onbekende dader.

Alle Politie diensten	2018	2019	2020	2021	2022
PV					
Sluikstorten		88	99	91	109
GAS-PV (incl. onbekende dader)					
Sluikstorten		619	393	860	691
Zwerfvuil		71	86	126	196
Totaal		778	578	1077	996

Tabel 7: Aantal GAS-vaststellingen opgemaakt door alle diensten van de politie voor foutief aangeboden huisvuil.

Alle Politie diensten	2018	2019	2020	2021	2022
GA -PV					
Foutief aangeboden huisvuil	4	0	23	21	54

Gemeenschapswacht-vaststellers

Gemeenschapswacht-vaststellers (GW-V) gaan samen met IVAGO op pad op wekelijkse basis in twee en indien haalbaar nog extra prioritaire wijken om te handhaven op sluikstorten (

Tabel 88). In 2022 werden zo in totaal 830 bestuurlijke verslagen opgemaakt na 69 acties (Tabel 9). Het gaat hierbij over vaststellingen voor diverse afvalinbreuken (voornamelijk sluikstorten, maar ook bijvoorbeeld huisvuil op een foutieve dag aanbieden, ...).

In totaal werden 1020 bestuurlijke verslagen opgemaakt voor sluikstorten, zowel tijdens de acties met IVAGO als tijdens afzonderlijke patrouilles van de vaststellers.

Er werden in 2022 in totaal 682 vaststellingen opgemaakt voor het aanbieden van huishoudelijk afval op een verkeerd tijdstip, een stijging van 45 % t.o.v. 2021 (Tabel 10).

Tabel 8: Aantal sluikestortacties door Gemeenschapswacht-vaststellers in samenwerking met IVAGO per wijk.

Wijk	2021	2022
Binnenstad	8	5
Sluizeken-Tolhuis-Ham	13	9
Macharius-Heirnis	6	7
Brugse Poort	13	9
Rabot – Blaisantvest	12	8
Bloemekenswijk	13	11
Muide-Meulestede	11	8
Dampoort	11	9
Ledeberg	9	10
Nieuw-Gent	10	9
<i>Bijkomende acties op basis van meldingen</i>	12	5
Totaal	118	90

Tabel 9: Sluikstortactie Gemeenschapswacht-vaststellers.

PV/GAS	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal acties	85	61	52	80	69
Aantal bestuurlijke verslagen	453	335	343	863	830

Tabel 10: Aantal vaststellingen voor het foutief aanbieden van huisvuil door Gemeenschapswacht-vaststellers.

PV/GAS	2018	2019	2020	2021	2022
Foutief aanbieden van huisvuil	193	231	191	471	682

Dienst Toezicht

Dienst Toezicht maakt naast vaststellingen op artikel 12 van het Materialendecreet n.a.v. sluikestort op privaat en openbaar domein, ook bestuurlijke verslagen op voor overtredingen tegen niet correct aanbieden van bedrijfsafval, verspreiden van ongeadresseerd reclaimedrukwerk, het niet afsluiten van een werf, plaatsen van illegale textielcontainers, ... (Tabel 11). In 2022 werden 150 vaststellingen opgemaakt, waarvan 7 PV's op Materialendecreet/Vlarema (sluikstort/textielcontainers) en 143 BV's op GAS. Verder werden nog 58 BV's voor reclaimedrukwerk en 1 BV voor behoorlijke staat gevel (i.k.v. niet duifdicht pand) opgemaakt door Dienst Toezicht (niet opgenomen in tabel).

Tabel 11: Aantal vaststellingen opgemaakt door Dienst Toezicht Wonen, Bouwen, Milieu voor afval gerelateerde overtredingen.

PV/GAS	2019	2020	2021	2022
Flyers/samples				5
Bedrijfsafval	118	12	6	24
Sluikstort GAS *	28	243	109	113
Sluikstort PV particulier**	4	7	4	7
Afval achterlaten op openbare weg		2		
Sluikstort op privaat terrein	2		2	
Foutief aanbieden van huisvuil	4	2	2	
Vergunning textielcontainer	24	11	6	1
Nette stoep		1		
Uitdelen stalen			1	
Totaal	180	278	130	150

*Deze omvatten de GAS inzake: sluikestorten en achterlaten van zwerfvuil door particulieren - ook op sport- en recreatiedomeinen en openbare BBQ plaatsen. **PV's op artikel 12 van het materialendecreet n.a.v. sluikestort openbaar domein door particulier.

OVAM handhavers

Er zijn in totaal 24 controleurs van OVAM aangesteld door de gemeenteraad in Gent om controles op zwerfvuil uit te voeren. Ze hebben in april, mei, juni en september van 2022 19 controles in duo uitgevoerd waarbij ze 198 overtredingen op zwerfvuil, achterlaten van hondenpoep of het niet bijhebben van hondenpoepzakjes hebben vastgesteld. Dit leidde tot 186 vaststellingen voor artikel 1 bis PR RG (zwerfvuil) en 8 vaststellingen artikel 2 PR RG (1 niet opruimen hondenpoep – 7 niet bijhebben hondenpoepzakjes).

Week van de handhaving

Tijdens de jaarlijkse 'Week van de handhaving' voeren IVAGO, de politie, de gemeenschapswacht-vaststellers en controleurs van Dienst Toezicht controles uit op zwerfvuil en sluikestorten, met extra aandacht voor een specifiek afvalthema in samenspraak tussen de betrokken partners en diensten.

Dit jaar werden tijdens deze actie 88% van de gemelde sluikestorten doorzocht. Daarnaast werden ook de sluikestortcamera's ingezet. In totaal werden 249 GAS-vaststellingen opgemaakt.

5.2. Daders sanctioneren

5.2.1. GAS-boetes

In onderstaande tabellen vind je het aantal vaststellingen terug voor respectievelijk sluikstort (Tabel 12), zwerfvuil (

Tabel 1313) en foutief aangeboden huisvuil (Tabel 14) die de sanctionerend ambtenaar van de Juridische Dienst ontvangen heeft. Tevens vind je het aantal GAS-boetes terug die de sanctionerend ambtenaar opgelegd heeft. Daarnaast zie je het percentage betaald, oninbaar en nog in behandeling. Dossiers die ‘nog in behandeling’ staan, zijn de dossiers die in uitvoering zitten bij de gerechtsdeurwaarder en de dossiers die nog niet (volledig) betaald zijn en nog in behandeling zijn bij de sanctionerend ambtenaar. Zo kan het zijn dat de boete nog maar recent werd opgelegd, dat betrokkenen afbetalen via een afbetalingsplan of dat zij nog een niet-aangetekende aanmaning dienen toegestuurd te krijgen alvorens ze doorstromen naar de gerechtsdeurwaarder.

Tabel 12: Aantal vaststellingen en GAS-boetes voor sluikstort.

Sluikstort	2019	2020	2021	2022
Aantal vaststellingen	982	949	1836	1840
Waarvoor een GAS-boete werd opgelegd	747	719	1248	1067
<i>% GAS-boetes opgelegd</i>	<i>76</i>	<i>76</i>	<i>68</i>	<i>57</i>
→ GAS-boetes betaald*	585	528	853	232
→ <i>% GAS-boetes betaald*</i>	<i>78</i>	<i>73</i>	<i>68</i>	<i>22</i>
→ GAS-boetes oninbaar*	89	84	74	22
→ GAS-boetes in behandeling*	74	109	319	813

*De betalingsgegevens geven het beeld weer tot eind sept 2022. Omwille van de software-overgang bij de Juridische Dienst is het niet mogelijk om een recenter beeld weer te geven.

Tabel 13: Aantal vaststellingen en GAS-boetes voor zwerfvuil.

Zwerfvuil	2019	2020	2021	2022
Aantal vaststellingen	71	81	127	369
Waarvoor een GAS-boete werd opgelegd	59	65	97	209
% GAS- boetes opgelegd	83	80	76	56
→ GAS-boetes betaald*	51	51	67	45
→ % GAS-boetes betaald*	86	82	69	22
→ GAS-boetes oninbaar*	9	6	6	1
→ GAS-boetes in behandeling*	0	6	24	323

*De betalingsgegevens geven het beeld weer tot eind sept 2022. Omwille van de software-overgang bij de Juridische Dienst is het niet mogelijk om een recenter beeld weer te geven.

Tabel 14: Aantal vaststellingen en GAS-boetes voor foutief aangeboden huisvuil.

Foutief aangeboden huisvuil	2019	2020	2021	2022
Aantal vaststellingen	230	221	493	733
Waarvoor een GAS-boete werd opgelegd	175	183	393	496
% GAS- boetes opgelegd	76	83	80	67
→ GAS-boetes betaald*	138	149	275	127
→ % GAS-boetes betaald*	79	81	70	25
→ GAS-boetes oninbaar*	19	10	19	3
→ GAS-boetes in behandeling*	18	24	109	366

*De betalingsgegevens geven het beeld weer tot eind sept 2022. Omwille van de software-overgang bij de Juridische Dienst is het niet mogelijk om een recenter beeld weer te geven.

We zien een heel lichte stijging in aantal vaststellingen tussen 2021 en 2022 voor sluikestorten (0,2%) en een sterke stijging in aantal vaststellingen voor zwerfvuil (191%) en foutief aangeboden huisvuil (49%). Het aantal opgelegde GAS-boetes zal nog stijgen, gezien de maximale doorlooptijd van een dossier 6 maanden is, te rekenen is vanaf de datum van de inbreuk. Hoewel de beslissingstermijn zo kort mogelijk wordt gehouden is het mogelijk dat voor bijvoorbeeld overtredingen van december 2022

pas een boete wordt opgelegd in mei 2023. Voor 2022 staan er voor sluikestort, zwerfvuil en foutief aangeboden afval momenteel nog 1.170 dossiers op de teller waar in januari 2023 nog geen beslissing in werd genomen. Deze kunnen dus nog potentieel uitmonden in een boete, sepot of waarschuwing. Het aantal betaalde boetes zal eveneens nog verder oplopen, ook omwille van het feit dat de betalingsgegevens slechts een beeld vormen tot eind september 2022 door een software verandering bij de Juridische Dienst.

De cijfers voor 2022 van de vaststellingen per wijk voor zwerfvuil en foutief aangeboden huisvuil konden niet toegevoegd worden aan het rapport door softwareveranderingen bij de Juridische Dienst. Voor sluikestorten konden deze wel gegenereerd worden. De meeste vaststellingen voor sluikestorten zijn in de wijken Rabot-Blaisantvest (349), Sluizeken-Tolhuis-Ham (202) en Bloemekenswijk (187) opgemaakt (zie bijlage).

Onkostennota IVAGO

Wanneer bij het vatten van sluikestorters een boete opgesteld wordt door de sanctionerende ambtenaar, maakt IVAGO tevens een onkostennota op voor het opruimen van het sluikestort.

Volgende kosten worden in rekening gebracht bij het doorrekenen van de opruimkost:

- Administratieve kosten binnen de financiële cel van IVAGO: dit zijn de handelingen die nodig zijn om de factuur op te maken, op te volgen, te boeken en eventueel incasso in te schakelen.
- Opvolg- en planningskosten binnen de cel operaties van IVAGO: dit zijn de kosten voor de administratieve cel, het effectief inplannen van het opruimen en de opvolging. Dit is afhankelijk van de grootte van het sluikestort.
- De eigenlijke opruimkosten: dit behelst de kosten voor het personeel dat het sluikestort gaat opruimen en de kost van het ingezette voertuig. Dit is opnieuw afhankelijk van de grootte van het sluikestort.

Er wordt dus rekening gehouden met de grootte van het sluikestort. Een sluikestort van minder dan 1m³ of gemiddeld 150 kg wordt aanzien als klein, een sluikestort van meer dan 1m³ of gemiddeld 500kg als groot.

Zo werd in 2022, €125 doorgerekend voor een klein sluikestort en €250 voor een groot sluikestort.

De sanctionerend ambtenaar bezorgt de dossiers aan IVAGO voor de opmaak van een onkostennota, van zodra effectief een boete werd opgelegd. Gezien de GAS-procedure een maximale doorlooptijd van 6 maanden voorziet (en zelfs 12 maanden voor bemiddelingsdossiers), worden onkostennota's pas opgemaakt na datum van beslissing. Bovendien kon door de omschakeling naar een nieuw software systeem bij de Juridische Dienst van de Stad Gent geen update meer voorzien worden van de dossiers sinds 16/11/2022. In de toen bezorgde lijsten stonden enkel de vaststellingen tot en met juni 2022 vermeld. Hierdoor ontbreekt dus nog de tweede helft van 2022. In Tabel 15 zie je de resultaten voor 2018 t.e.m. half 2022.

Tabel 15: Aantal onkostennota's opgesteld door IVAGO.

IVAGO	2018	2019	2020	2021	(tem juni) 2022
Aantal onkostennota's	562	658	697	1.106	430
→ Aantal betaalde onkostennota's	343	432	465	715	225
→ % betaalde onkostennota's	61	66	67	65	52

De cijfers werden gegenereerd op 16/11/2022. Voor 2022 zijn dit louter de cijfers voor de eerste helft.

5.2.2. Parket en Afdeling handhaving

Het parket volgt ernstige overtredingen op waarvoor een proces-verbaal (PV) wordt uitgeschreven, en kan zelf een straf en boete opleggen. In Tabel 16 wordt een overzicht gegeven van het aantal ontvangen PV's.

Tabel 16: Aantal pv's inzake sluikstorten (code 64^F) op het grondgebied van de stad Gent ontvangen op het parket Oost-Vlaanderen.

	2019	2020	2021	2022
Aantal ontvangen pv's	84	102	119	93
Waarvan gedagvaard voor de rechtbank	7	5	4	8
Waarvan overgemaakt aan de Afdeling handhaving	44	58	76	49
Waarvan overgemaakt aan ander parket	1	0	0	0
Waarvan afgesloten na minnelijke schikking	1	0	0	1
Waarvan afgesloten met een pretoriaanse probatie	0	0	2	2
Waarvan geseponeerd of (nog) geen gevolg geven aan de feiten	31	39	37	33

Ook in 2022 werd een themazitting door het parket Oost-Vlaanderen georganiseerd waarbij een 10 tal personen werden gedagvaard wegens inbreuken op het Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen.

Wanneer het parket beslist om niet strafrechtelijk te vervolgen, kan het dossier worden overgemaakt aan de afdeling Handhaving van het departement Omgeving van de Vlaamse overheid, die alsnog een bestuurlijke boete kan opleggen (Tabel 17).

Tabel 17: Aantal dossiers sluikstort uit de politiezone Gent door de gewestelijke beboetingsentiteit van de afdeling handhaving van het departement Omgeving.

	2019	2020	2021	2022
Ontvangen dossiers	43	32	50	61
Aantal opgelegde sancties	31	29	39	44
Totale som opgelegde boetes in EUR	5.142	10.826	8.770	10.807

5.3. Pakkans sluikstort

Om een indicatie te kunnen krijgen van de pakkans, leggen we het aantal sluikstortmeldingen en vaststellingen naast elkaar. Voor 2022 betekent dit een pakkans van 4,8 % (1.840 GAS-vaststellingen + 93 pv's op 40.689 sluikstortmeldingen). Dit gaat over alle sluikstortmeldingen, inclusief meldingen op private terreinen, terreinen van andere overheden, ...

In Tabel 18 wordt de pakkans, op basis van de GAS-vaststellingen op wijk, weergegeven per wijk. PV's (totaal 93) werden hierin niet opgenomen. De resultaten die hier zijn weergegeven, zijn dus een onderschatting van de werkelijke pakkans maar geven een indicatie.

We zien bijvoorbeeld dat voor de wijken Dampoort en Sluizeken-Tolhuis-Ham de pakkans lager is dan voor volledig Gent. Voor de wijken Nieuw Gent – UZ en Rabot - Blaisantvest ligt de pakkans dan weer hoger.

Tabel 18: Pakkans op wijkniveau. Hier wordt enkel de GAS-vaststellingen in beschouwing genomen (PV's op wijkniveau ontbreken in dit rapport).

Wijk	Pakkans 2021(%)	Sluikstortmeldingen 2022	GAS 2022	Pakkans 2022 (%)
Binnenstad	4,4	2873	119	4,14
Bloemekenswijk	3,0	2982	187	6,27
Brugse Poort - Rooigem	4,0	4523	172	3,80
Dampoort	2,0	4661	70	1,50
Drongen	0,6	178	1	0,56
Elisabethbegijnhof - Prinsenhof - Papegaai - Sint-Michiels	2,5	1061	103	9,71
Gentbrugge	3,4	295	5	1,69
Gentse Kanaaldorpen en -zone	0,8	134	1	0,75
Ledeberg	4,7	2650	166	6,26
Macharius - Heirnis	2,5	1905	84	4,41
Mariakerke	3,2	490	12	2,45
Moscou - Vogelhoek	5,1	209	7	3,35
Muide - Meulestede - Afrikalaan	3,8	1823	51	2,80
Nieuw Gent - UZ	17,6	1016	142	13,98
Oostakker	1,1	210	5	2,38
Oud Gentbrugge	3,2	1366	34	2,49
Rabot - Blaisantvest	11,8	3353	349	10,41
Sint-Amandsberg	0,8	2148	20	0,93
Sint-Denijs-Westrem - Afsnee	0,7	132	2	1,52
Sluizeken - Tolhuis - Ham	7,4	5369	202	3,76
Stationsbuurt-Noord	0,5	635	24	3,78
Stationsbuurt-Zuid	0,9	312	5	1,60
Watersportbaan - Ekkergerm	3,0	1270	62	4,88
Wondelgem	1,1	851	17	2,00
Zwijnaarde	0,3	243	0	0,00
Totaal pakkans (GAS)	4,8			4,5
Totaal pakkans (GAS + PV)	5,1			4,8

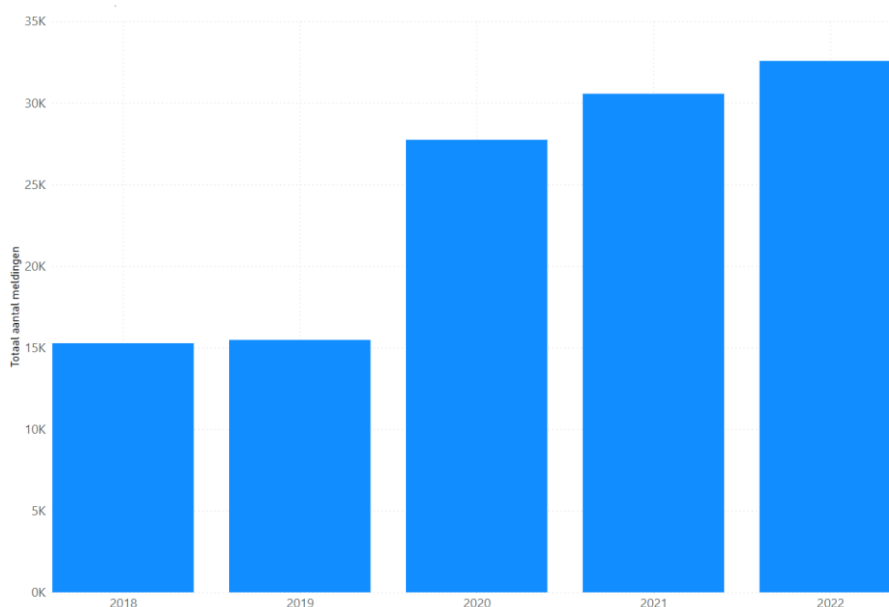
6. Discussie

6.1. Hoe proper is Gent?

6.1.1. Sluikstort

Meldingen

We zien dat het totaal aantal meldingen verder blijft stijgen. De stijging zet zich de voorbije twee jaar wel minder sterk door: stijgingen van 8% in 2022 en 12% in 2021 vergeleken met de stijging van 33% in 2020. We zien daarnaast dat het gebruik van de meldingsapp vanaf 2020 sterk is toegenomen en nog steeds in (licht) stijgende lijn is de voorbije jaren (Figuur 24).

Figuur 24: Totaal aantal meldingen met de meldingsapp per jaar.

Deze stijging van 8% voor alle meldingen is sterker dan de stijging die we zien voor de unieke sluikstortmeldingen (5,4%). Het aandeel voor IVAGO's bevoegdheid is met 6,5% gestegen.

We zien daarnaast dat de wijken met de meeste sluikstortmeldingen (meer dan 2000) vooral gelegen zijn in de 19^e eeuwse gordel. Dit was ook de vorige jaren zo. Ook in de wijk Binnenstad blijven de sluikstortmeldingen hoog (2.873 sluikstortmeldingen). We zien voor de wijken Sluizeken-Tolhuis-Ham, Binnenstad en Bloemekenswijk een stijging in het aantal meldingen t.o.v. 2022. In de wijken Brugse Poort-Rooigem, Dampoort en Rabot-Blaisantvest zagen we een daling in het aantal sluikstortmeldingen.

Wanneer

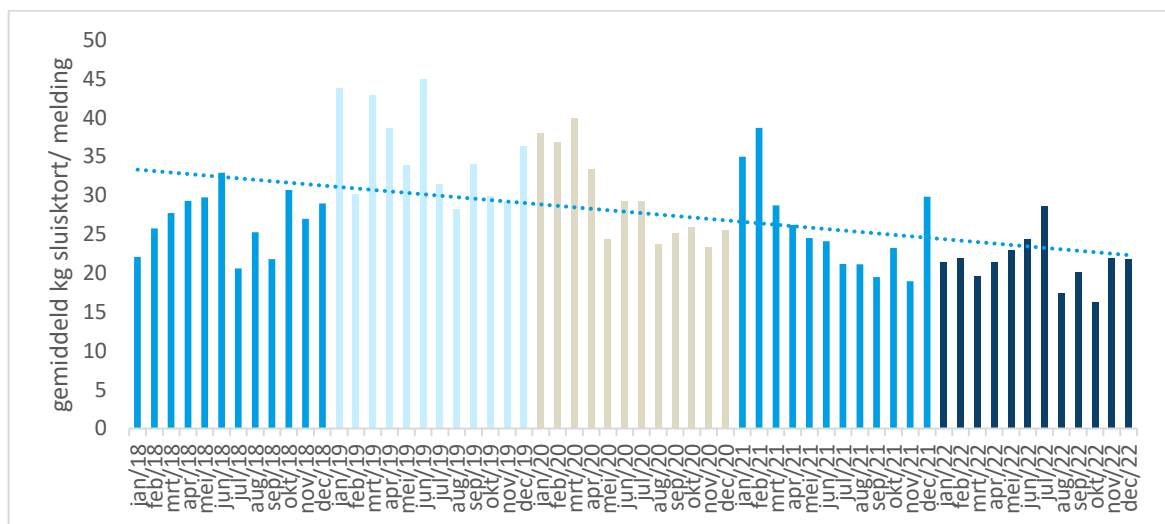
We zagen voor de jaren 2020 en 2021 vooral een stijging van het sluikstortmeldingen in de zomermaanden. Deze stijging zagen we niet voor 2022, het aantal sluikstortmeldingen lag zelfs wat

lager in de periode april-juli. Daarnaast zagen we in 2022 dat het aantal sluikestormmeldingen voor de koudere maanden hoger lagen dan in 2021.

Gewichten

De tonnages opgehaald sluikestort door IVAGO daalde met bijna 11 % tegenover het voorgaande jaar. Gezien we vermoedden dat de cijfers van 2020 en 2021 (deels) beïnvloedt waren door de toen geldende corona maatregelen, vergelijken we tevens met de cijfers van 2019 en 2018. Daarbij zien we dat het tonnage nog hoger ligt dan 2018 maar 4% lager dan 2019. Anderzijds zijn de sluikestormmeldingen een pak hoger dan die jaren. Dit blijft het vermoeden bevestigen dat de sluikestorten van de voorbije jaren eerder van kleiner formaat zijn. Ook de medewerkers die instaan voor het opruimen van het openbaar domein, ervaren dit zo. Een deel van het tonnage sluikestorten zit daarnaast ook vervat in de cijfers van tonnage afval uit vuilnisbakken (zie hieronder).

In Figuur 25 is het gemiddelde kg sluikestort per melding weergegeven voor de periode 2018-2022. Daarbij zien we dat die gemiddelden dalen in 2022 met een piek in juli. Deze piek vinden we de jaren daarvoor niet terug. We zien over de jaren heen dat het gewicht per melding vaker hoger ligt in de eerste helft van het jaar dan in de tweede helft.

Figuur 25: Gemiddeld kg sluikestort per melding voor de periode 2018-2022.

6.1.2. Zwerfvuil

In tegenstelling tot sluikestort wordt zwerfvuil voornamelijk structureel, en dus niet na melding, opgeruimd en geveegd. Als indicator voor de zwerfvuilproblematiek gebruiken we het gewicht zwerfvuil dat door IVAGO en DBSE manueel geveegd werd, aangevuld met een percentage (20%) van het machinale geveegde vuil door IVAGO. Het tonnage zwerfvuil dat door de Groendienst wordt opgeruimd uit sommige parken en groenzones, zit hier niet in vervat

Uit de cijfers blijkt dat het tonnage zwerfvuil de voorbije drie jaren gedaald is, zowel het machinaal als het manueel geveegde vuil.

Opnieuw vermoeden we dat de cijfers van 2020 en 2021 werden beïnvloed door de corona maatregelen (verbod op niet-essentiële verplaatsingen, verplicht thuiswerken, periodes van afstandsonderwijs, niet doorgaan van evenementen, ...). In 2022 golden deze maatregelen niet meer,

en zien we dat de daling zich toch verder zet.

Anderzijds zitten eveneens de cijfers van het door de Propere Pierkes en tijdens de Gentsche gruute kuis opgeruimde zwerfvuil hier niet in verwerkt. Gezien het aantal Propere Pierkes sterk toenam de voorbije jaren, kan dit ook wel invloed hebben op deze cijfers.

6.1.3. Afval in vuilnisbakken

Het gewicht afval dat uit de vuilnisbakken op het openbaar domein wordt verzameld, blijft sinds 2016 met uitzondering 2020, jaarlijks toenemen. Deze toename kan te wijten zijn aan de stijging van ‘on the go’ – consumpties op het openbaar domein, waarvan een deel van het afval terecht komt in openbare vuilnisbakken. Daarnaast zit ook het tonnage sluikestort dat naast en in vuilnisbakken wordt gedropt, in deze cijfers vevat.

De stijging van tonnages afval in vuilnisbakken is duidelijk te merken in de zonnige maanden (tussen maart en september). De toename van afval door ‘on the go’ consumptie en het plaatsen van extra vuilnisbakken als antwoord hierop, kunnen deze stijging verklaren. We zien tevens een piek in de maand juli 2022 die we ook zagen in 2019, door de Gentse Feesten.

6.1.4. Netheidsbarometer

De totale score van de netheidsbarometer blijft de voorbije jaren ongeveer gelijk. De stijging van de sluikestortmeldingen en de dalingen van de verschillende tonnages hebben hier weinig invloed op gehad. Anderzijds zien we wel een stijgende trend in de zwerfvuilscore. Zo liggen de scores in 2021 en 2022 hoger (en dus beter) dan de scores in 2018-2020. Echter dienen we wel rekening te houden dat de netheid in parken en groenzones momenteel niet wordt gemeten met deze netheidsbarometer. Het is dus interessant om te kijken hoe we de netheidsbarometer kunnen optimaliseren.

6.1.5. Conclusie

Als we de cijfers van sluikestorten bekijken, zien we nog steeds een stijgende trend in aantal meldingen. Dit betekent dat Gentenaars en bezoekers van de stad meer sluikestort melden. Daarnaast zien we dat het tonnage blijft dalen, zelfs t.o.v. 2019.

Dit kan verschillende redenen hebben: is de “norm” van de burger veranderd en wordt er sneller gemeld bij bv. kleine zakjes sluikestort terwijl dit vroeger misschien niet werd gemeld, zijn er meer melders en burgers begaan met de netheid van de stad, wijzigt het profiel van een “sluikestorter” en sluikestort deze kleinere zakjes huisvuil omdat men misschien sneller van hun afval af wil? Het is ook interessant om te kijken wat er precies gesluikestort wordt om zo de beweegredenen te trachten achterhalen.

Het aantal meldingen toont aan dat het aantal (kleine) sluikestorten toeneemt en bovendien ook als storend wordt ervaren. Deze cijfers tonen aan dat de sluikestortproblematiek nog steeds toeneemt en vragen om een blijvende inzet op de verschillende pijlers.

De cijfers van zwerfvuil tonen aan dat de voorbije jaren minder tonnage zwerfvuil werd ingezameld door DBSE en IVAGO. De cijfers van de groendienst, die naast DBSE ook een groot deel van de parken opruimt, zitten hier niet in vevat net zoals de cijfers van de Propere Pierkes en de Gentsche gruute kuis. Ondanks de dalende tonnages, hebben we tegelijk ook de indruk dat op specifieke momenten en locaties wel een toenemende afvaldruk is, denk maar aan de jammerlijke taferelen in het Citadelpark. Is er effectief minder zwerfvuil achtergebleven maar geconcentreerder op bepaalde plekken of momenten waardoor dit meer in het oog springt, ...? Deze tendensen kunnen het noodzakelijk maken

dat we in de toekomst als stad ons hierop moeten organiseren en de nodige flexibiliteit moeten inbouwen.

6.2. Preventie en sensibilisering

De gemeenschapswachten zetten zich sterk in om Gentenaars en bezoekers van de stad te sensibiliseren en informeren, waarbij afval een belangrijk thema is. In 2021 hebben ze 5.806 sensibiliseringsacties omtrent foutief buitenplaatsen van huisvuil uitgevoerd.

Jaar na jaar, zien we een stijgende trend in het aantal Propere Pierkes. Daarnaast is er jaarlijks ook een groot deel van de Gentenaars die zich inzetten voor een propere buurt tijdens de Gentsche gruuete kuis.

Het aantal scholen die zich engageren om de omgeving mee proper te houden als Proper Pierke, is de laatste jaren gestabiliseerd rond gemiddeld 20 scholen. Dit is een vrij laag aantal, gezien er meer dan 100 basis- en secundaire scholen zijn in Gent. Echter zien we wel terug een stijging van het aantal animaties op de Gentse scholen, waarvoor scholen zich gratis kunnen inschrijven. Daarnaast kan het ook zijn dat scholen wel degelijk werken rond het thema afval en/of de schoolbuurt opruimen, maar dit niet registreren. We willen scholen nog meer stimuleren om zich te engageren als Proper Pierke en/of workshops rond afval voor de leerlingen te volgen.

Ten slotte zet de Stad zich ook in om gezinnen met een beperkt leefbudget tegemoet te komen in de kosten voor ophaling van hun huisvuil met huisvuilzakken of ophaalkrediet. We zien dat jaarlijks een deel van de gezinnen hun bon niet inwisselen voor huisvuilzakken. Gezien de gezinnen nog tot april 2023 de tijd hebben om de bon om te ruilen, hebben we nog geen definitieve cijfers voor 2022. Onderzoek naar wat gezinnen tegenhoudt om bonnen in te wisselen kan er mee voor zorgen dat naar de toekomst meer gezinnen gebruik maken van de sociale tegemoetkoming. Anderzijds zouden we ook kunnen nagaan of de gezinnen die automatisch ophaalkrediet ontvangen, hier ook werkelijk gebruik van maken en of ze ook zelf bijvoorbeeld ophaalkrediet bijstorten wanneer dit opgebruikt is.

6.3. Handhaving

6.3.1. Daders vatten

Het aantal vaststellingen voor sluikestorten is in 2022 vrijwel gelijk gebleven met 2021 (stijging van 0,5%). Door technische defecten aan de camera's, konden deze minder ingezet worden. Daarnaast waren er bij de gemeenschapswacht-vaststellers ook minder sluikestortacties met IVAGO door uitval van personeel.

Per doorzoekactie van de politie, werden in 2022 bijna 5 identiteiten teruggevonden. De vorige jaren lag dit op ongeveer 4. Bij Gemeenschapswacht-vaststellers werden er per sluikestortactie 12 identiteiten teruggevonden. Vorig jaar lag dit op 11 en in 2020 op 7 identiteiten. Het aantal gevatte daders per sluikestortactie is dus in stijgende lijn.

Ten slotte zet ook Dienst Toezicht, naast hun reguliere werking, extra in op het handhaven van sluikestorten op openbaar domein. Zo droegen ze 113 GAS-vaststellingen bij.

We zien dat resultaten door anonieme observaties door de politie gestegen is vergeleken met vorige jaren. De observaties gebeuren gerichter wat zijn vruchten afwerpt.

Daarnaast wordt er ook sterk ingezet op het handhaven op foutief aangeboden huisvuil, dit zowel tijdens de sluikestortacties met IVAGO als daarbuiten. Dit leverde in totaal 733 geregistreerde vaststellingen bij de Juridische Dienst of een stijging van 149% op.

Ook de boetes op zwerfvuil gingen in stijgende lijn, mede dankzij de extra inzet met OVAM handhavers: van 127 geregistreerde vaststellingen in 2021 naar 369 in 2022 of een stijging van 291%.

6.3.2. Daders beboeten

Over de jaren heen zien we ook een stijging in het aantal boetes. Echter zijn deze cijfers niet eenvoudig te interpreteren gezien de termijn tussen vaststelling en boete tot 6 maanden kan bedragen waardoor de cijfers van 2022 in de tabel niet volledig zijn. Daarnaast is door wijziging van de software bij de Juridische Dienst niet mogelijk om betalingscijfers na september 2022 te genereren. Als we kijken naar de cijfers van 2019 en 2020 waarbij nu bijna alle dossiers behandeld zijn, zien we dat in beide jaren bij 76% vaststellingen een boete werd opgehaald en de betalingsgraad respectievelijk 78 en 73% is. Het percentage oninbare boetes ligt in beide jaren op 12%.

6.3.3. Pakkans sluikestort

We merken dat de pakkans in de wijken in de 19^e eeuwse gordel verschillend is, ondanks de grote inzet in deze wijken. Het zou interessant zijn om de handhavingcijfers op wijkniveau verder te gaan analyseren.

6.3.4. Conclusie

We zien dat het aantal sluikestortmeldingen (door IVAGO opgeruimd) verder blijft stijgen, maar zien ook dat het tonnage sluikestort daalt. Ondanks de hoge inzet van de verschillende diensten op vlak van preventie, opruimen en handhaving is de sluikestort- en zwerfvuiloverlast in sommige wijken groot. Het is dan ook belangrijk om deze inzet minstens te blijven verder zetten, verder op elkaar af te stemmen en meer inzicht te krijgen in de problematiek. Dit gebeurt nu al door waar mogelijk in te zetten op (data)analyses en deze kennis en ervaringen op het terrein te delen onder de stadsdiensten, IVAGO en Politie.

7. Bijlagen

7.1. GAS-vaststellingen

7.1.1. Sluikstorten

GAS-vaststellingen Sluikstorten	2019	2020	2021	2022
Binnenstad	81	51	106	119
Bloemekenswijk	40	44	72	187
Brugse Poort - Rooigem	115	111	185	172
Dampoort	36	71	94	70
Drongen	1	1	1	1
Elisabethbegijnhof - Papegaai	10	12	21	103
Gentbrugge		2	13	5
Kanaaldorpen en -zone	7	2	1	1
Ledeberg	49	40	124	166
Macharius - Heirnis	23	23	50	84
Mariakerke	14	7	15	12
Moscou - Vogelhoek	4	6	10	7
Muide - Meulestede - Afrikalaan	43	43	69	51
Nieuw Gent - UZ	113	217	221	142
Oostakker	1	5	2	5
Oud Gentbrugge	4	12	35	34
Rabot - Blaisantvest	264	130	407	349
Sint Amandsberg	5	12	15	20
Sint-Denijs-Westrem - Afsnee		2	1	2
Sluizeken - Tolhuis - Ham	115	108	344	202
Stationsbuurt Noord	3	3	3	24
Stationsbuurt Zuid	2	5	3	5
Watersportbaan - Ekkergerm	45	31	37	62
Wondelgem	7	11	6	17
Zwijnaarde	0	0	1	0

7.2. Wijkfiches

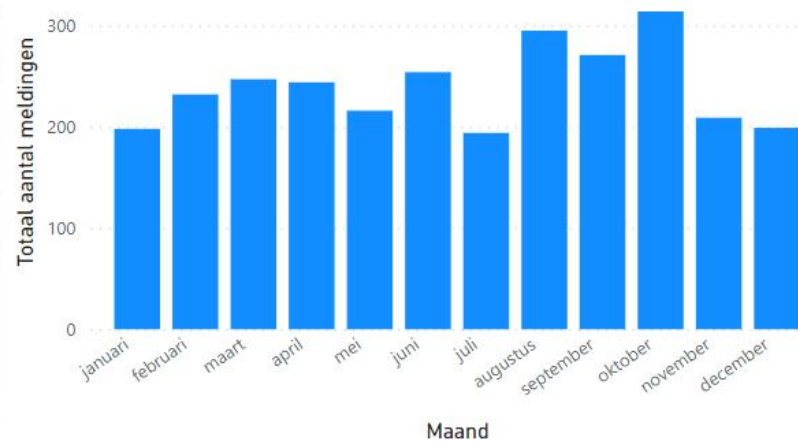
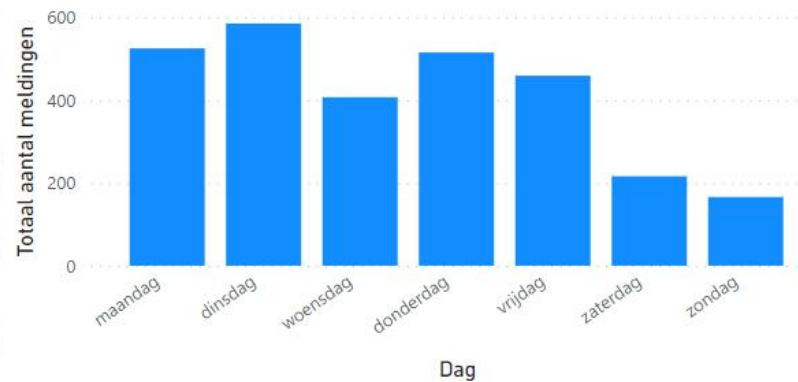
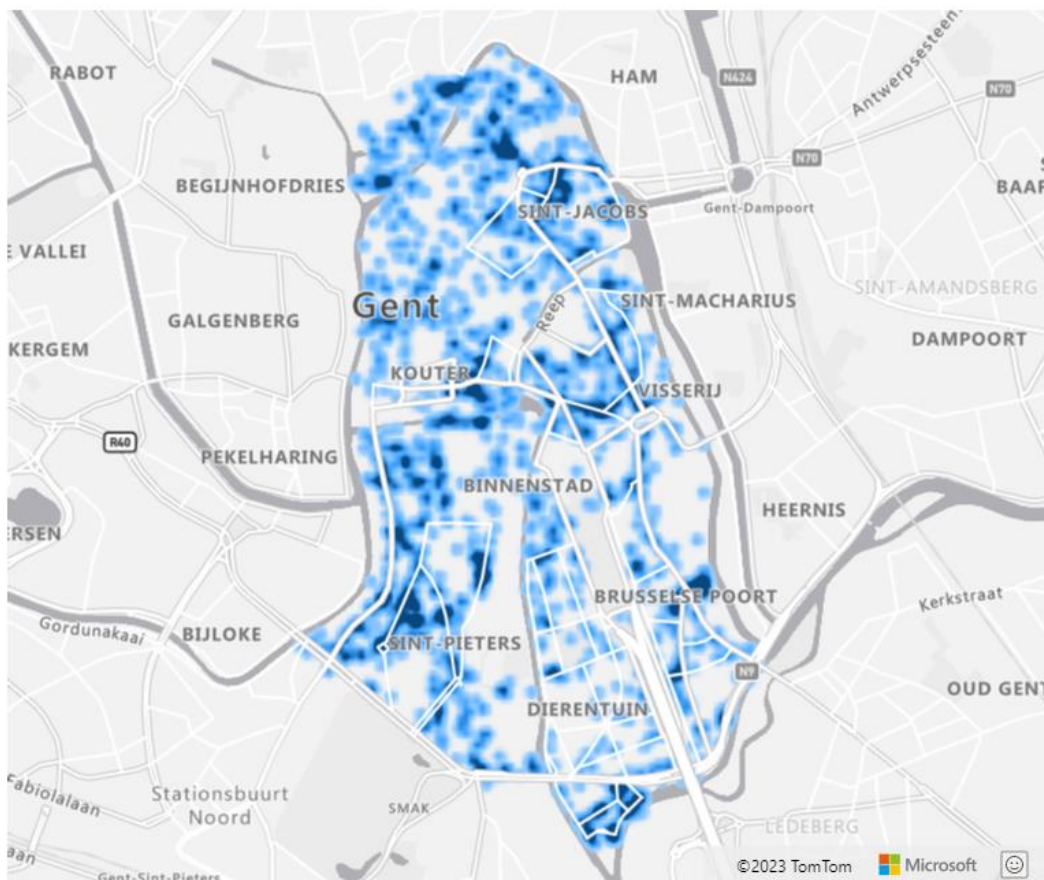
Hieronder wordt telkens de wijkfiche per wijk weergegeven met:

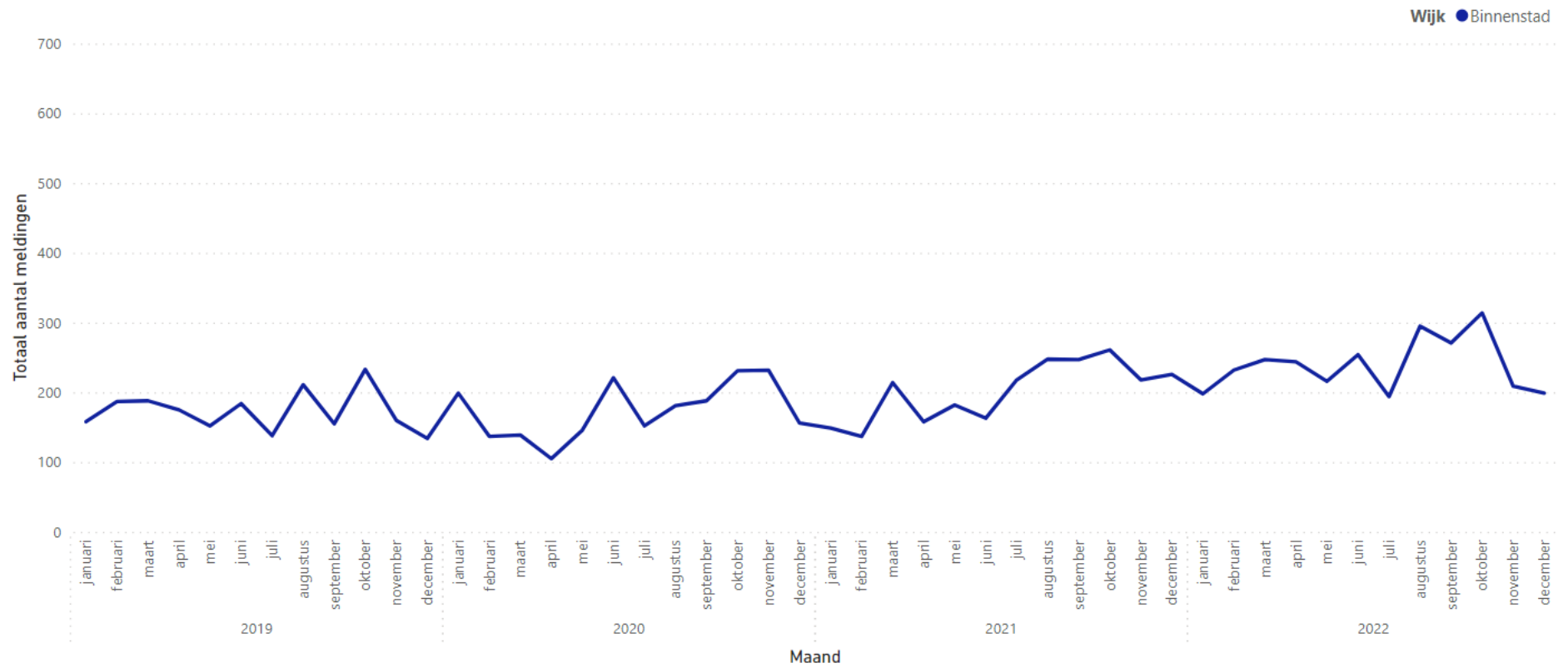
- Links een *heatmap* met het de sluikstortmeldingen voor die wijk voor 2022.
- Rechtsboven de spreiding van het aantal sluikstortmeldingen over een week, voor 2022.
- Rechtsonder het aantal sluikstortmeldingen per maand voor 2022.

Daaronder kan je telkens een grafiek voor dezelfde wijk terugvinden met de evolutie van het aantal sluikstortmeldingen, weergegeven per maand van januari 2019 tot en met december 2022.

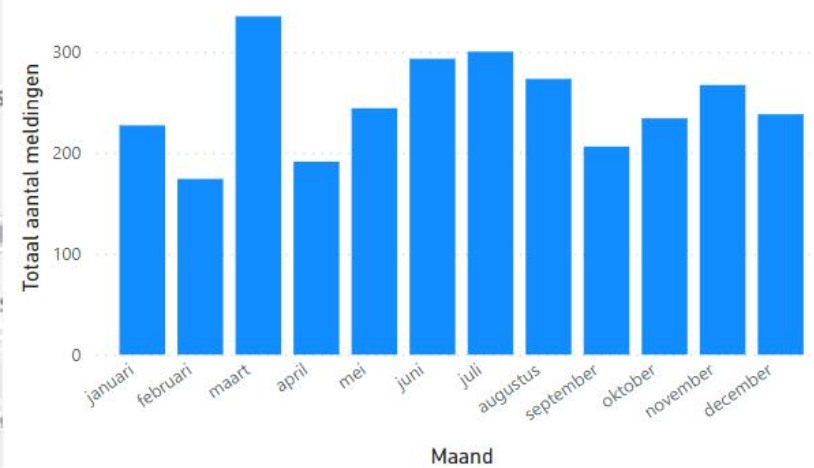
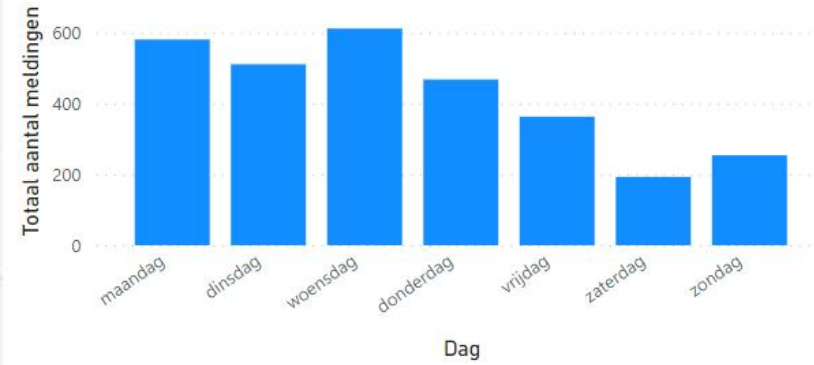
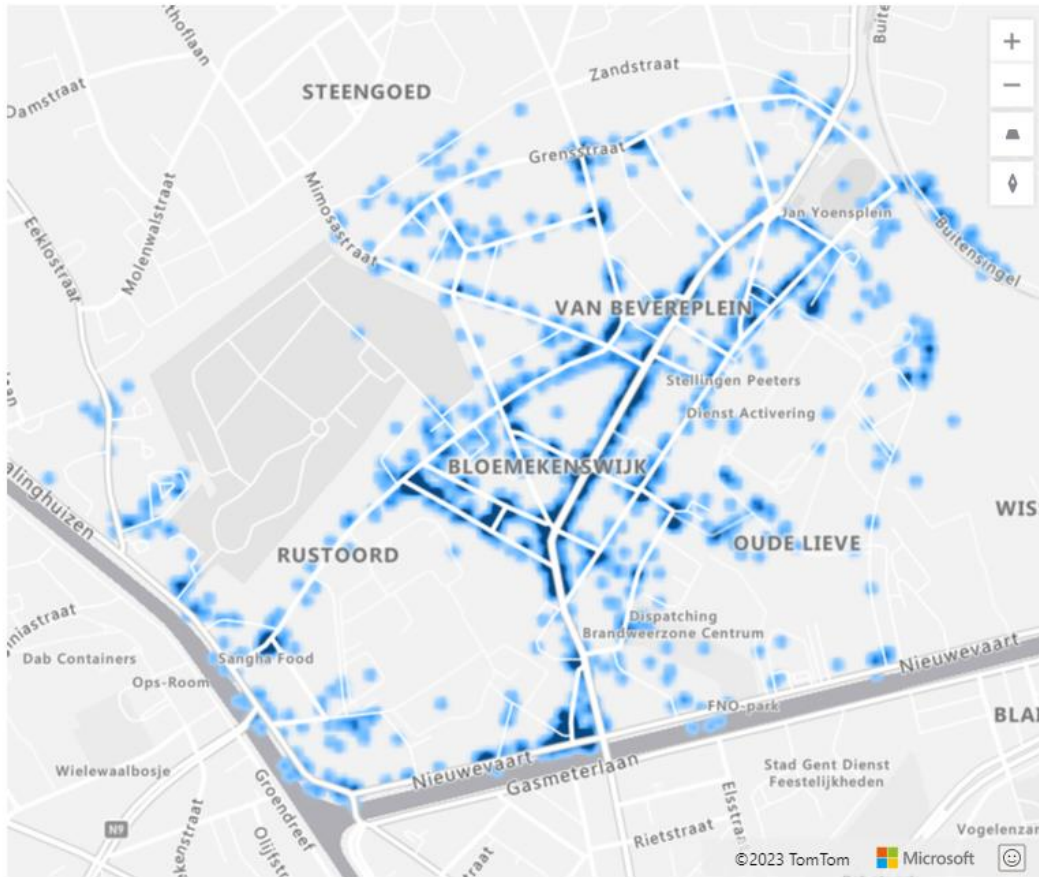
De wijken worden op alfabetische volgorde weergegeven.

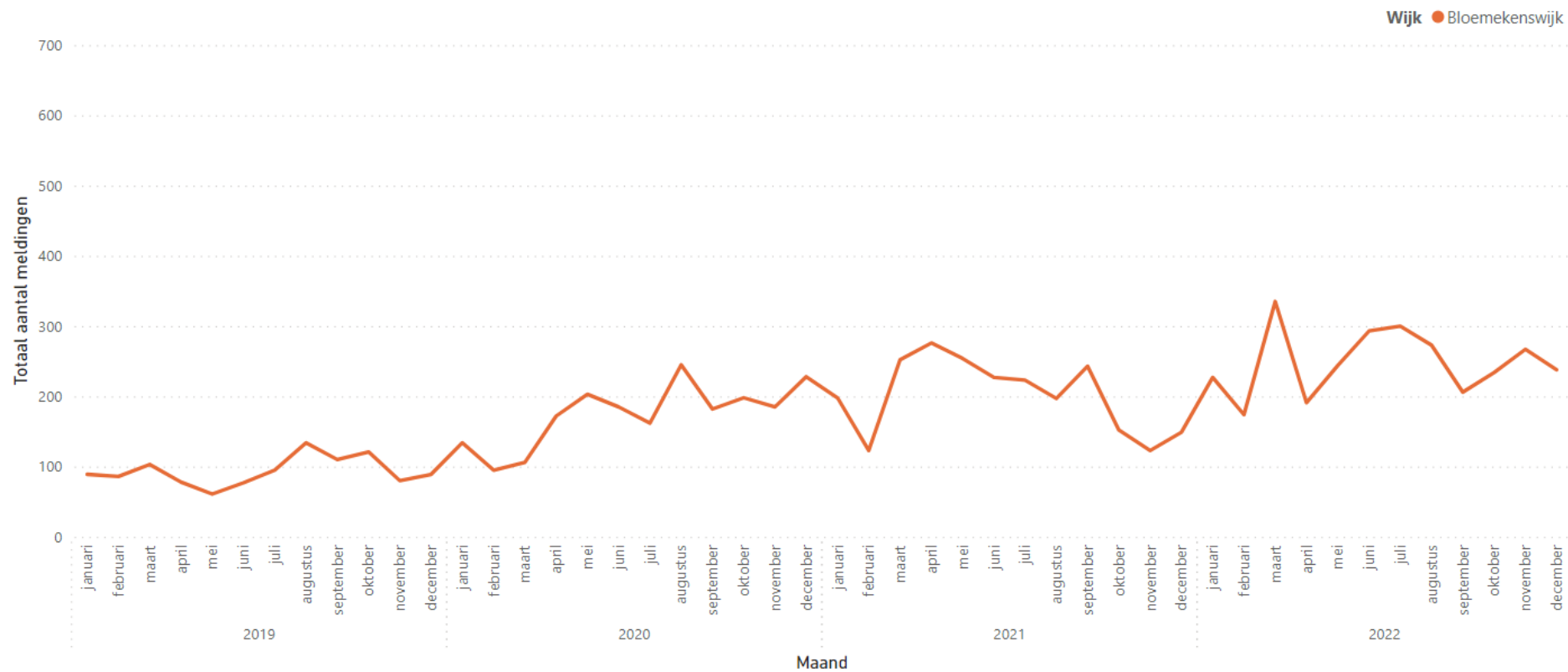
Wijkfiche 2022 - Binnenstad

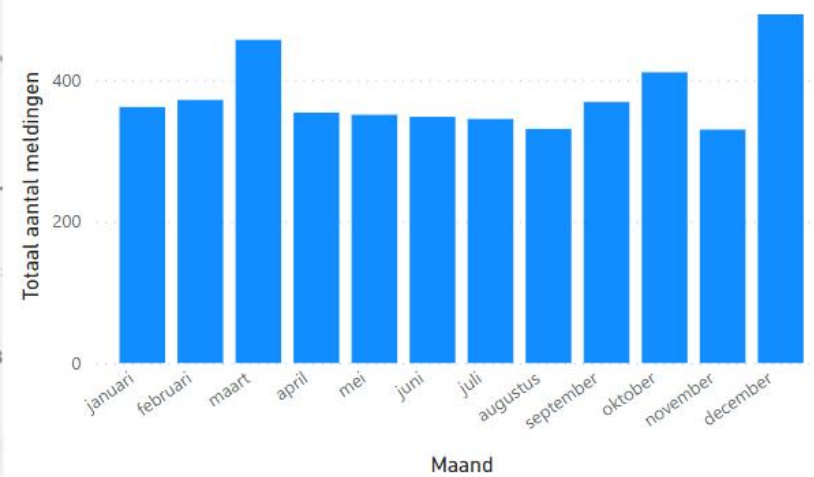
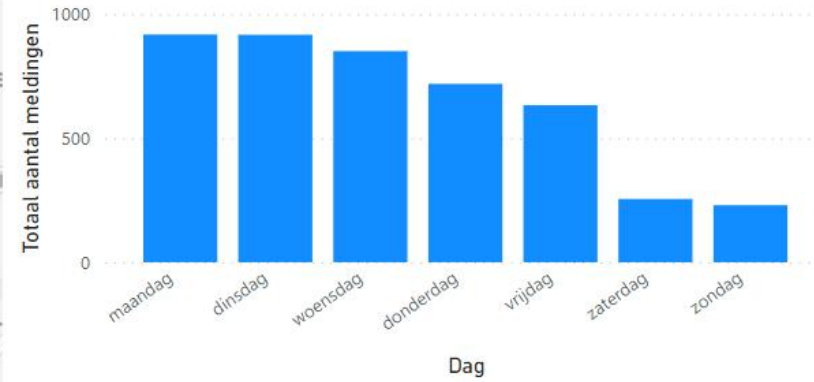
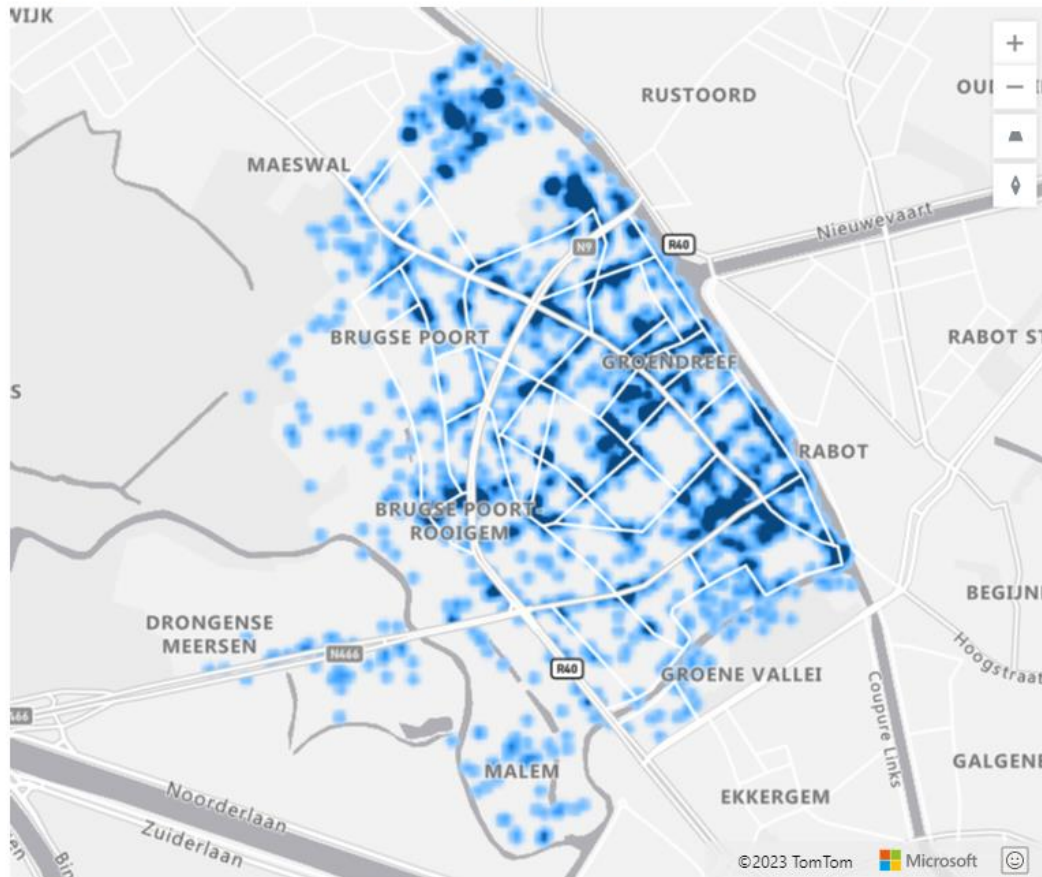

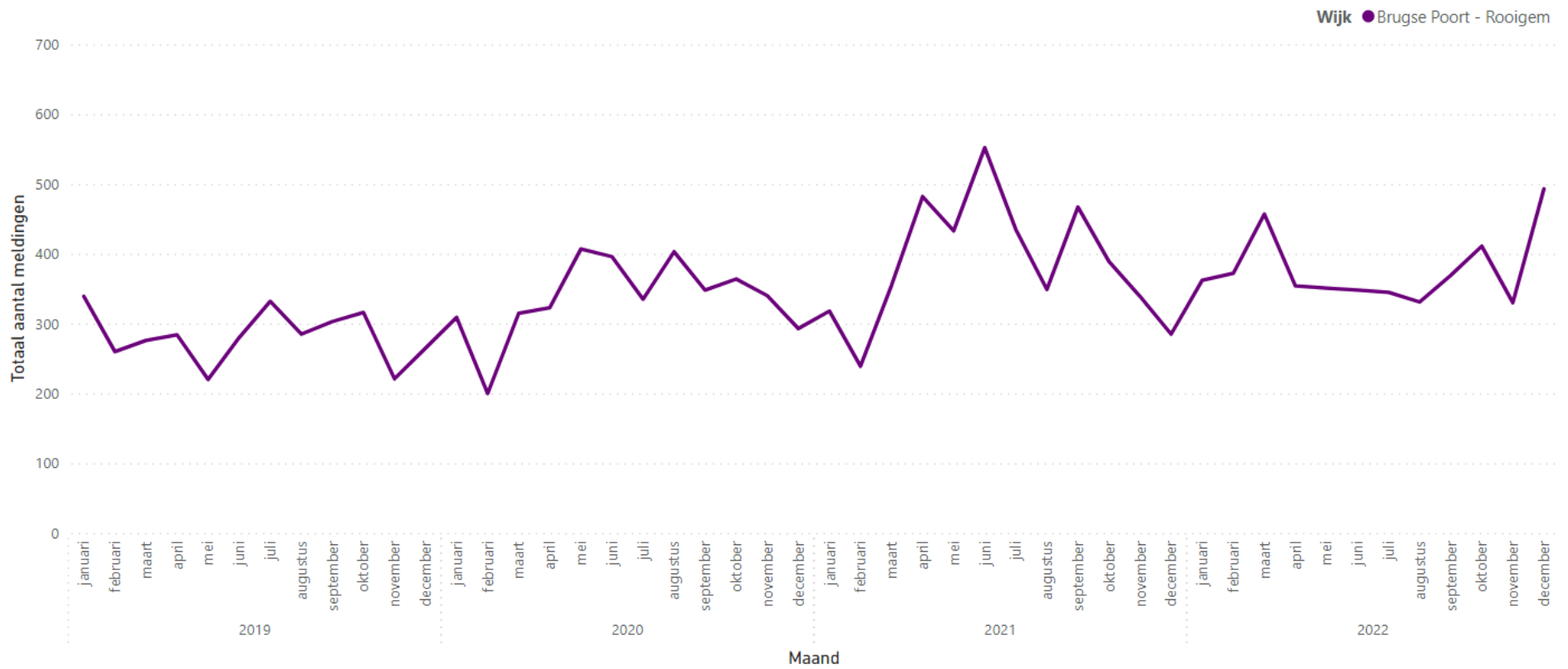
Wijkfiche 2022 - Bloemekenswijk

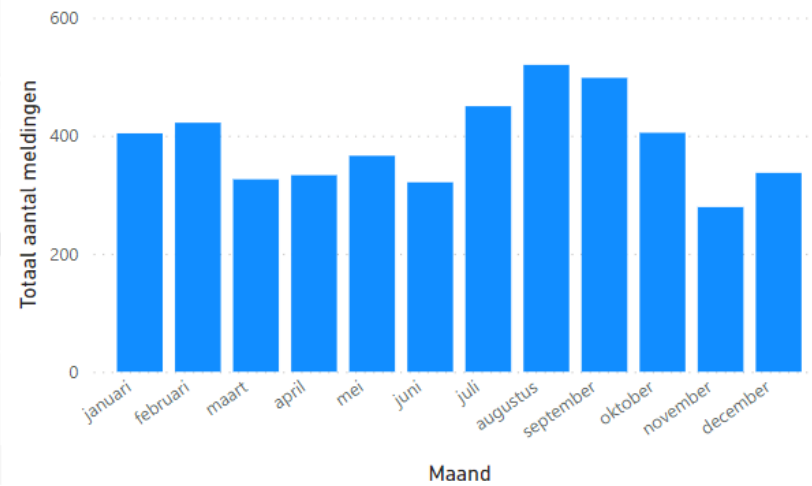
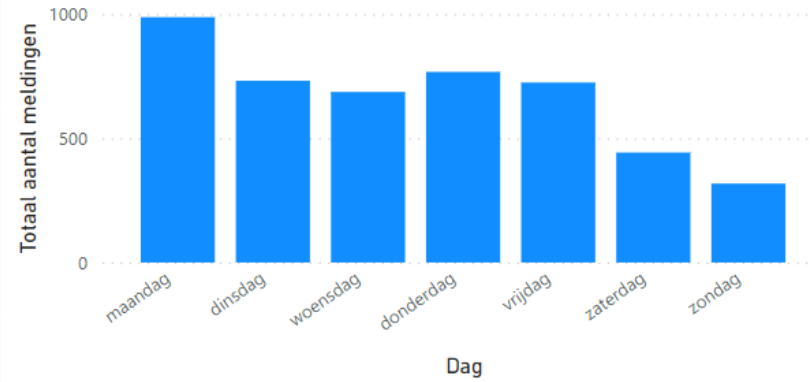
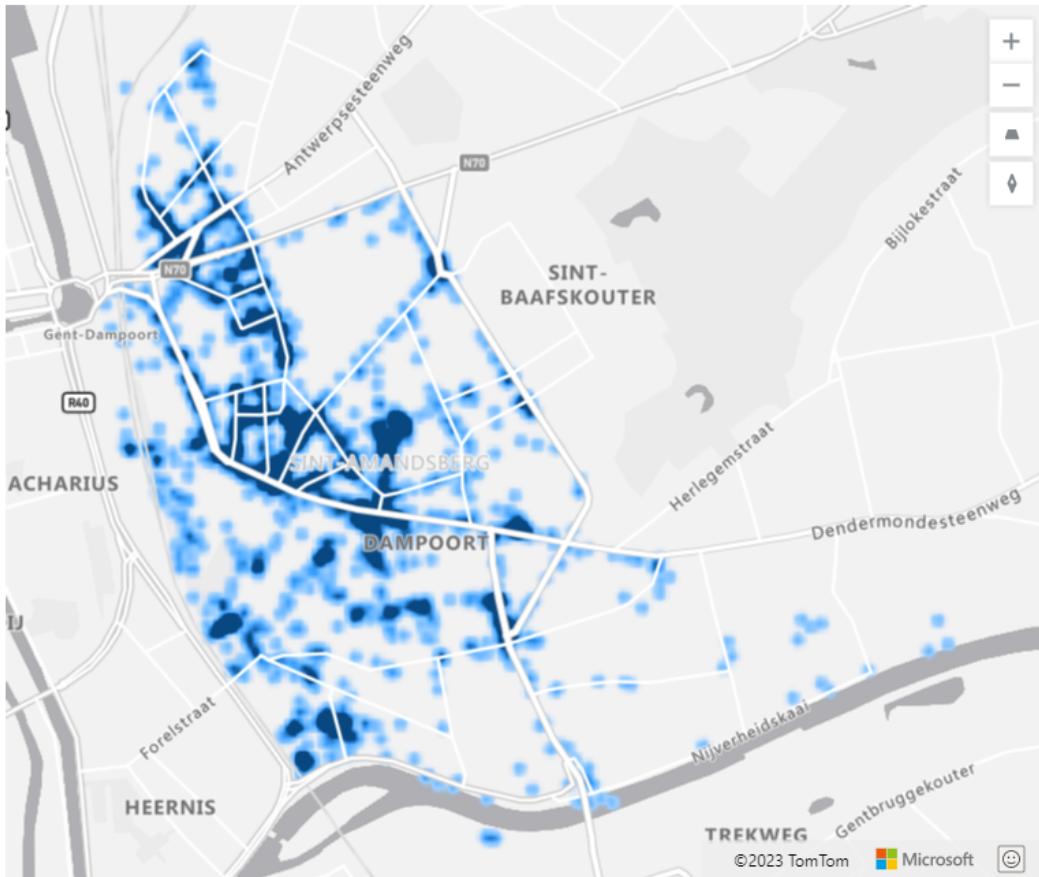

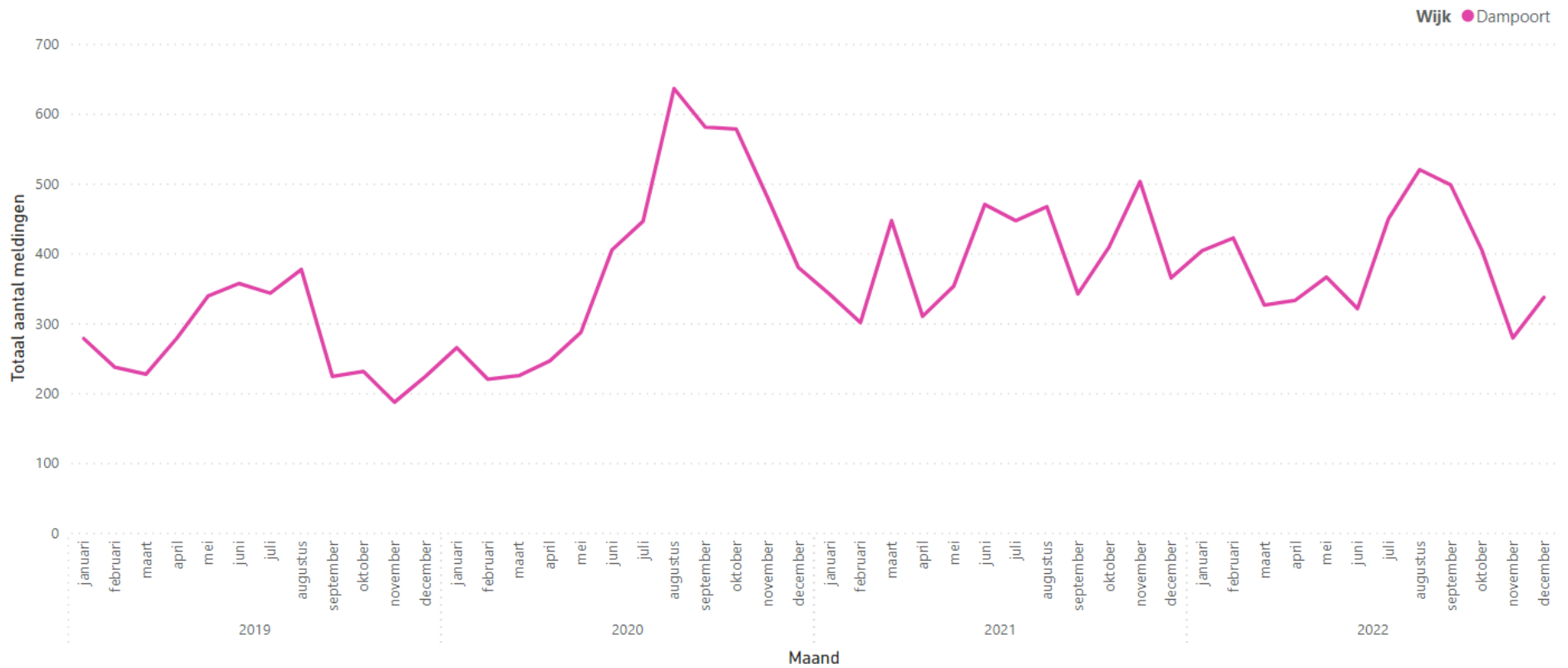
Wijkfiche 2022 - Brugse Poort - Rooigem

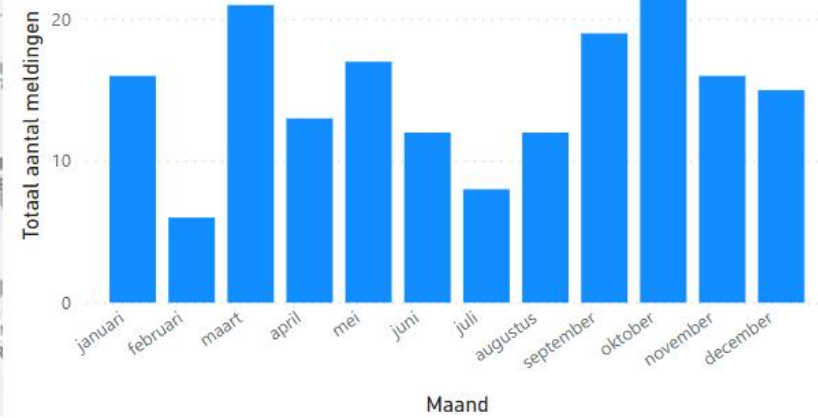
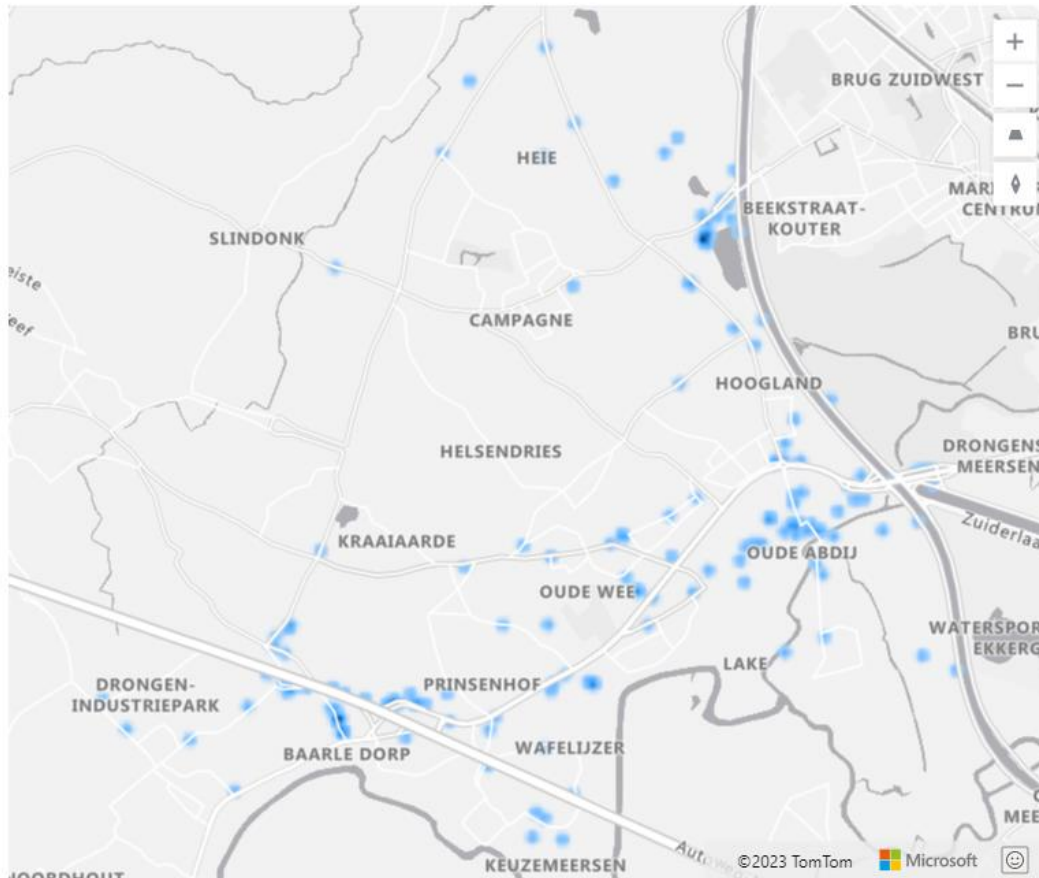

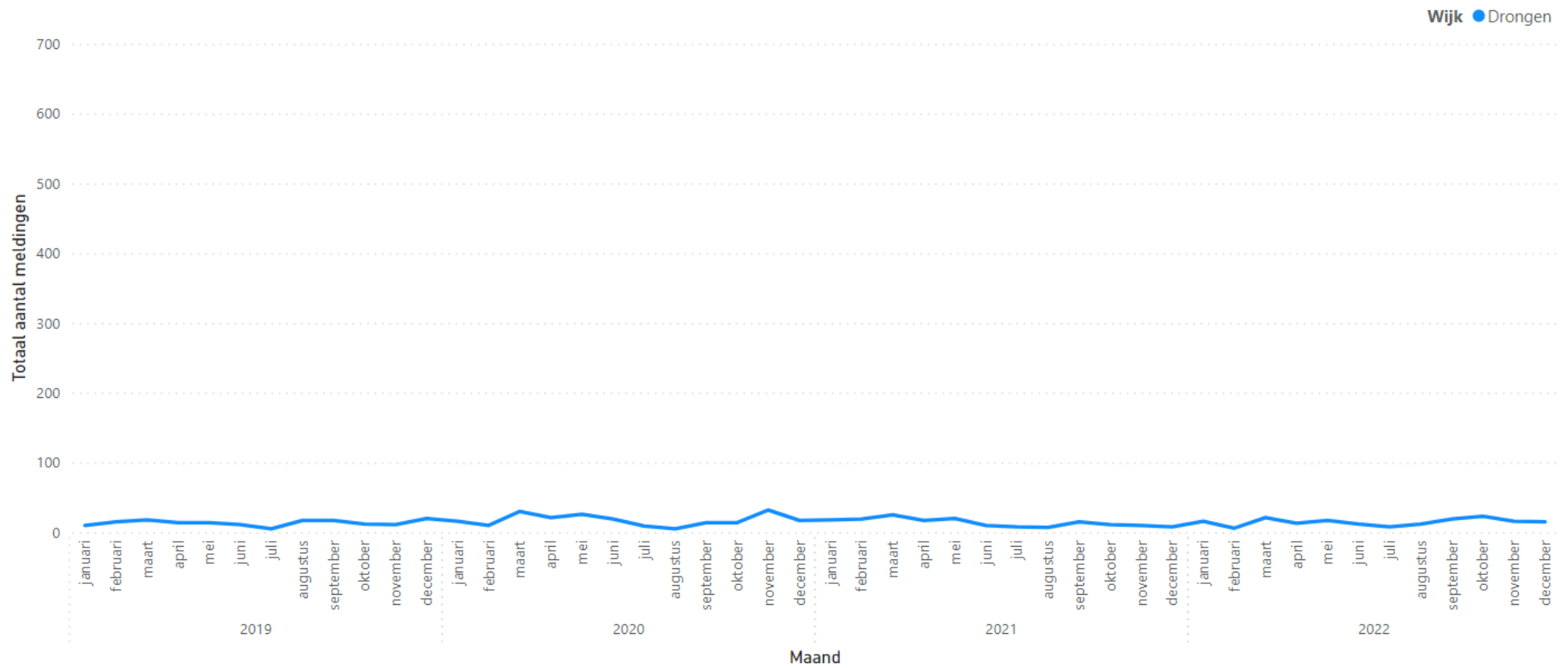
Wijkfiche 2022 - Dampoort

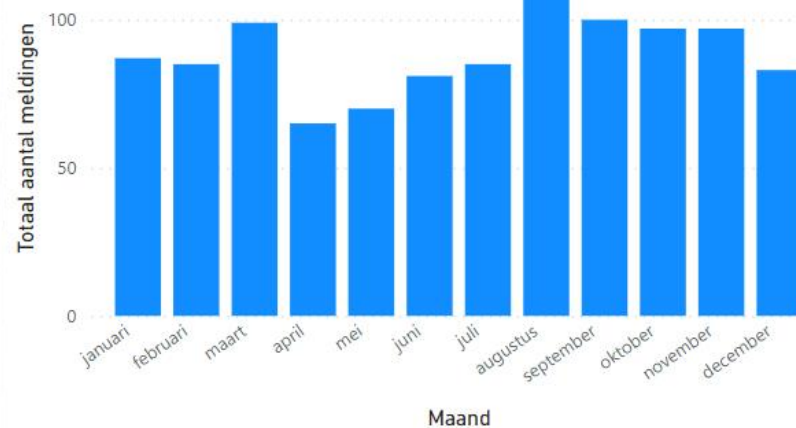
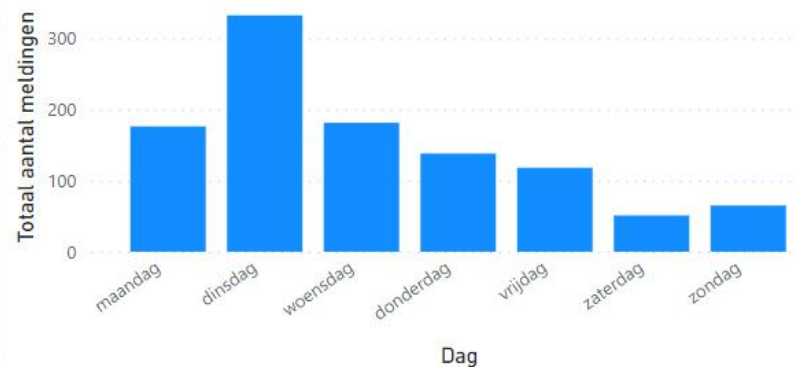
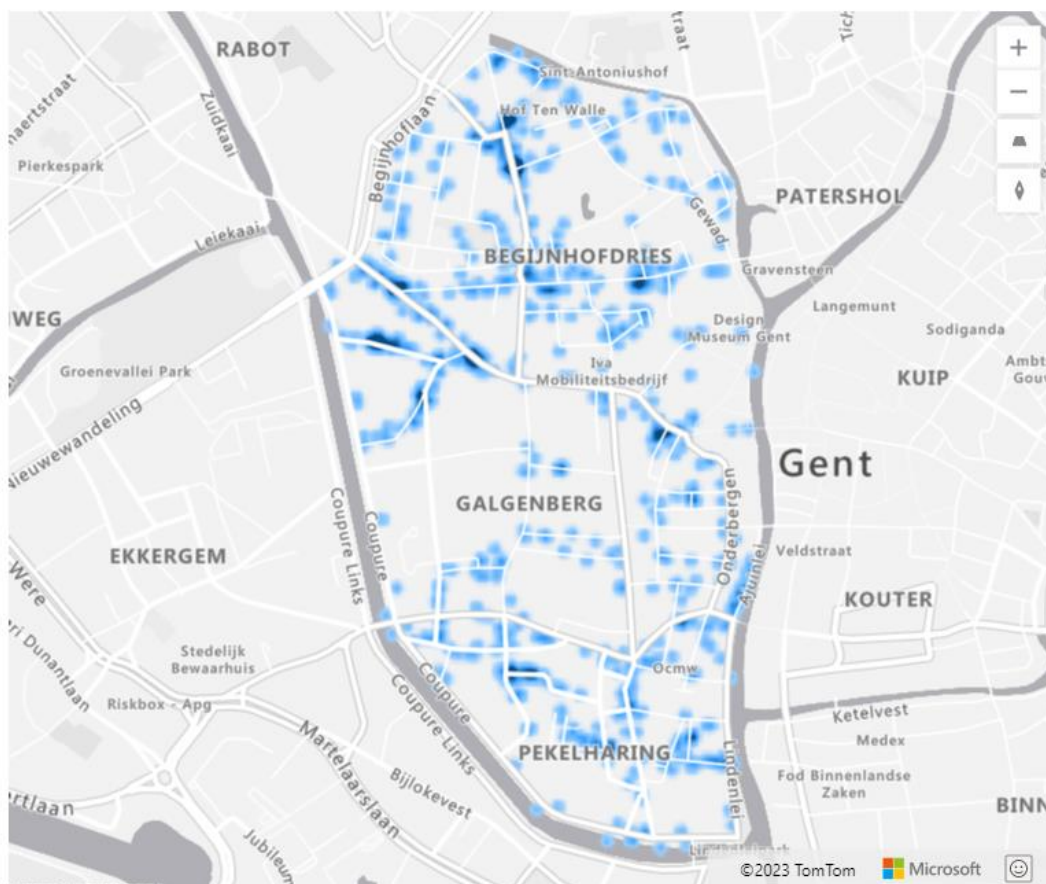

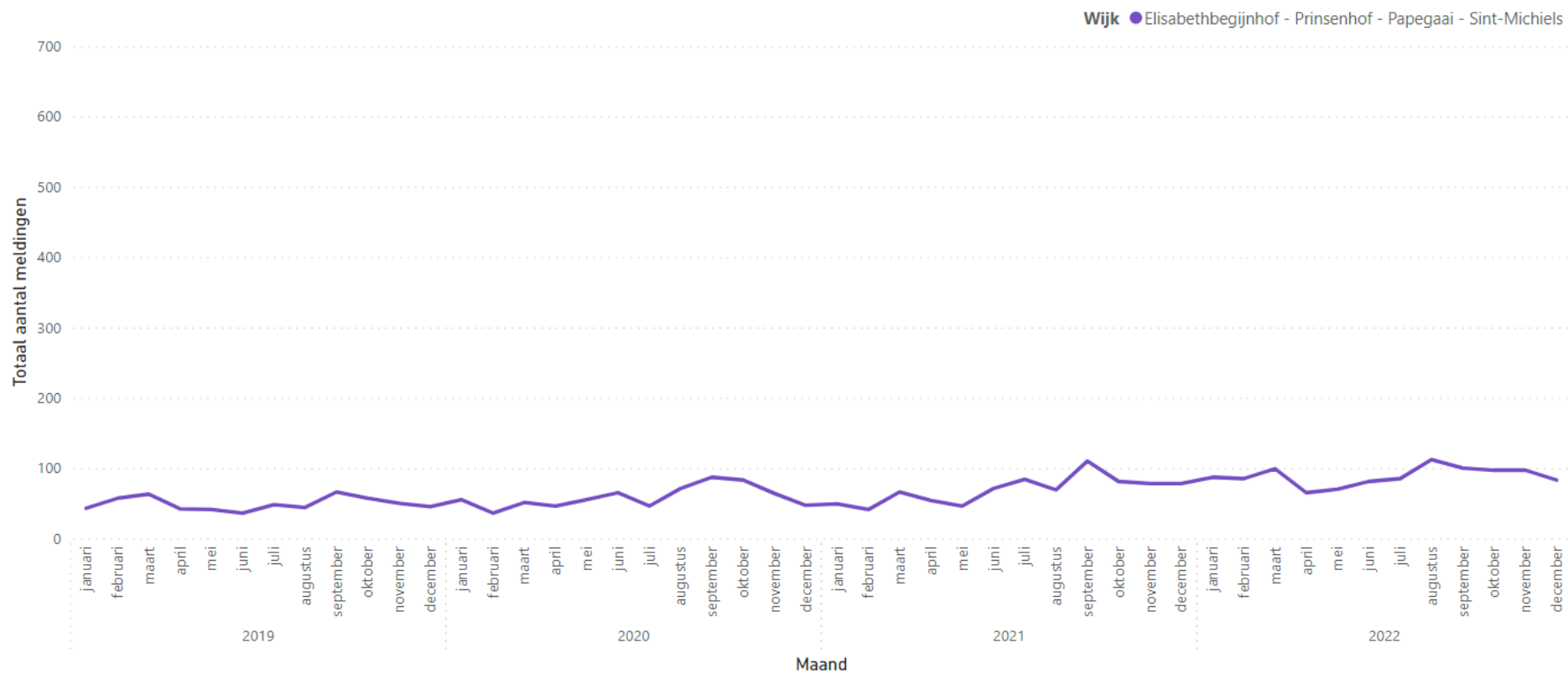
Wijkfiche 2022 - Drongen

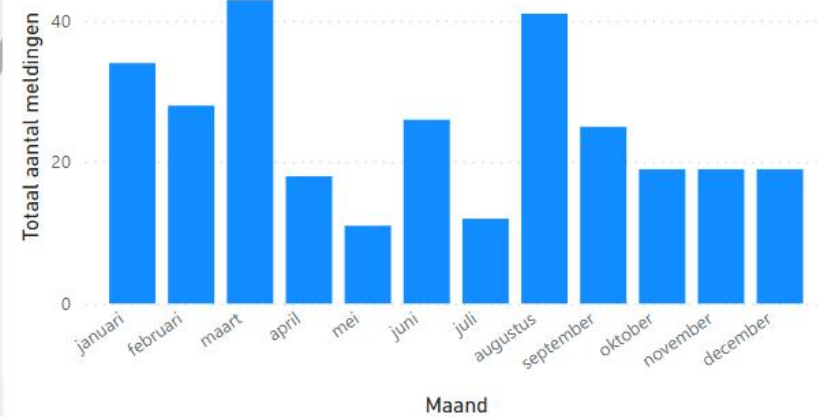
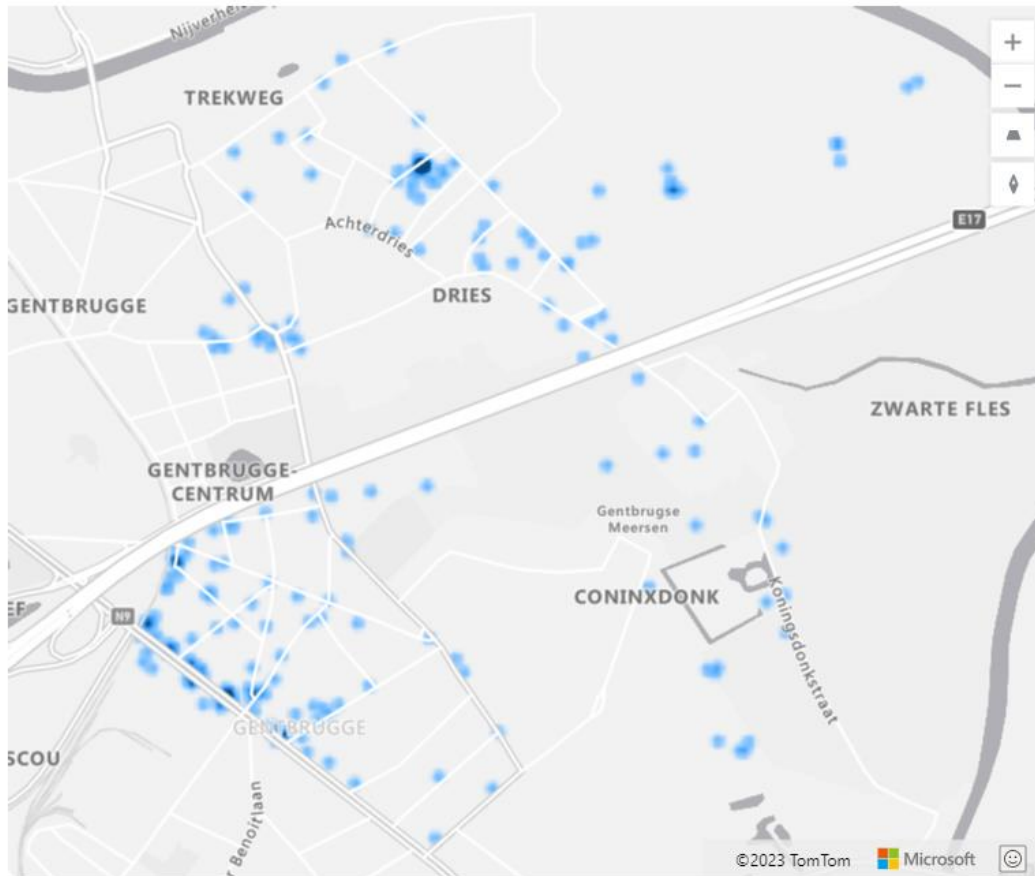

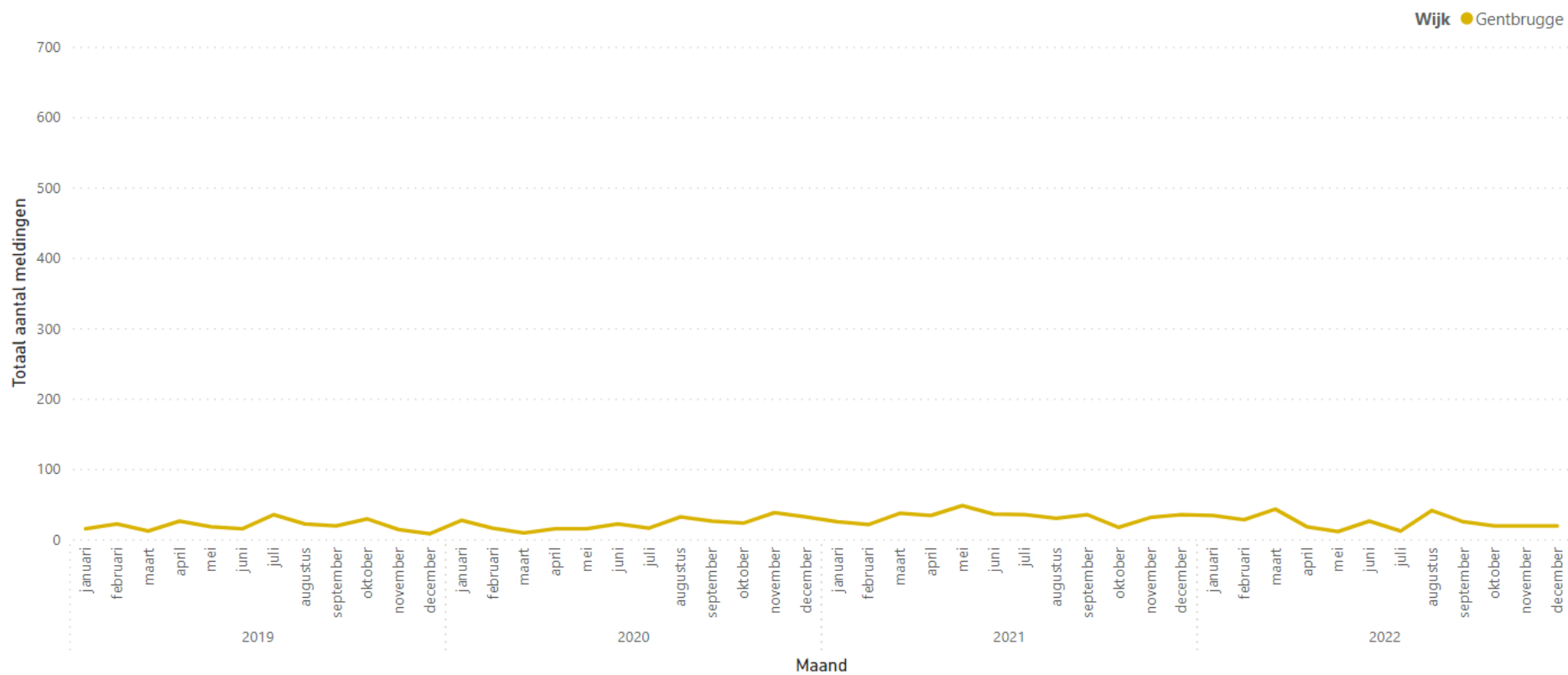
Wijkfiche 2022 - Elisabethbegijnhof - Prinsenhof - Papegaai - Sint-Michiels

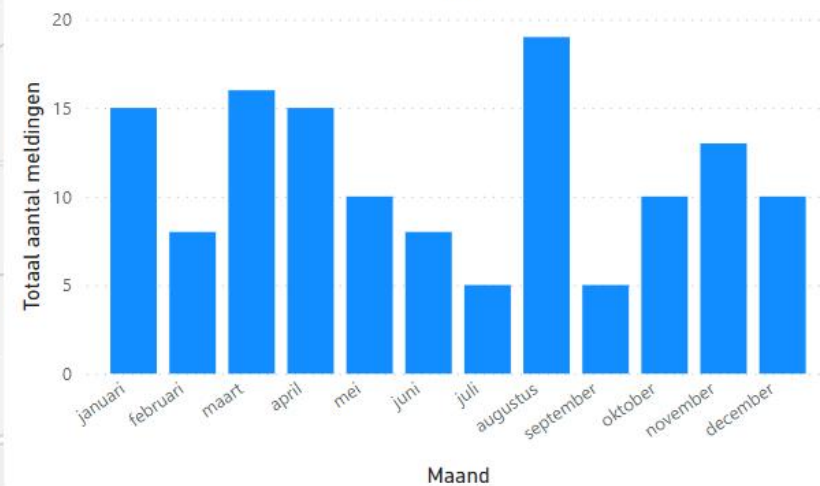
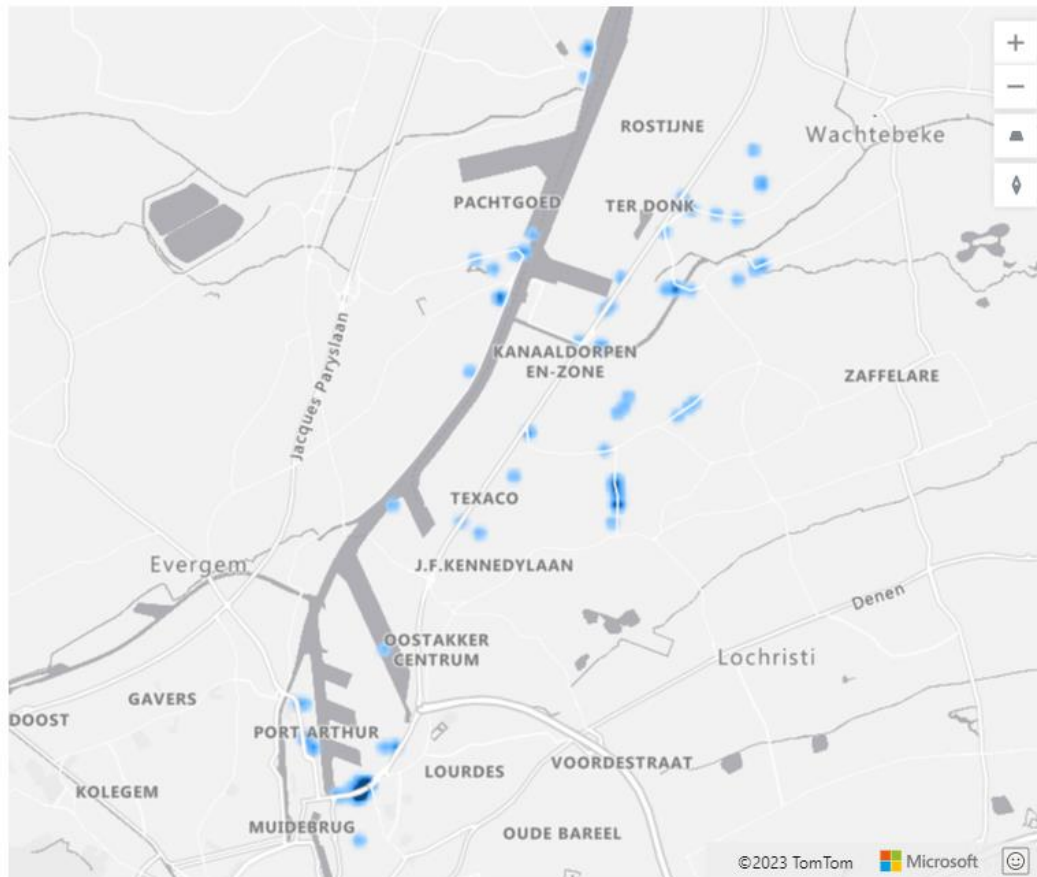

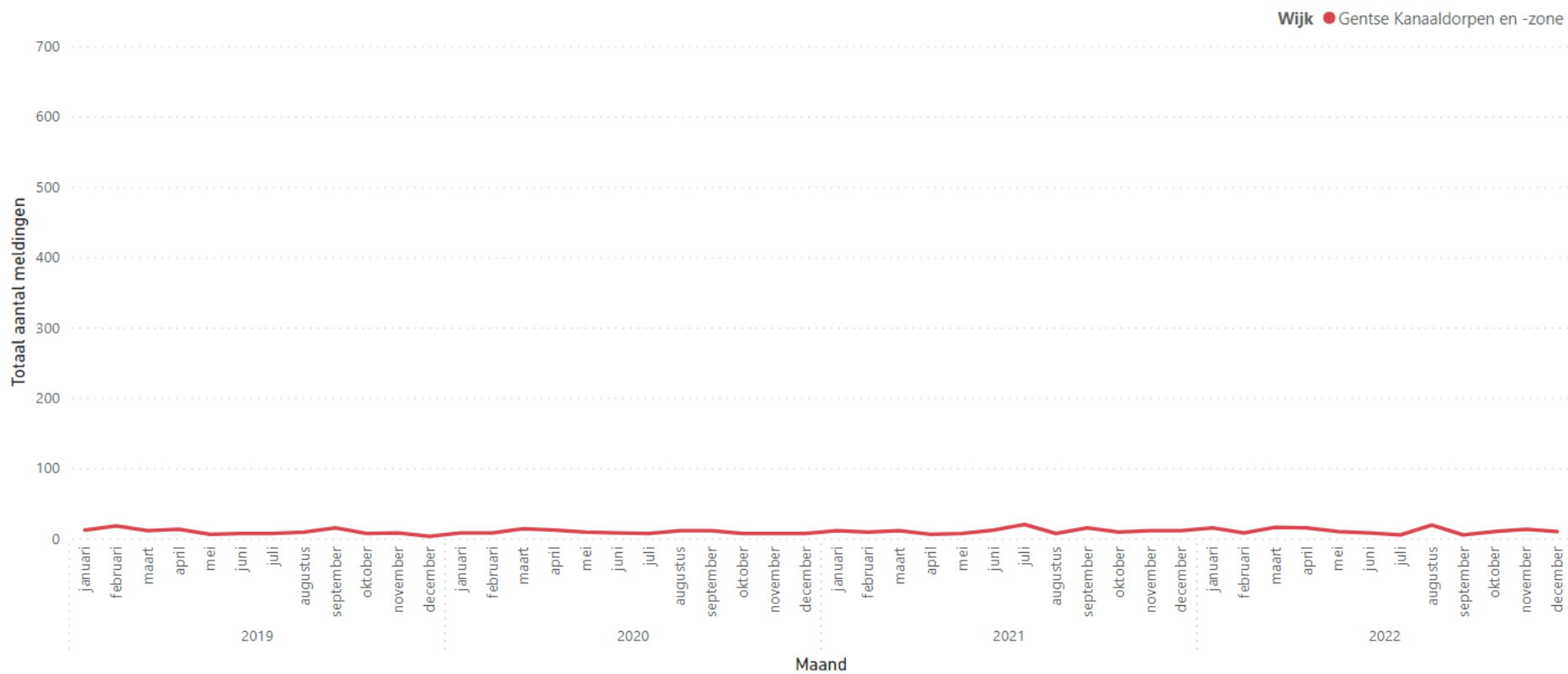
Wijkfiche 2022 - Gentbrugge

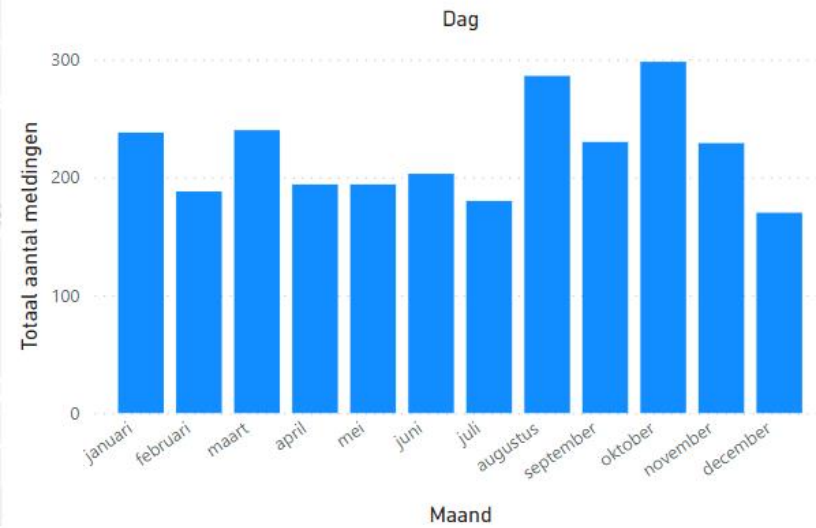
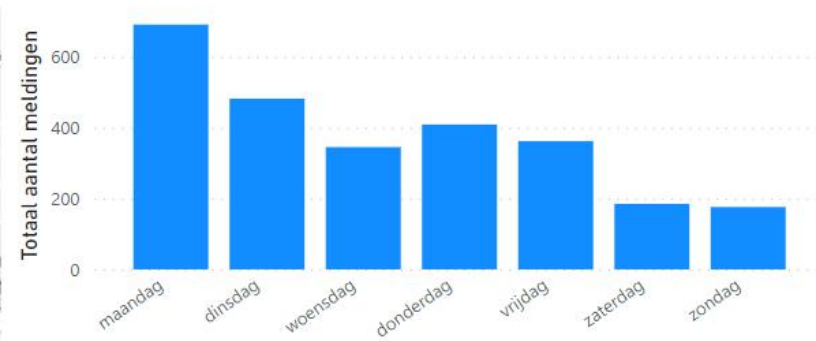
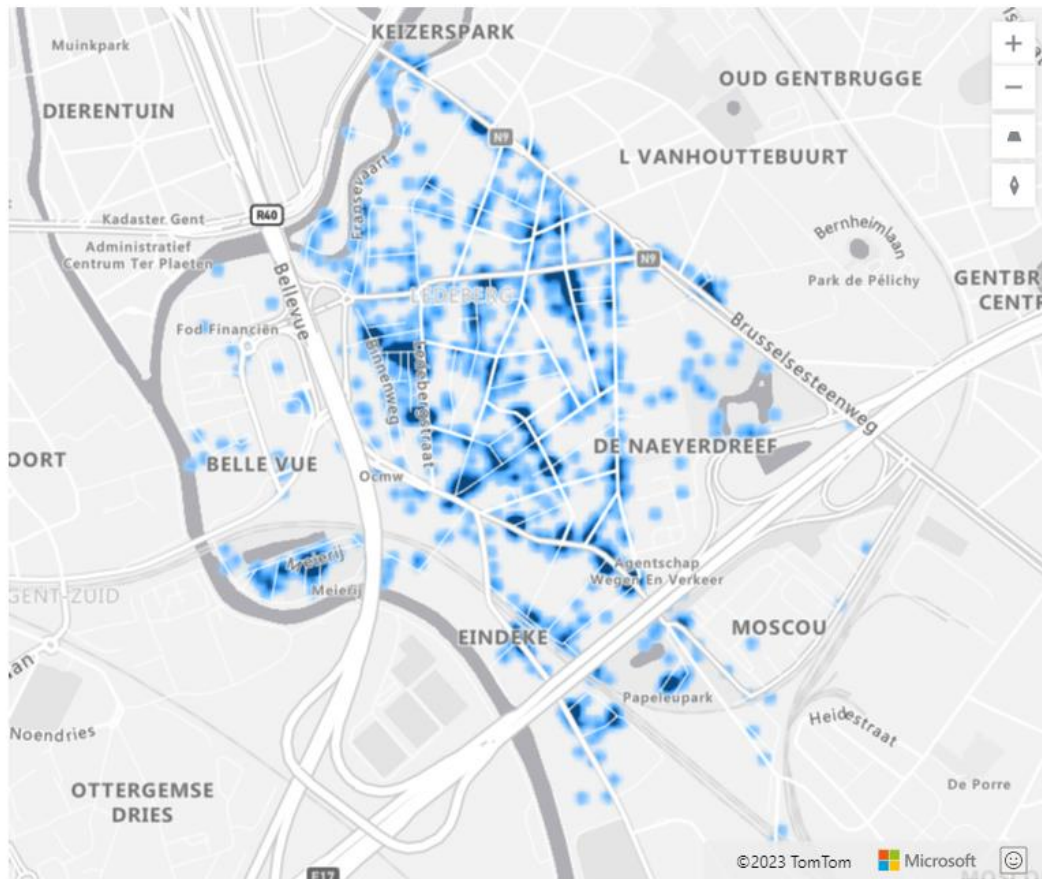

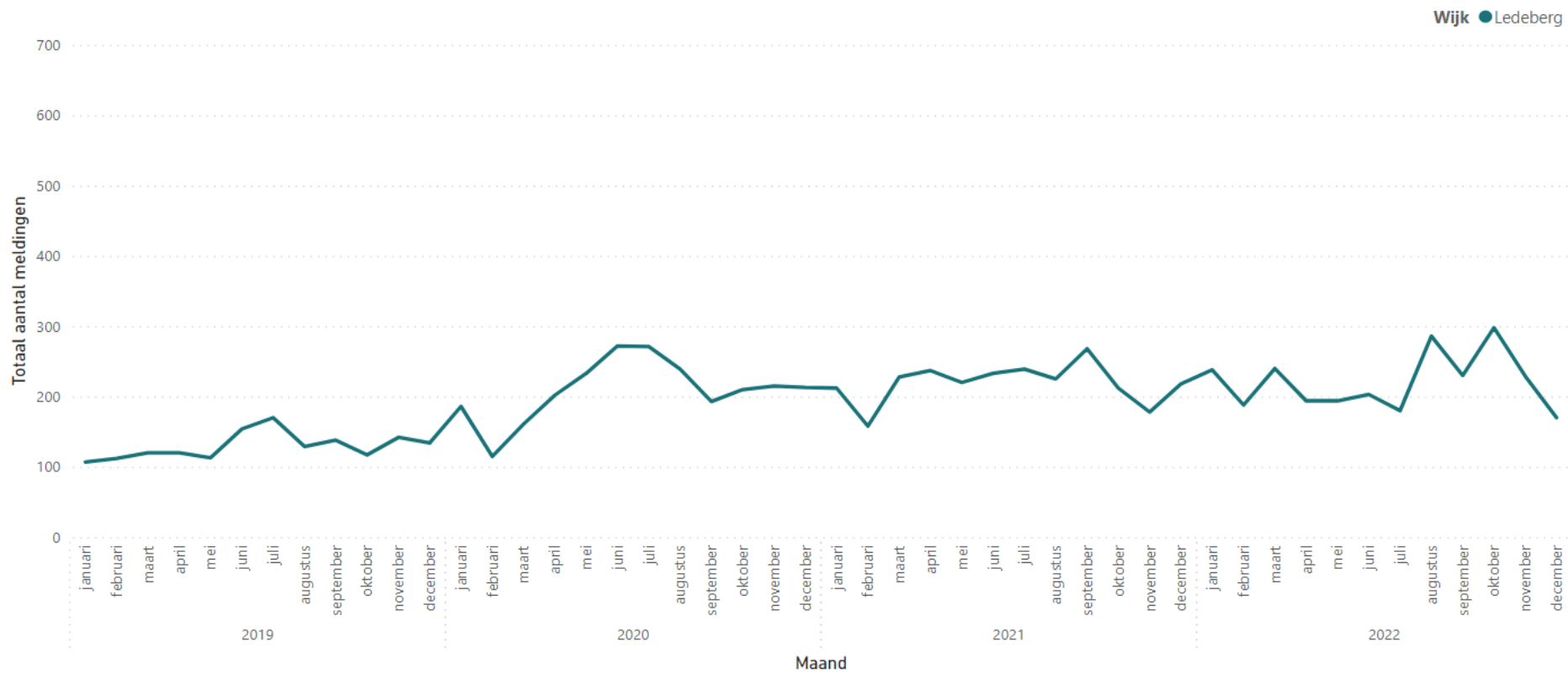
Wijkfiche 2022 - Gentse Kanaaldorpen en -zone

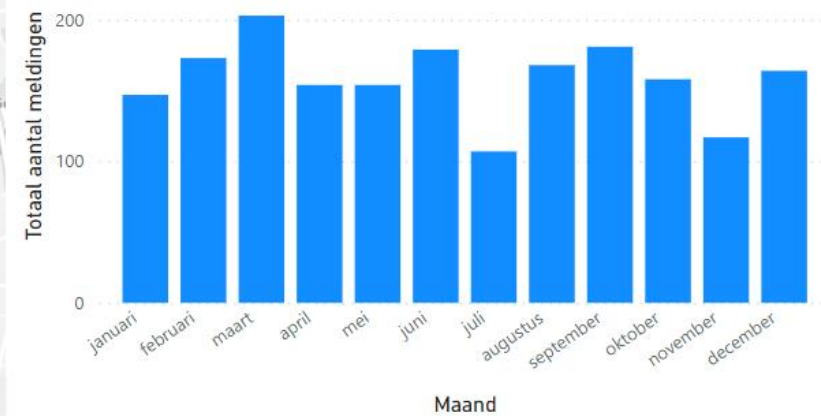
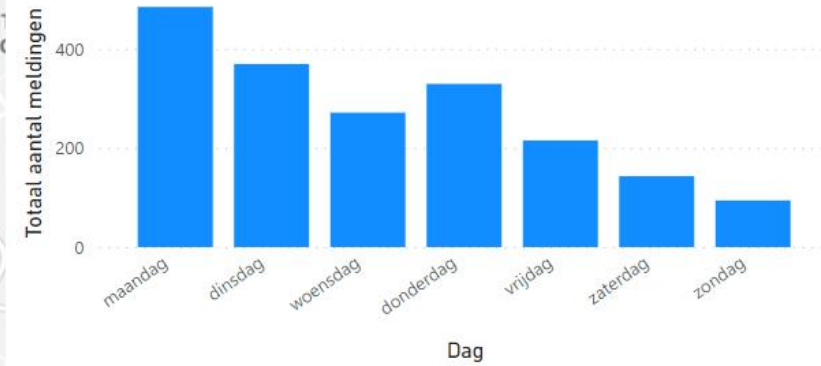
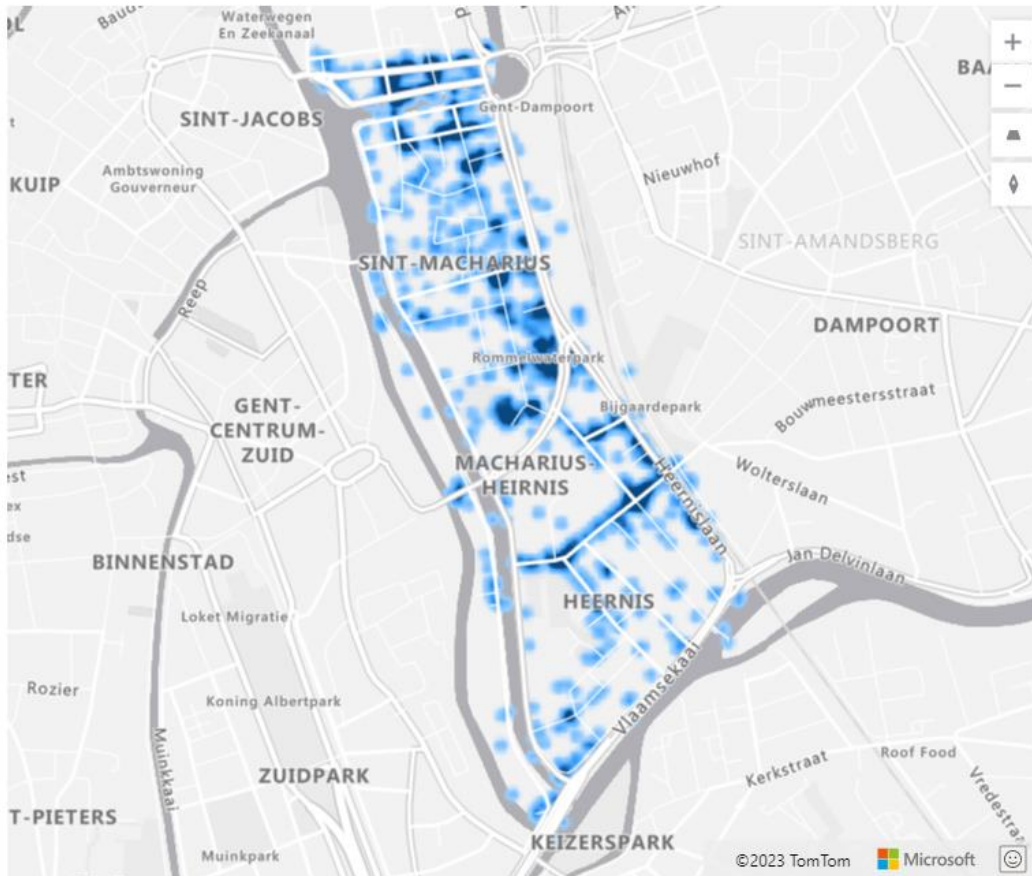

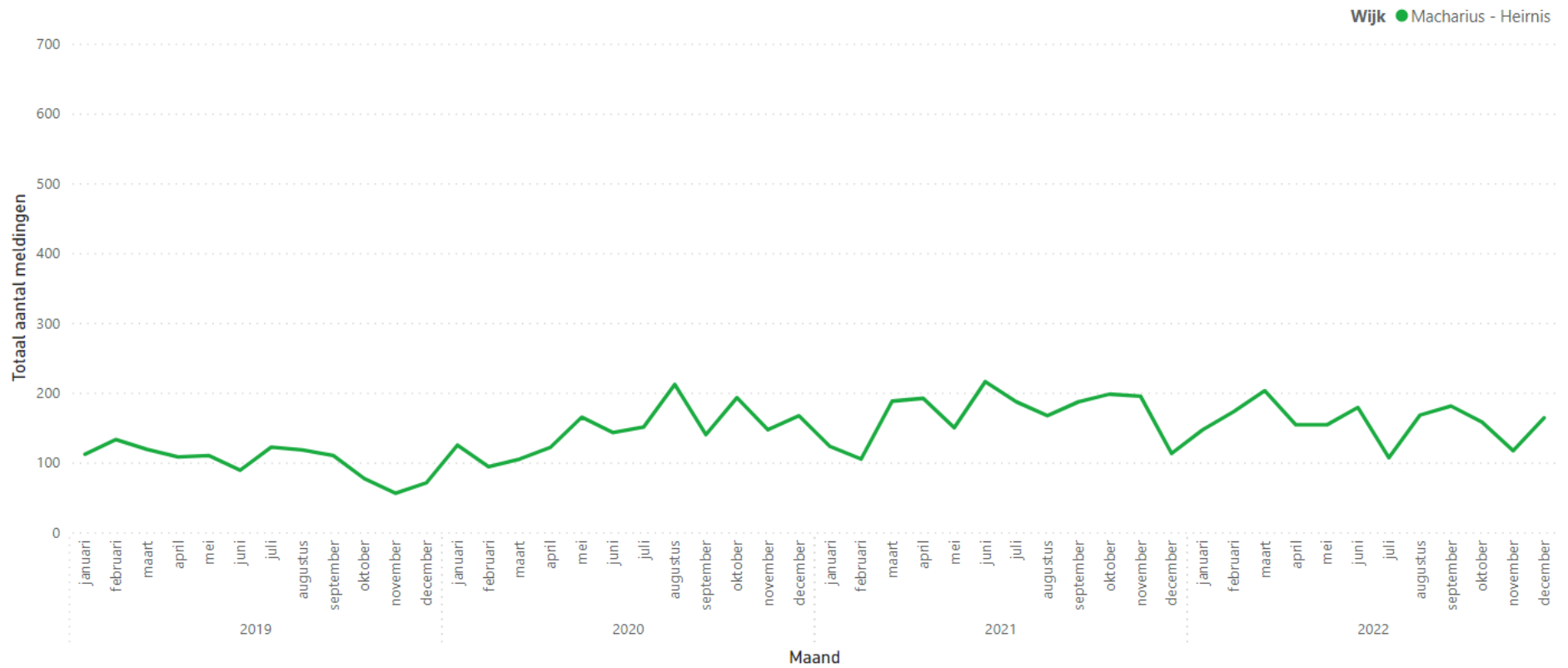
Wijkfiche 2022 - Ledeberg

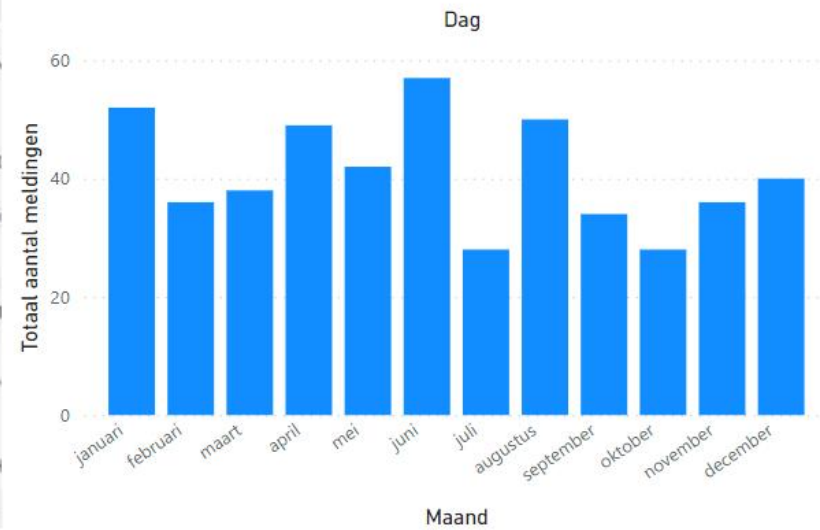
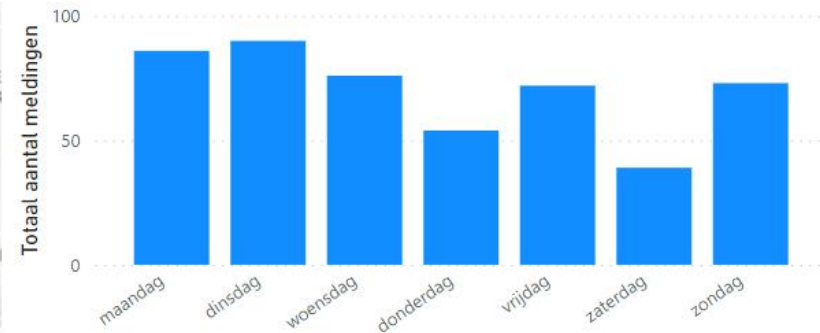
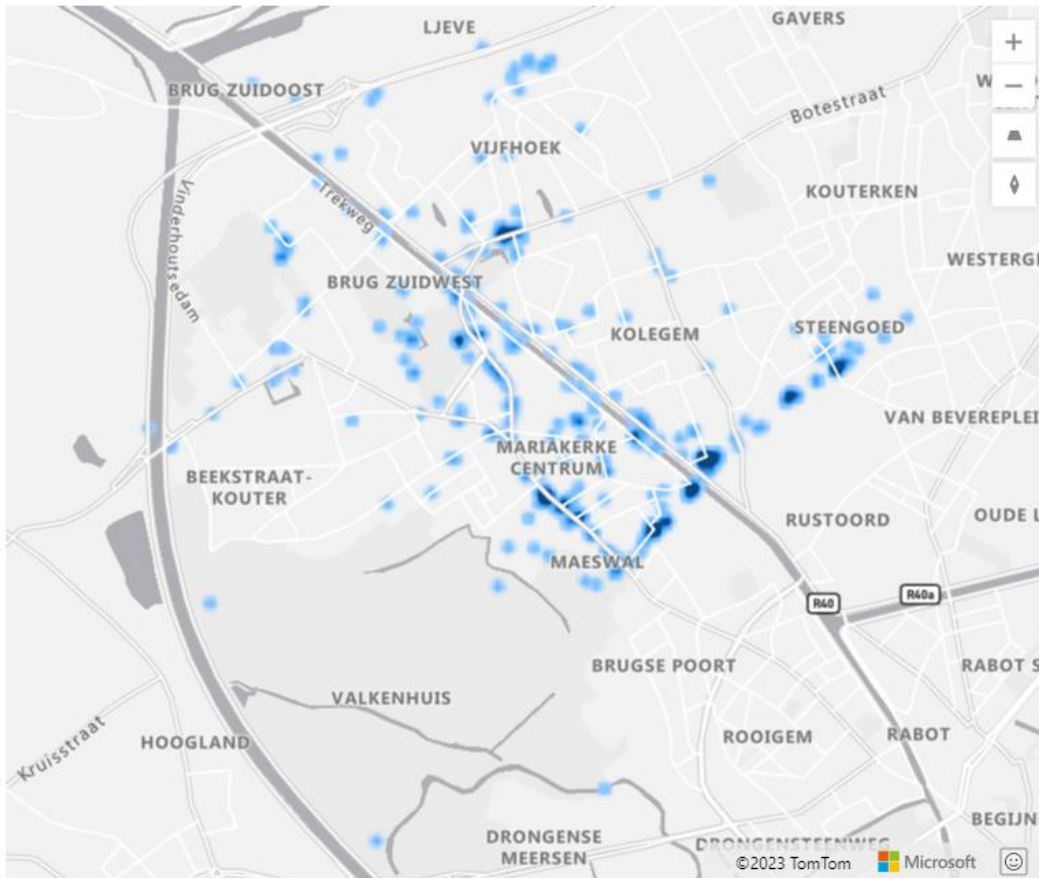

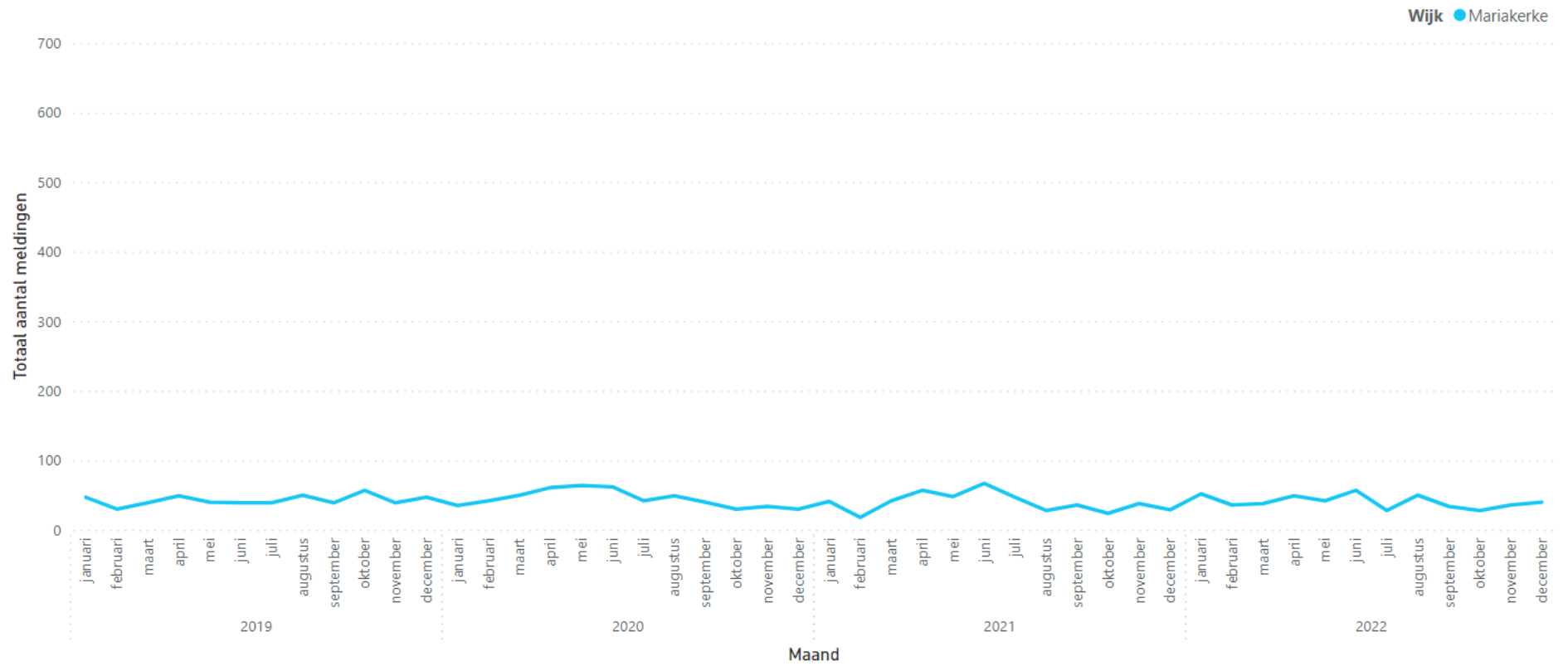
Wijkfiche 2022 - Macharius - Heirnis

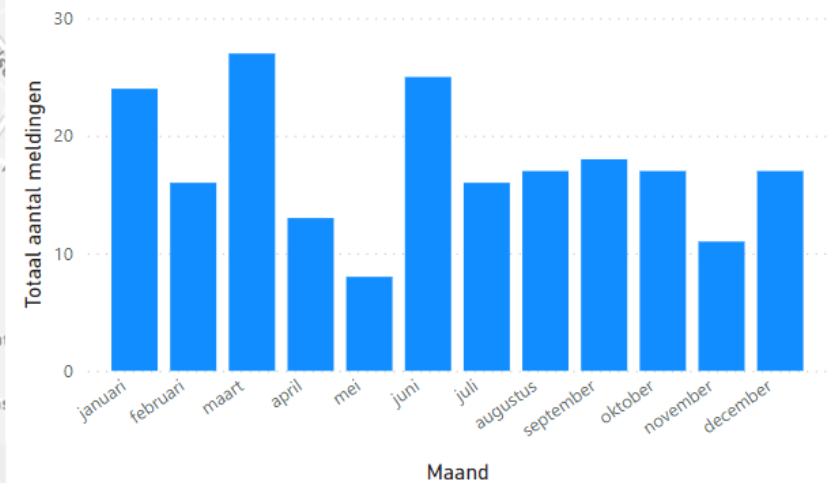
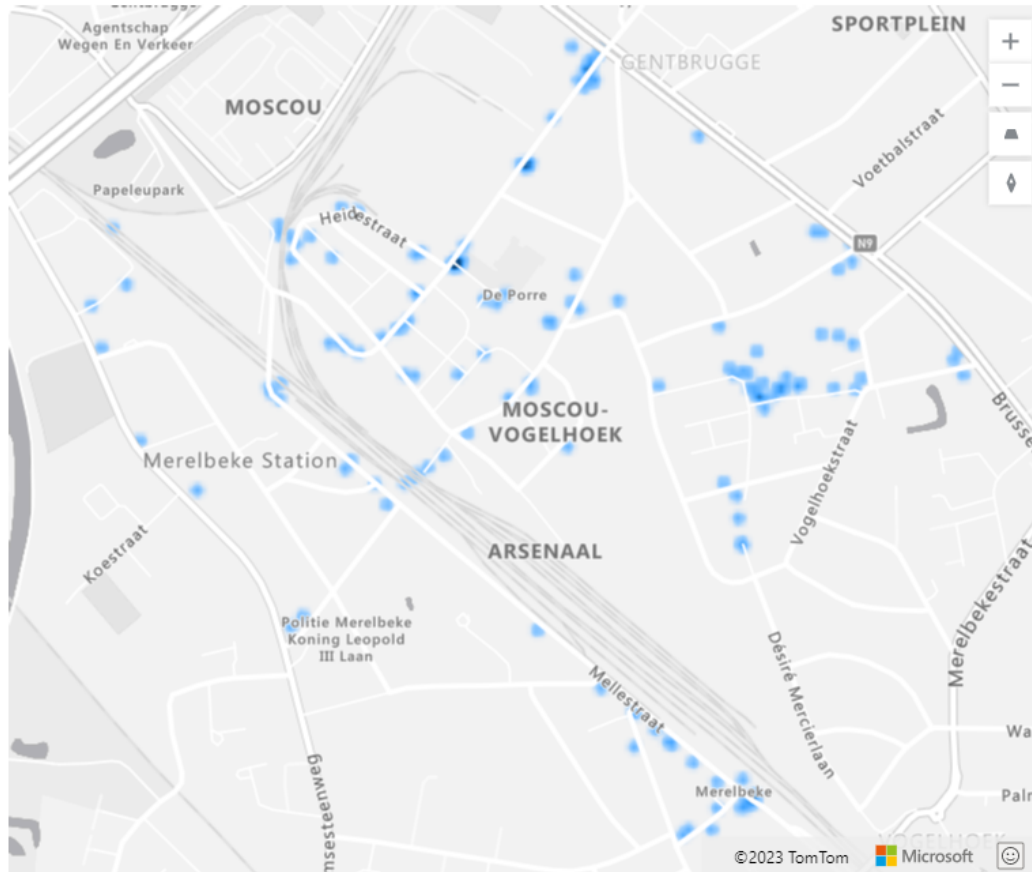

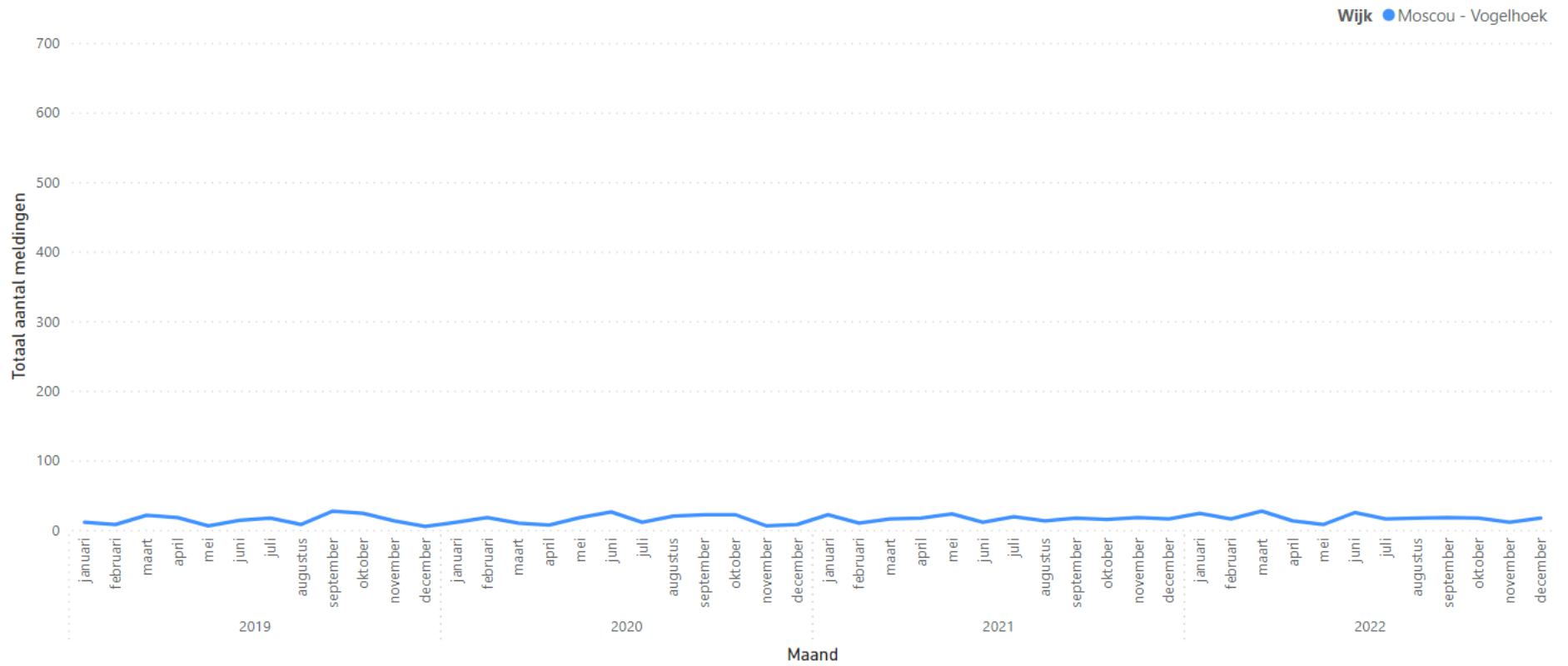
Wijkfiche 2022 - Mariakerke

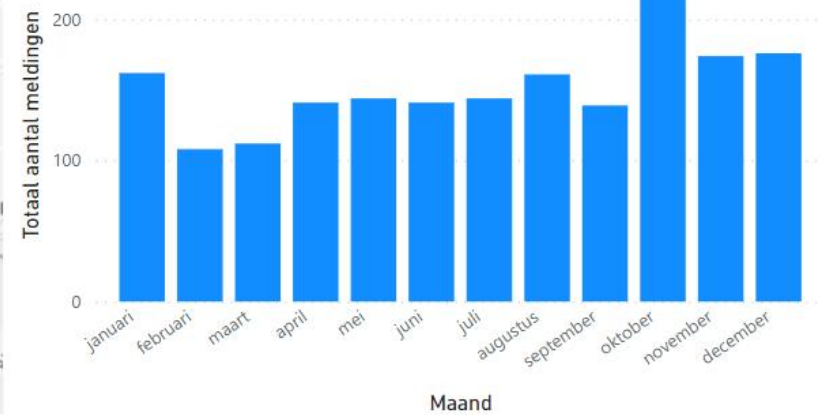
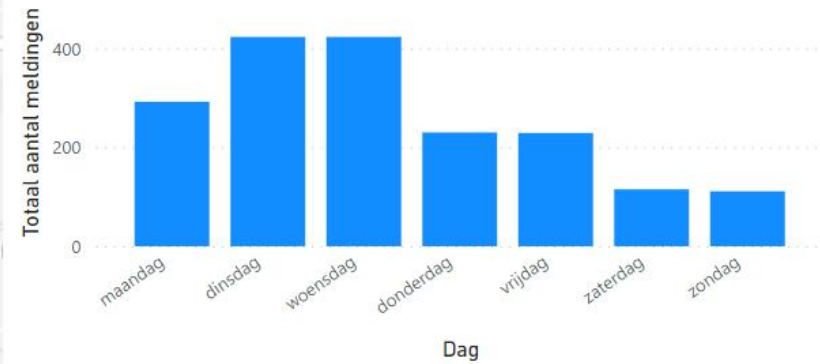
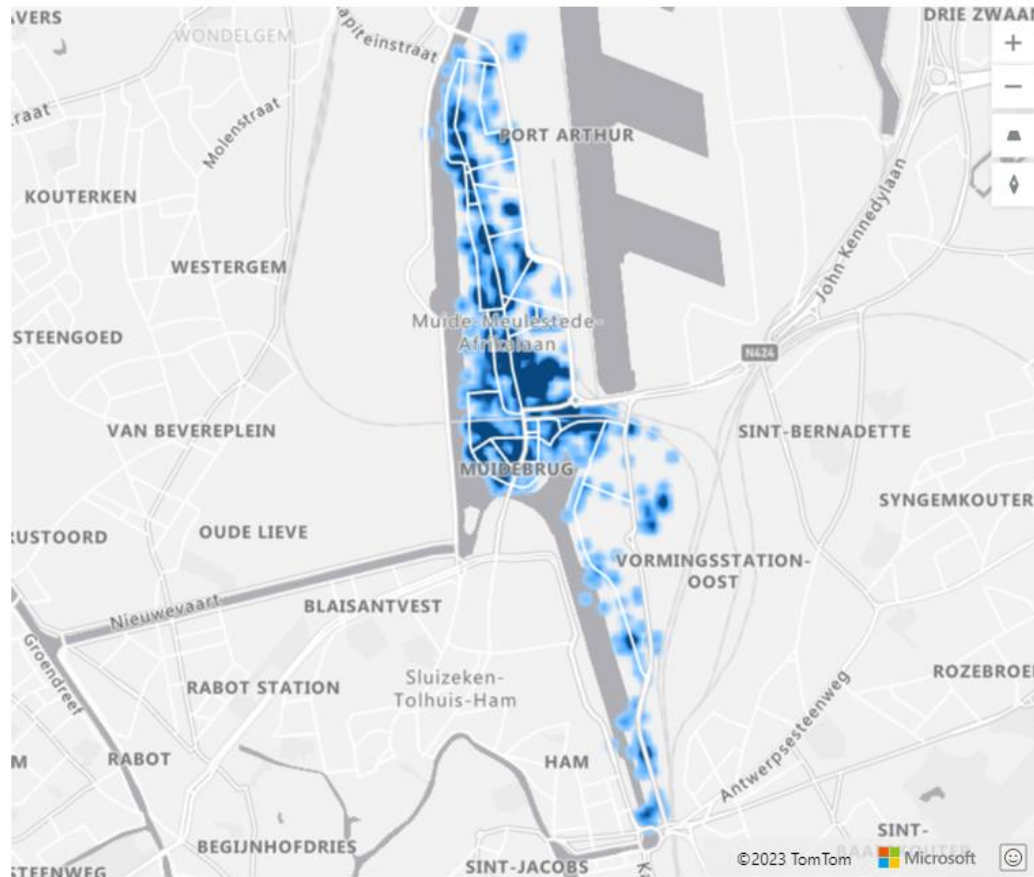

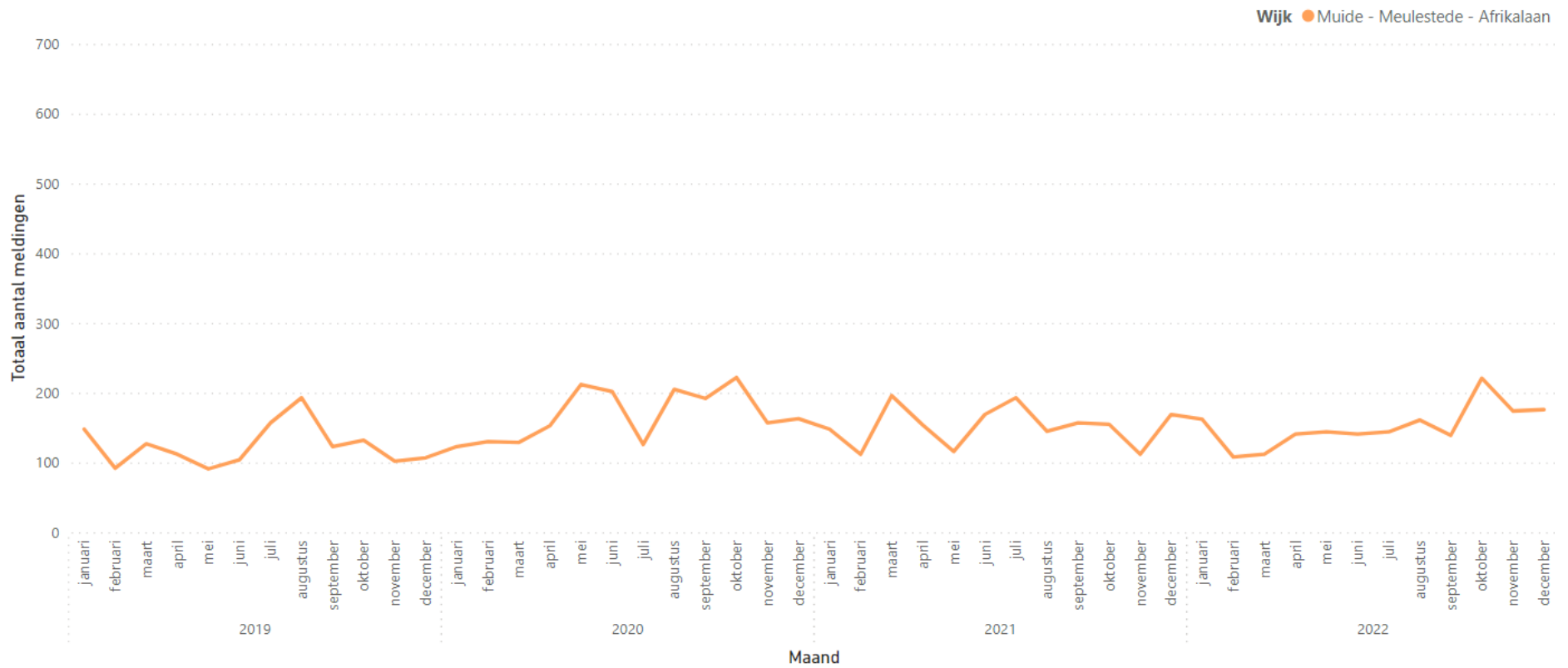
Wijkfiche 2022 - Moscou - Vogelhoek

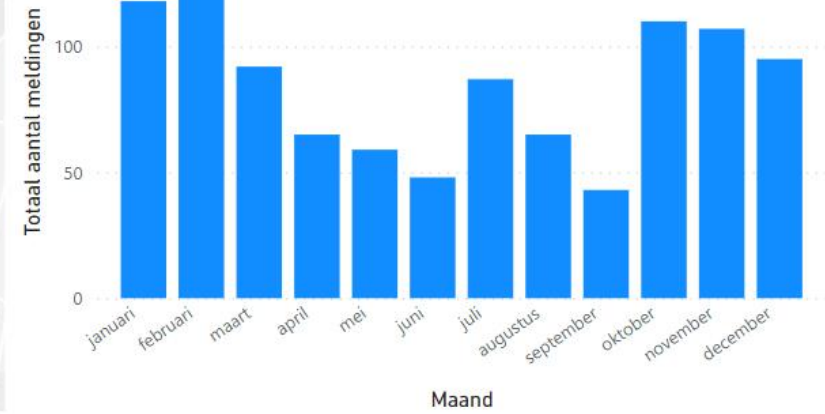
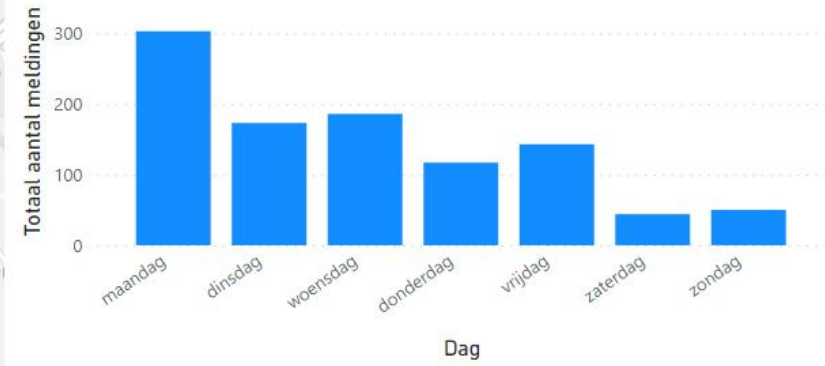
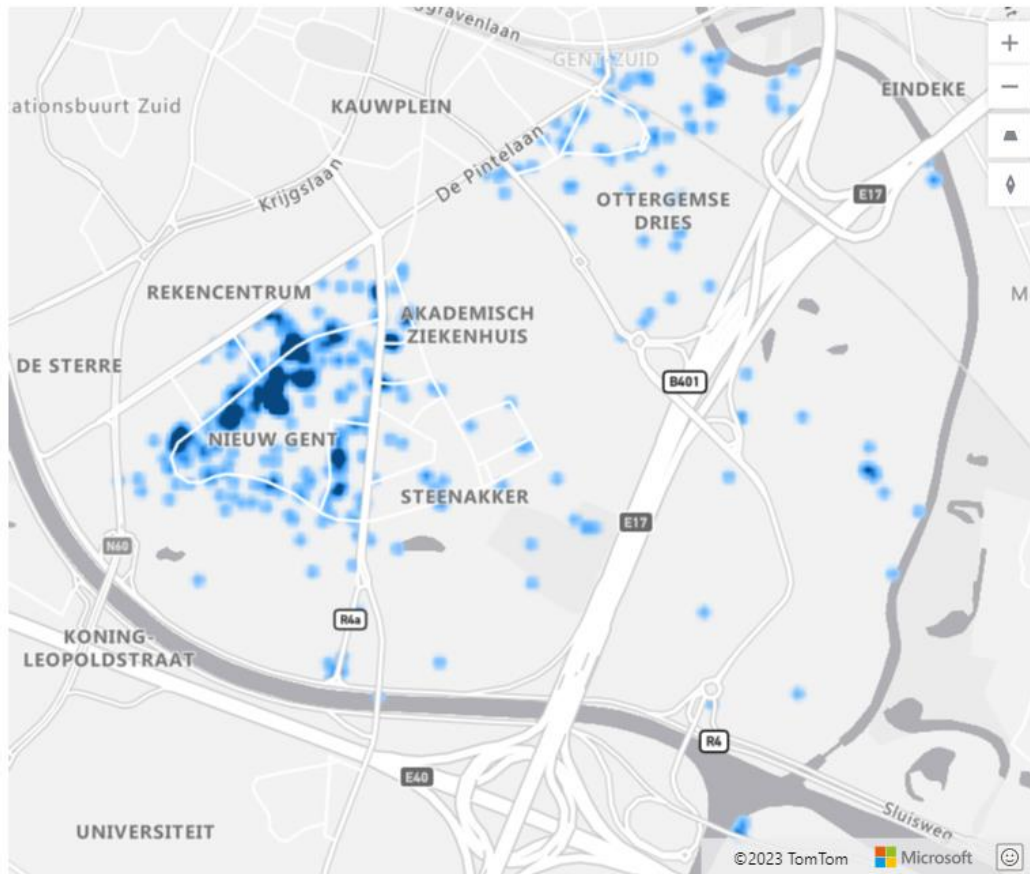

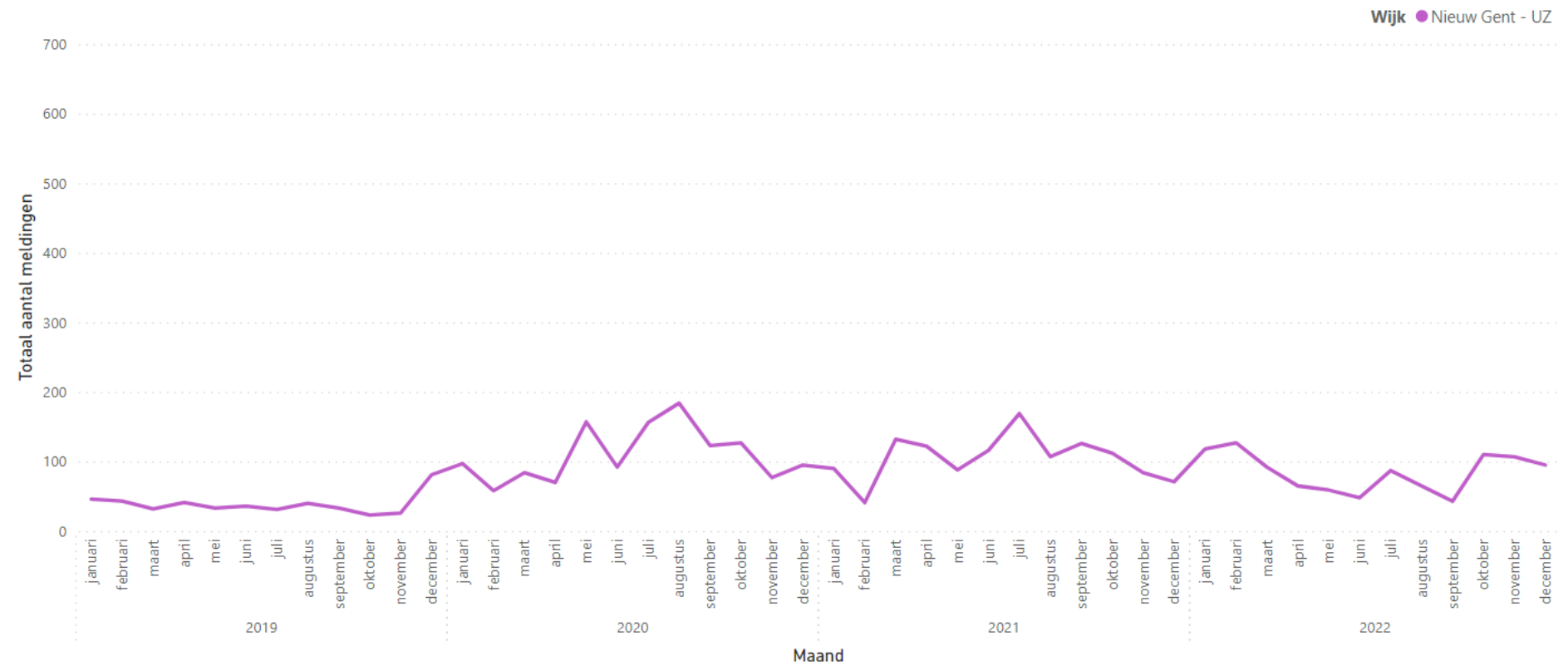
Wijkfiche 2022 - Muide - Meulestede - Afrikalaan

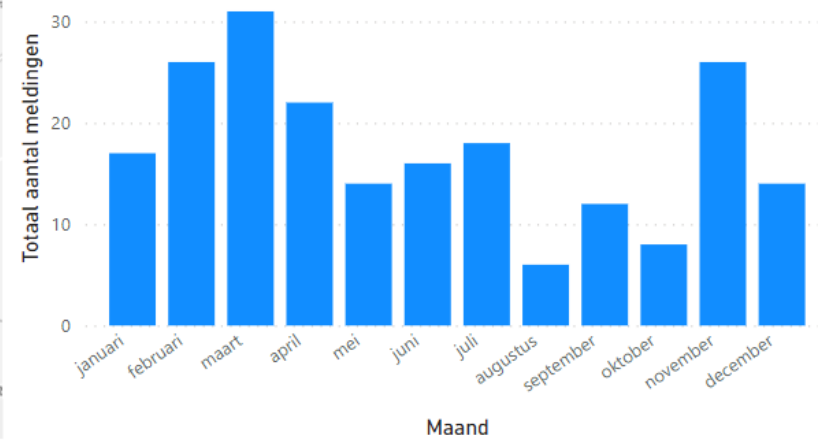
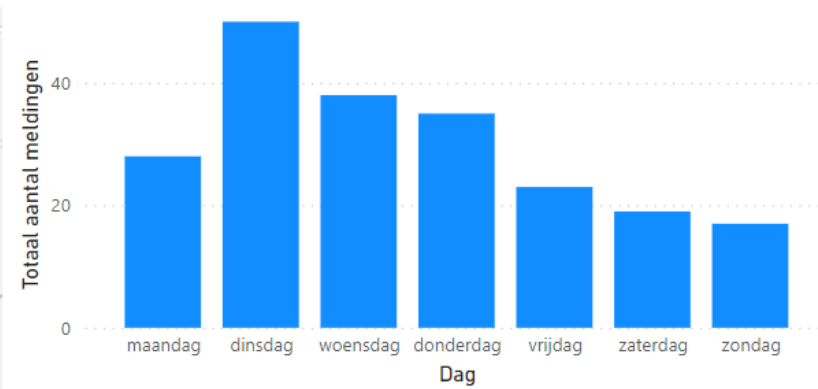
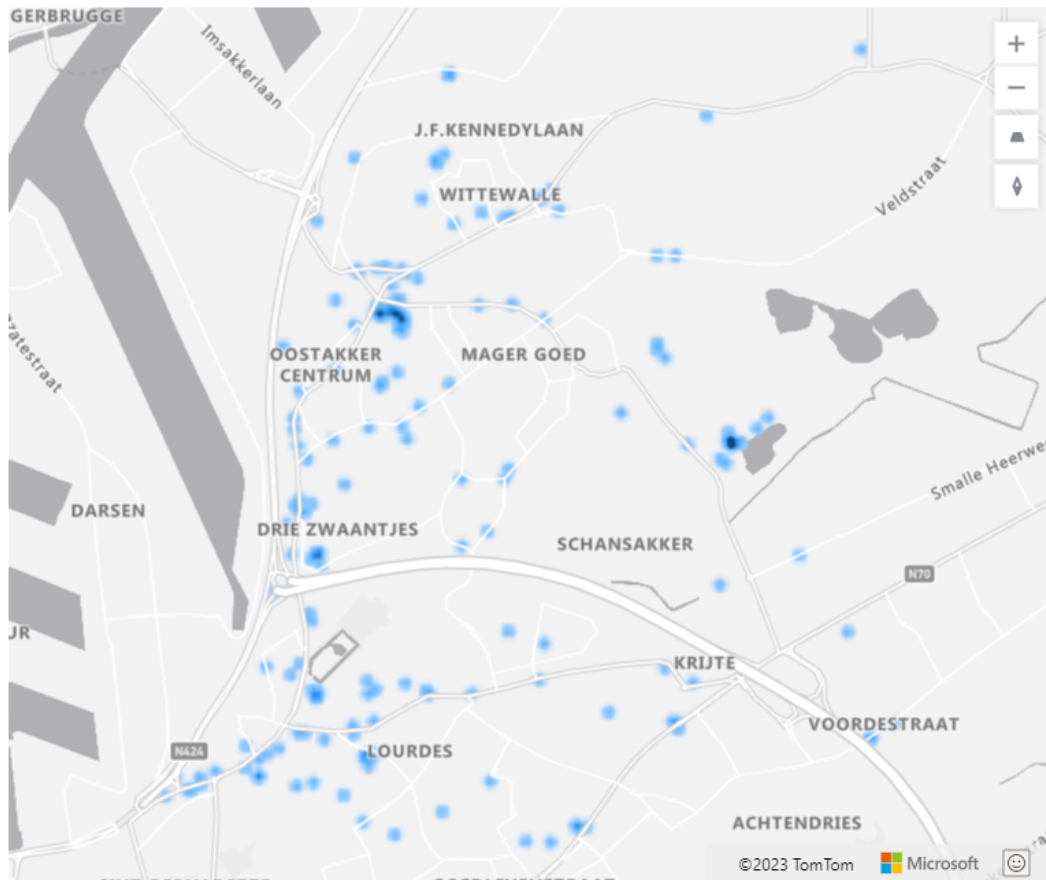

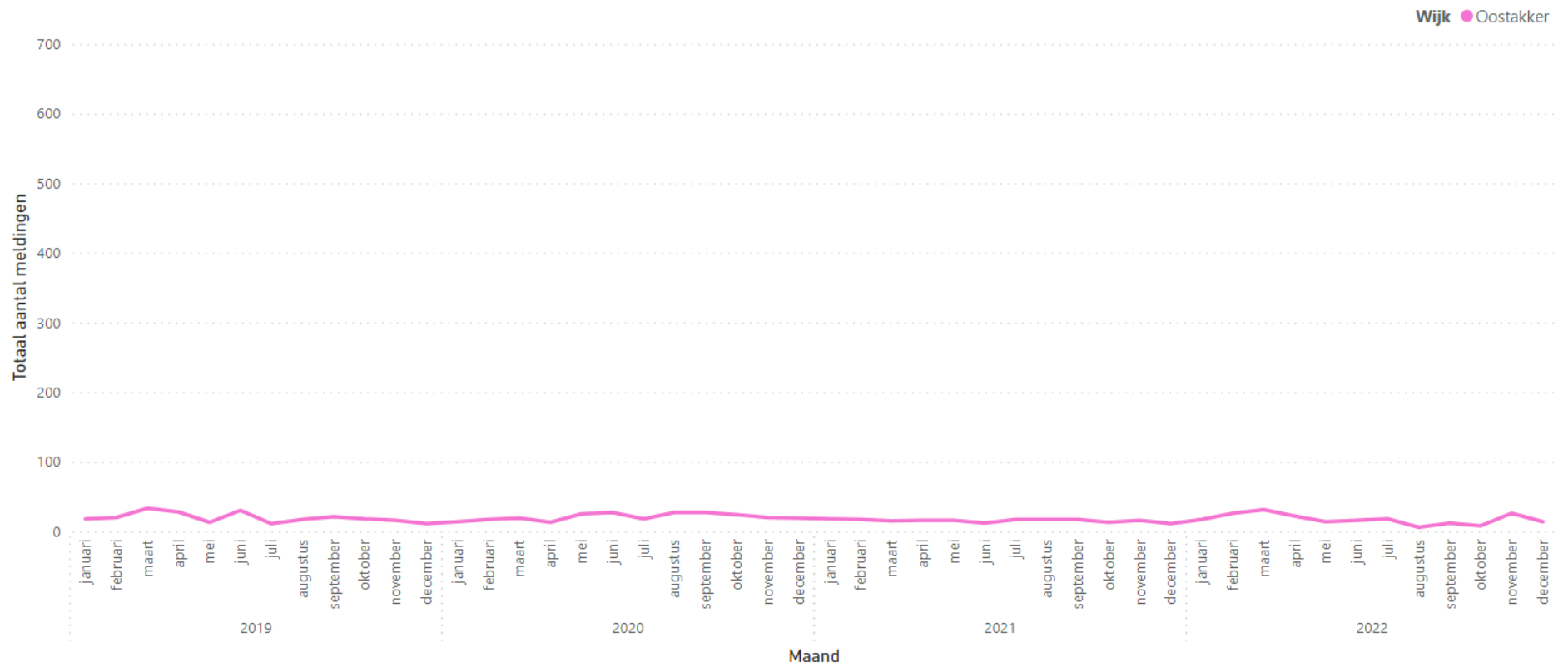
Wijkfiche 2022 - Nieuw Gent - UZ

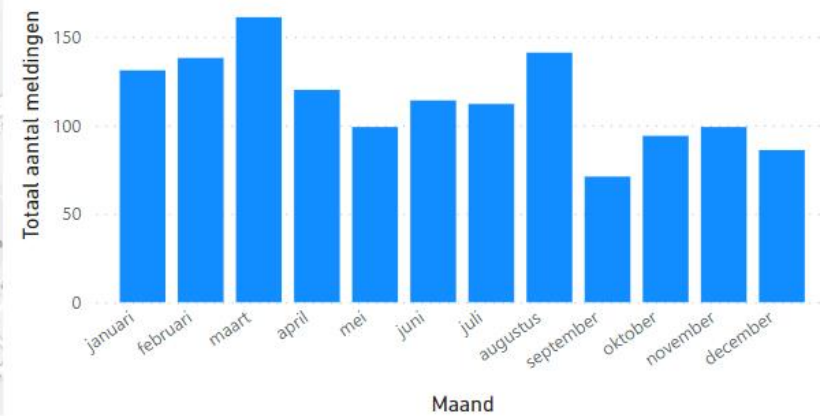
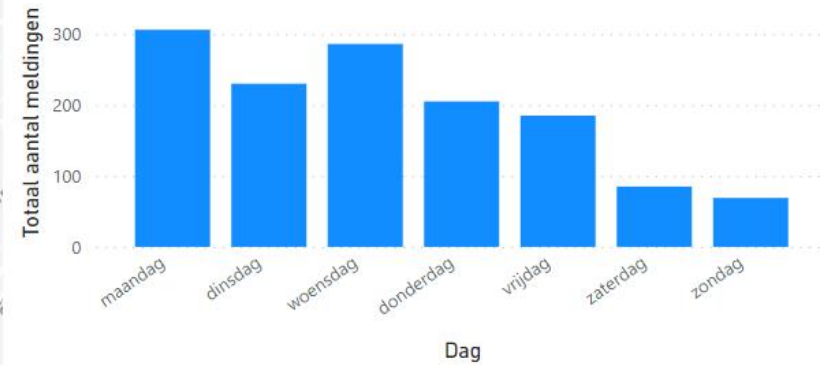
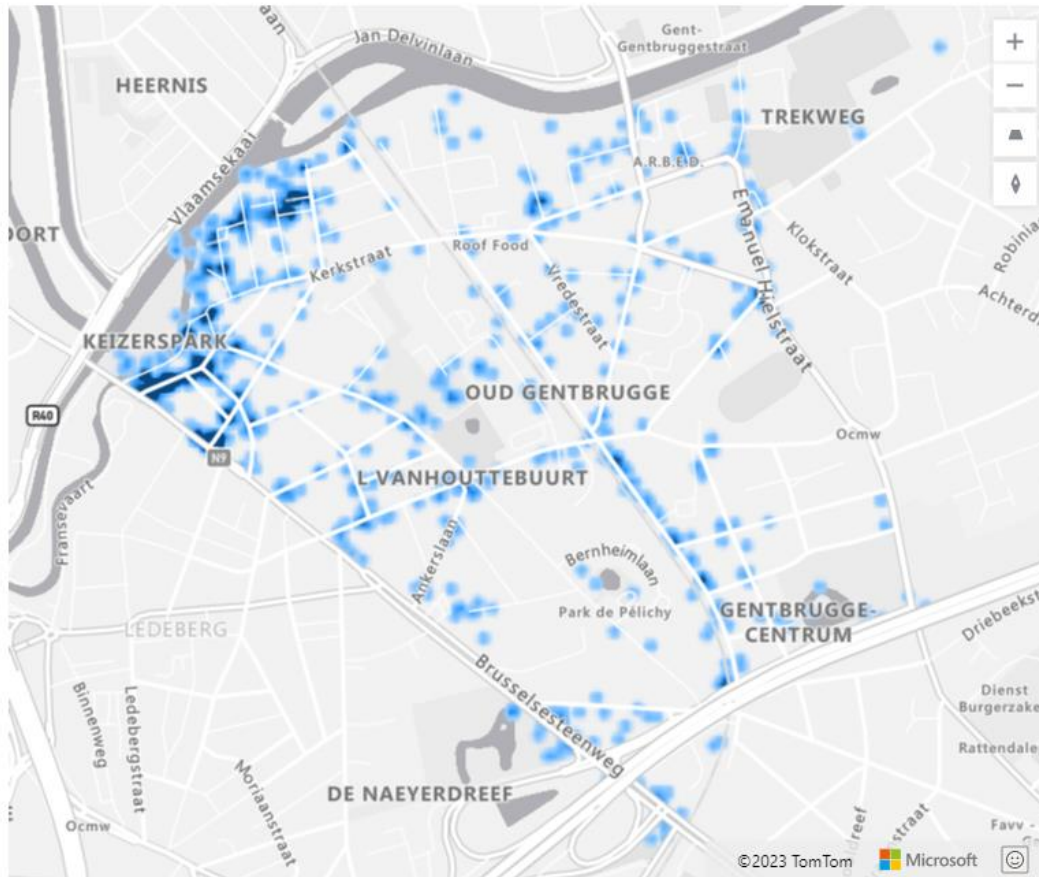

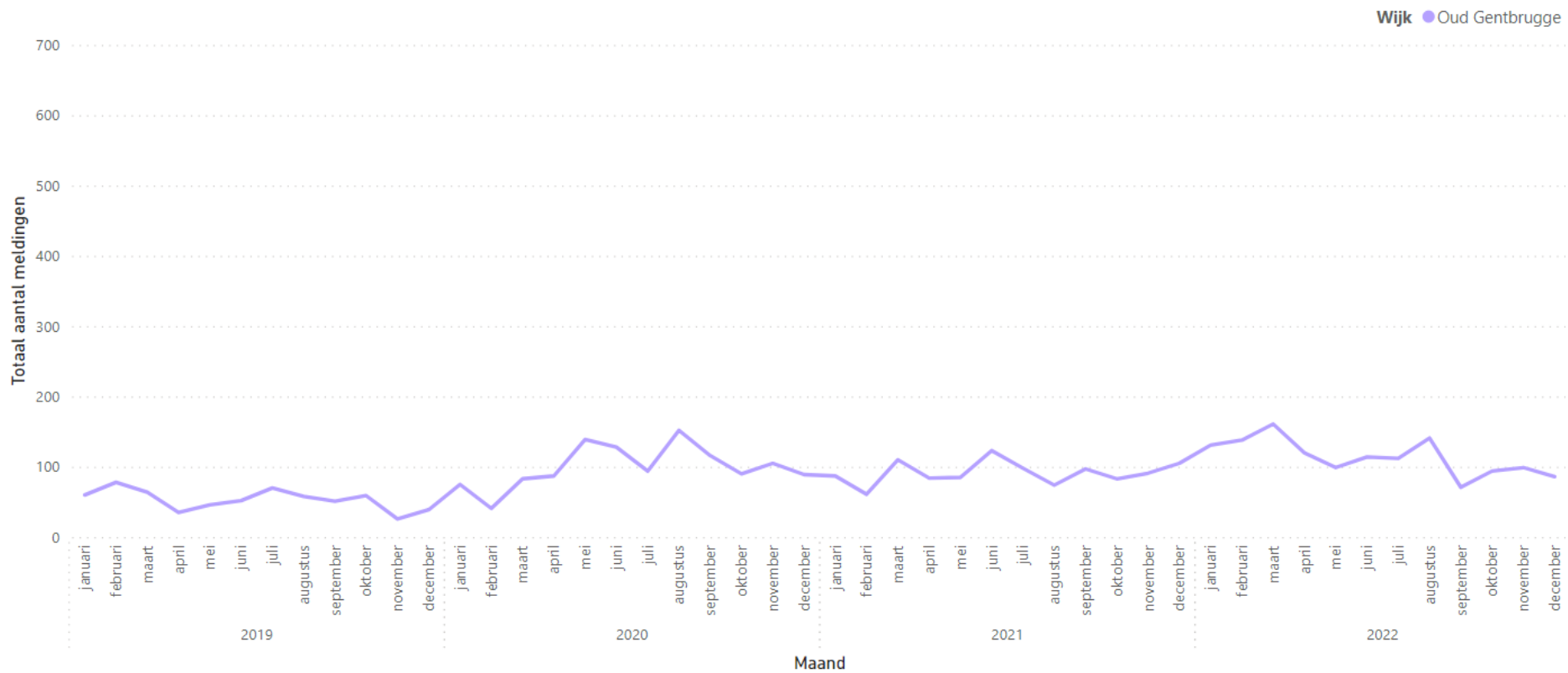
Wijkfiche 2022 - Oostakker

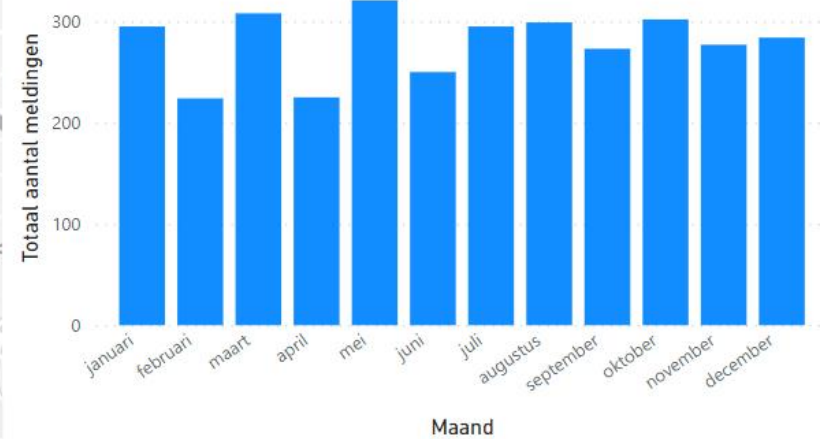
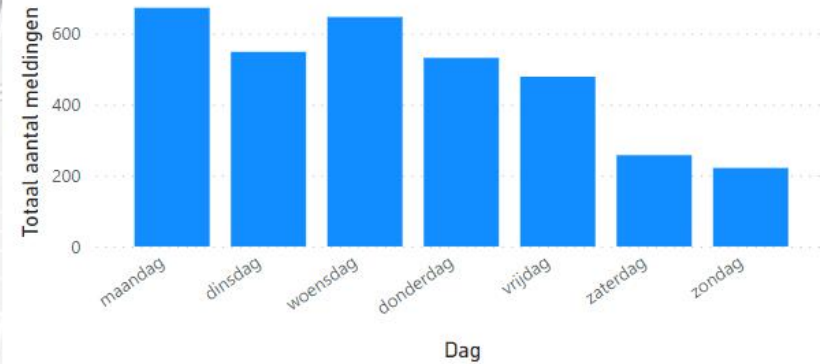
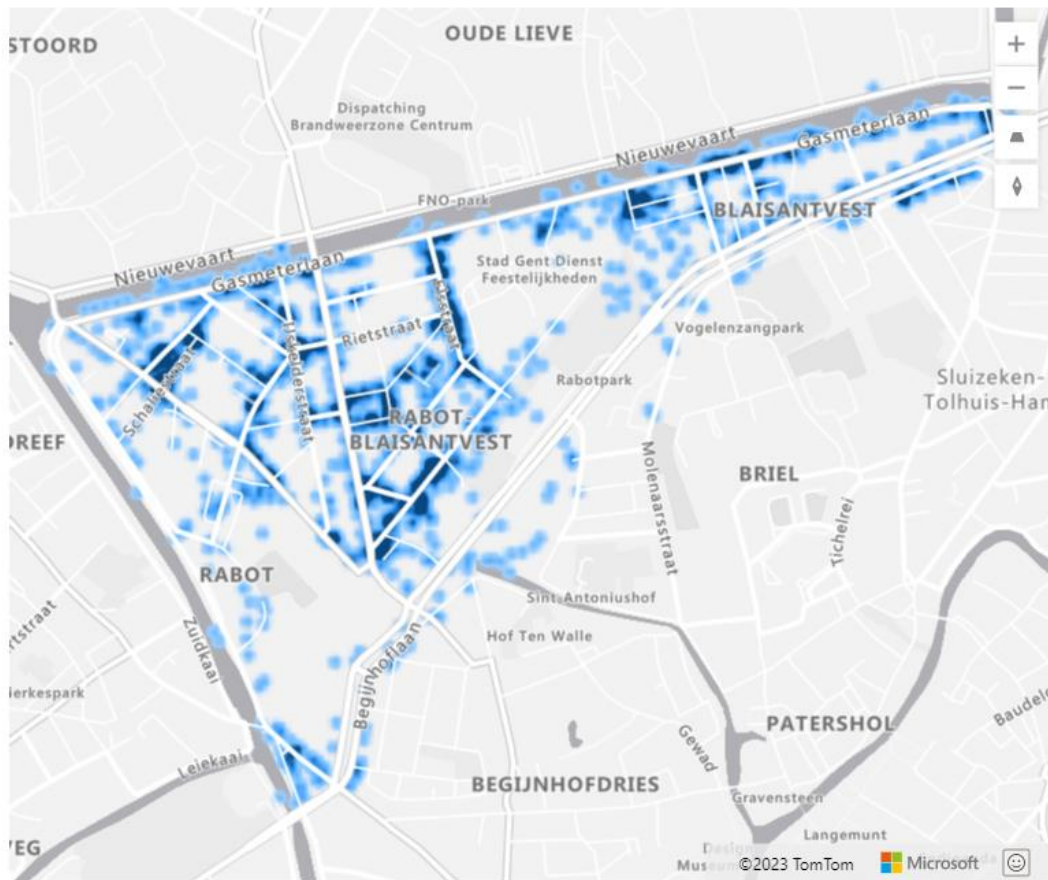

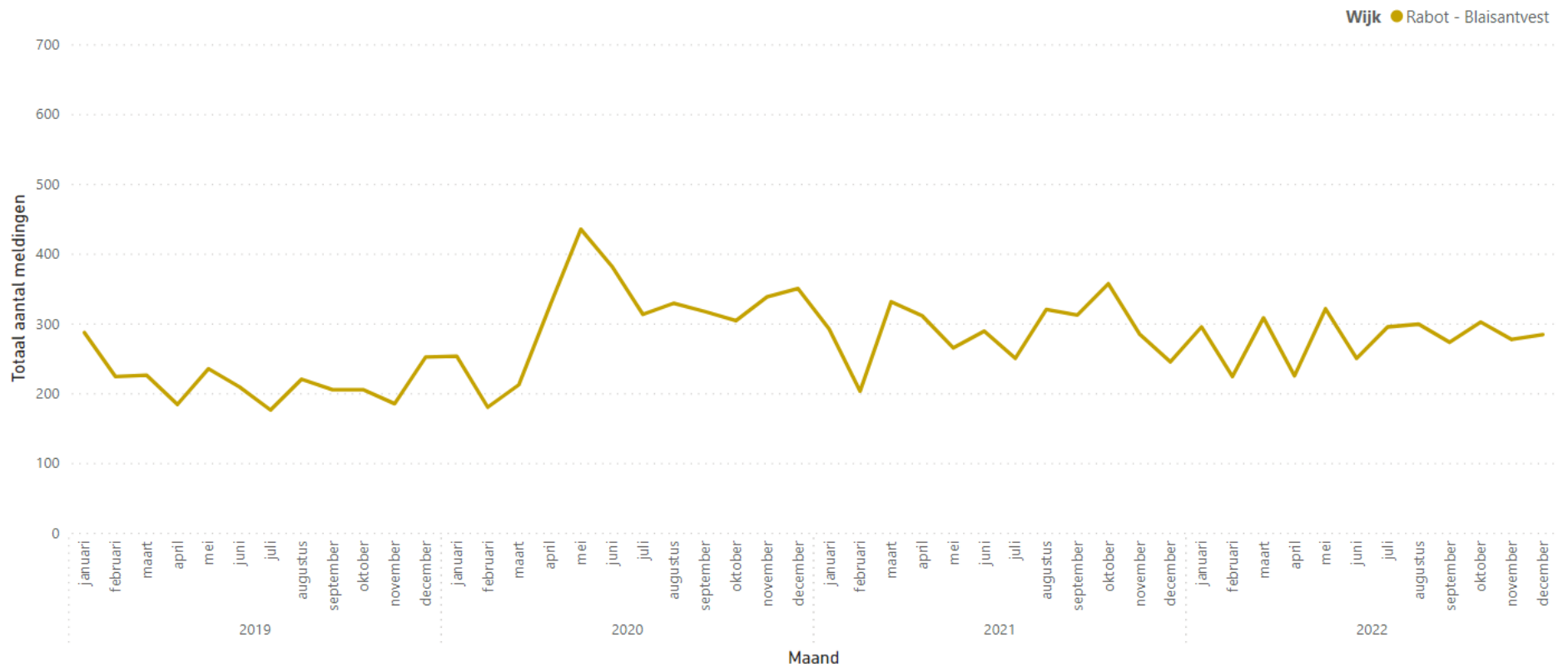
Wijkfiche 2022 - Oud Gentbrugge

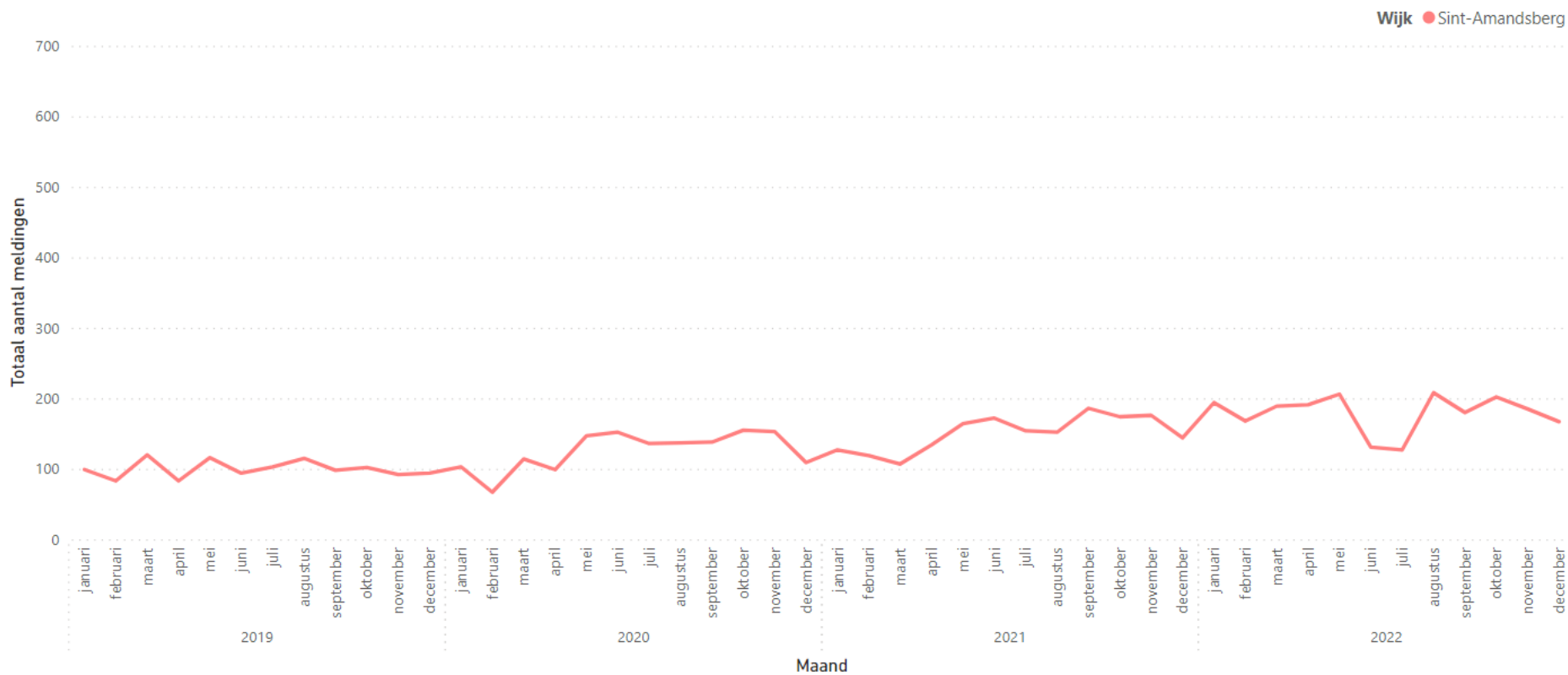

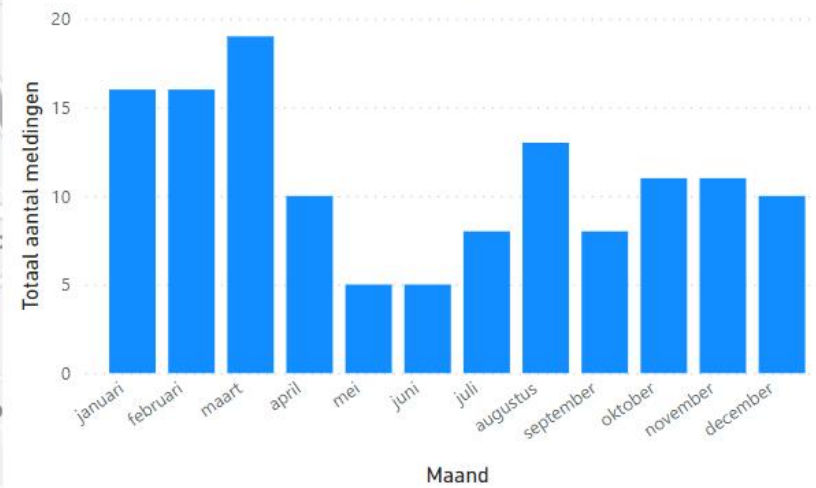
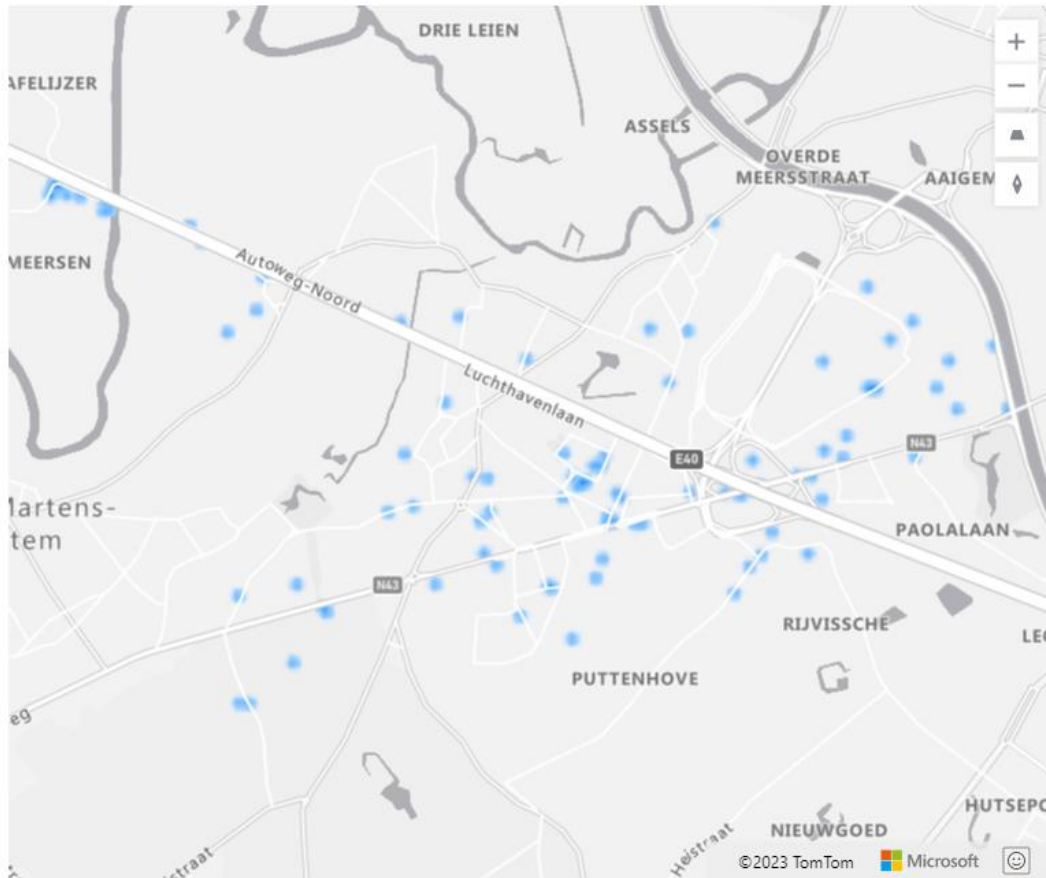
Wijkfiche 2022 - Rabot - Blaisantvest

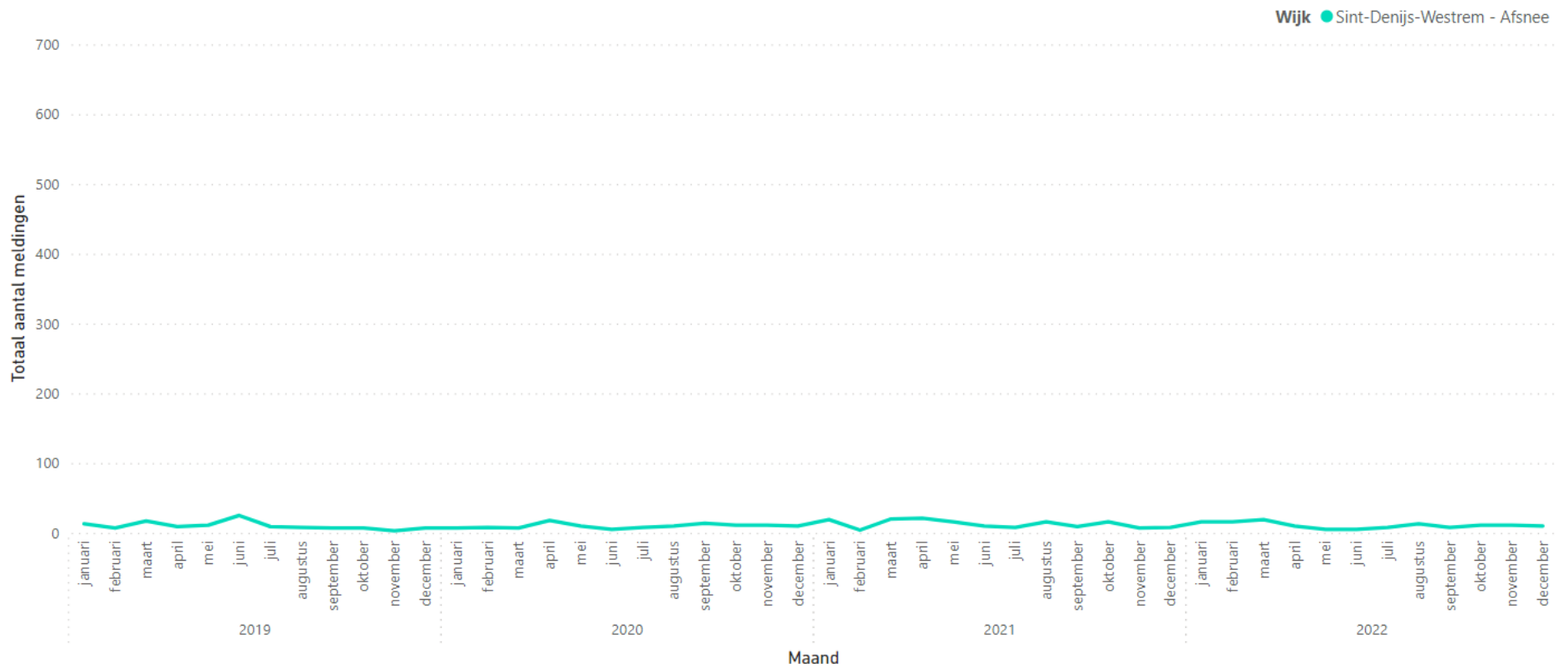

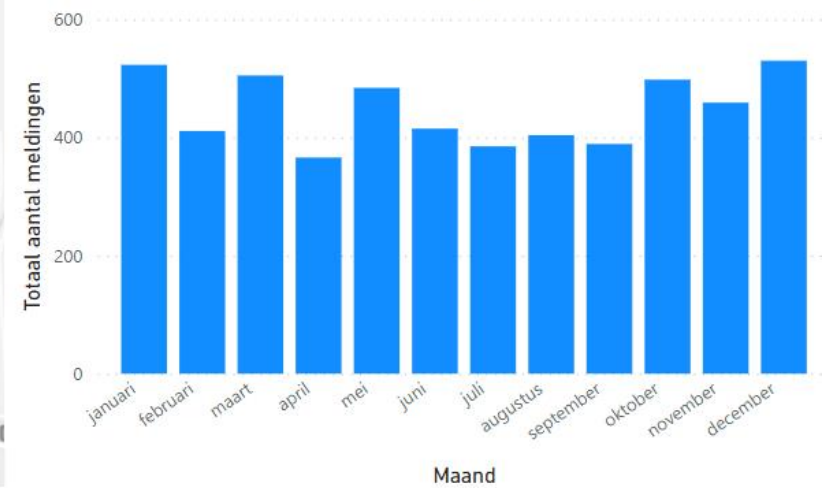
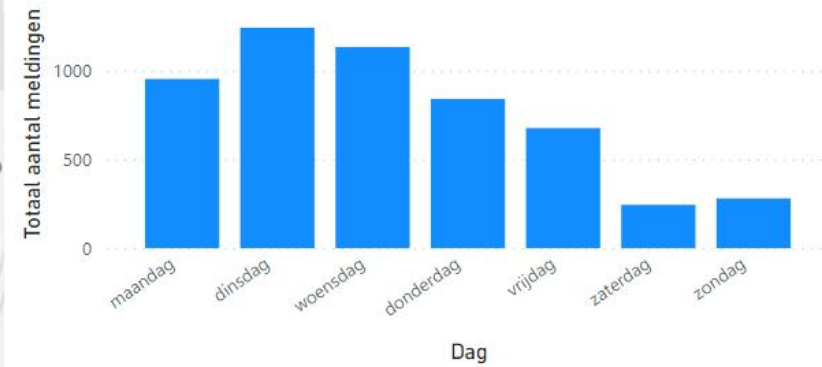
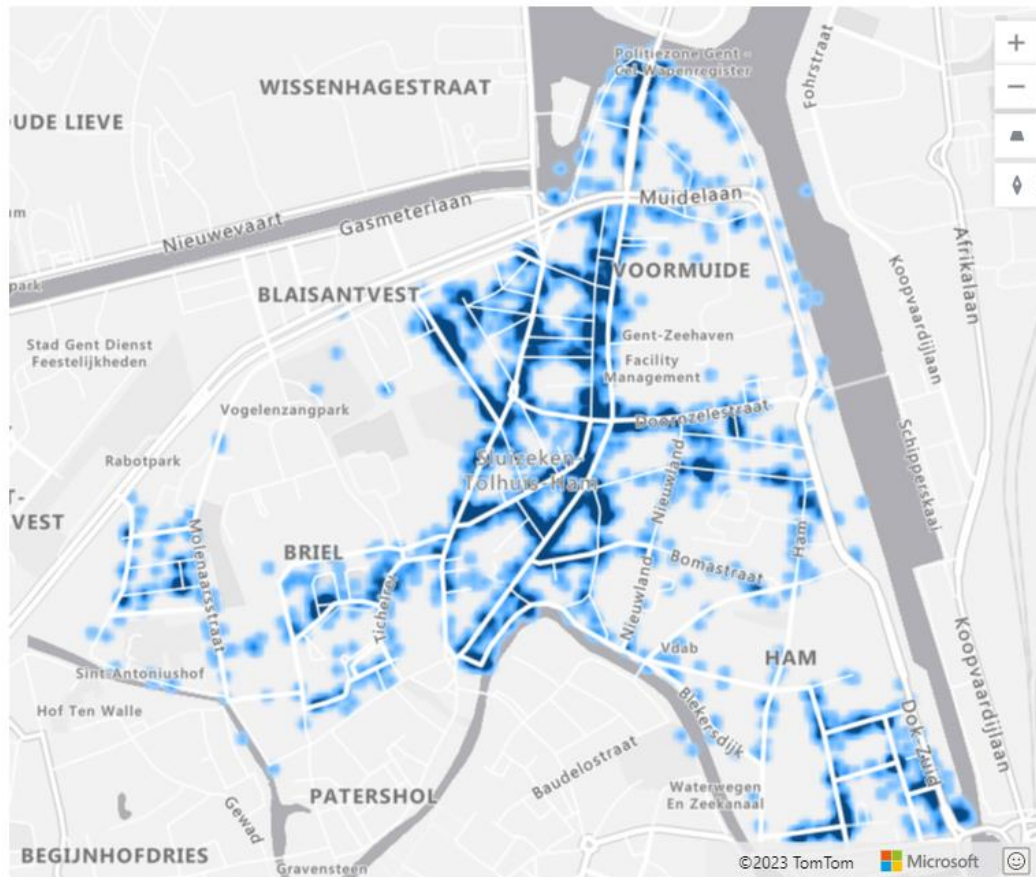

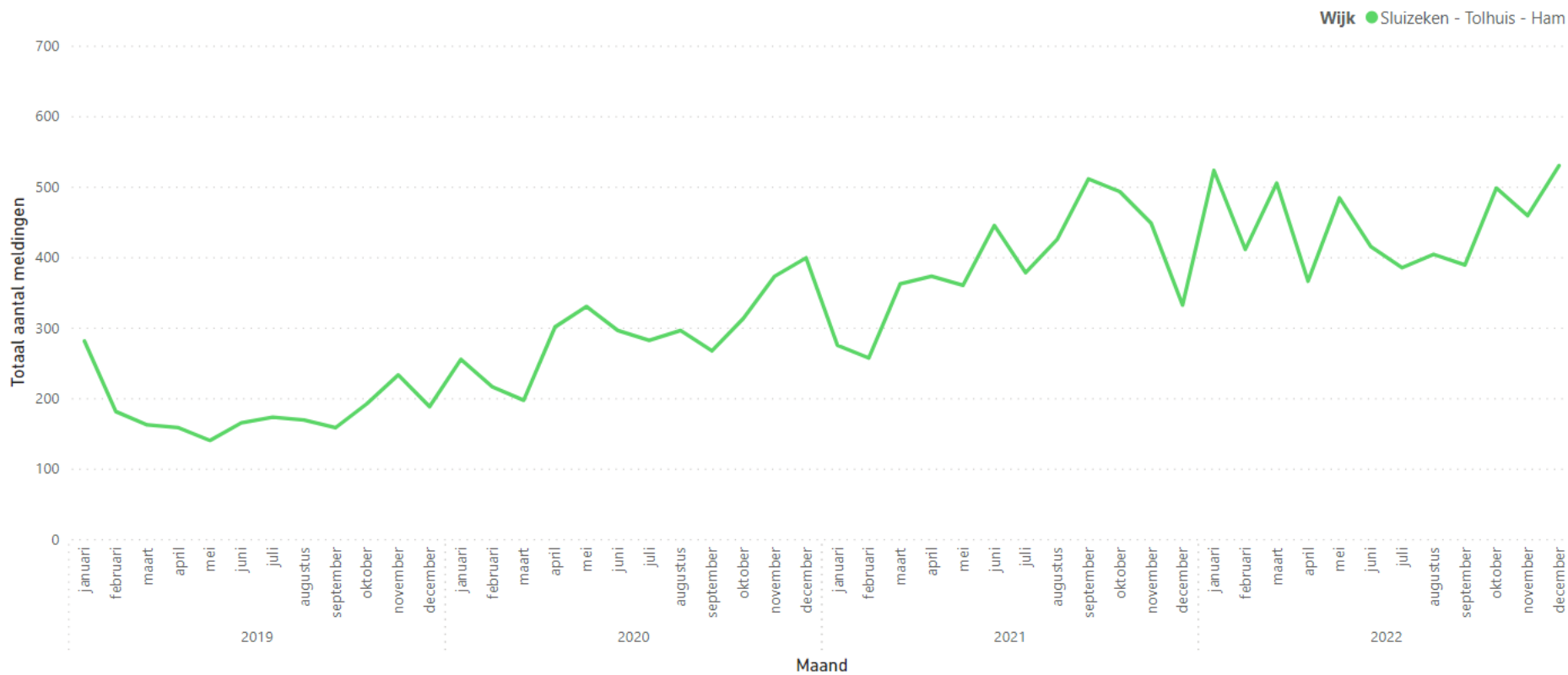
Wijkfiche 2022 - Sint-Denijs-Westrem - Afsnee

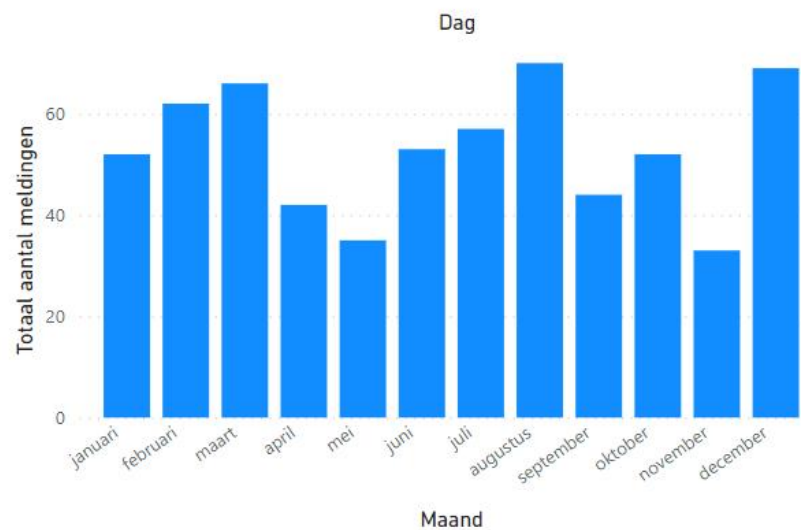
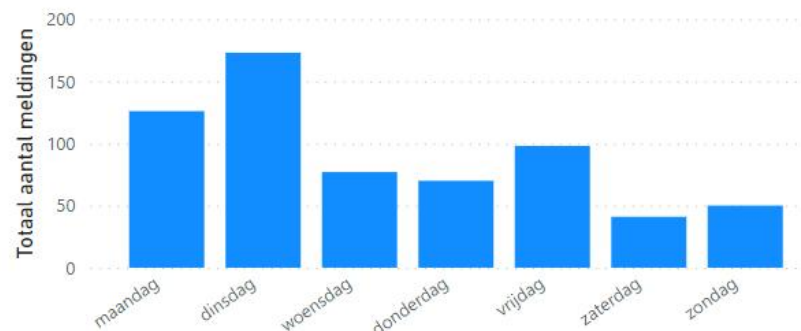
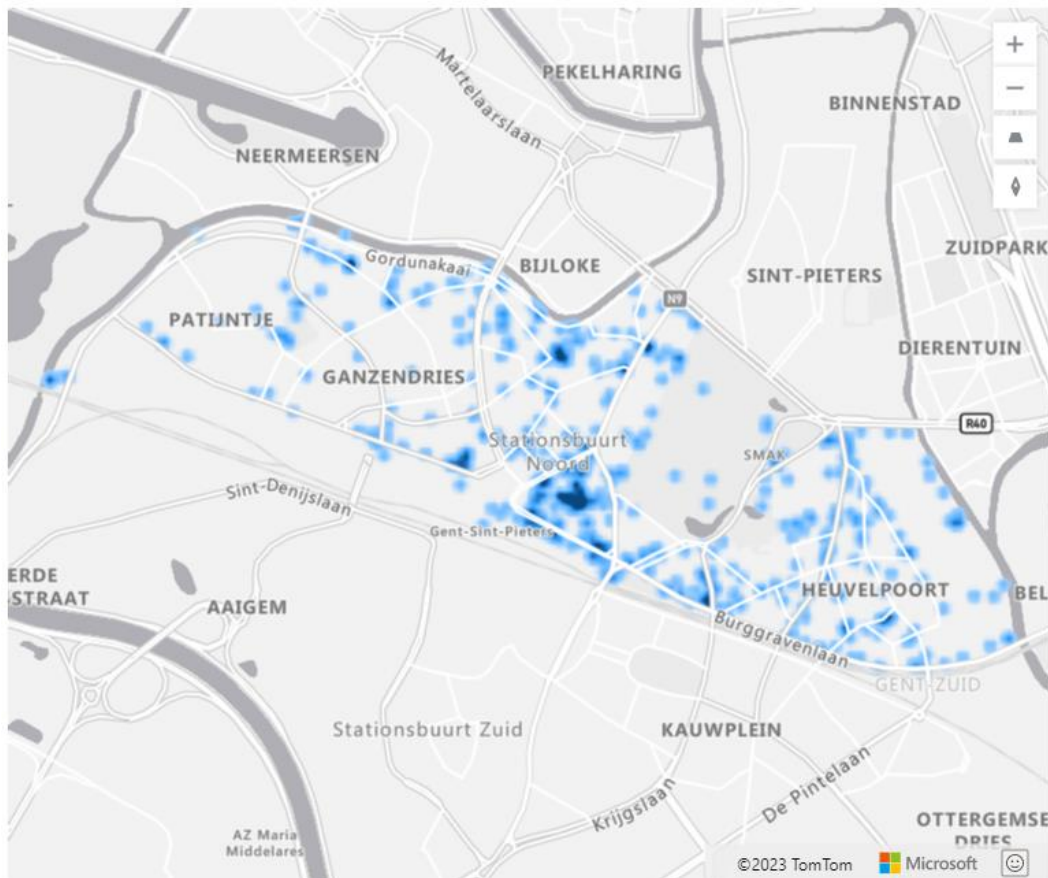

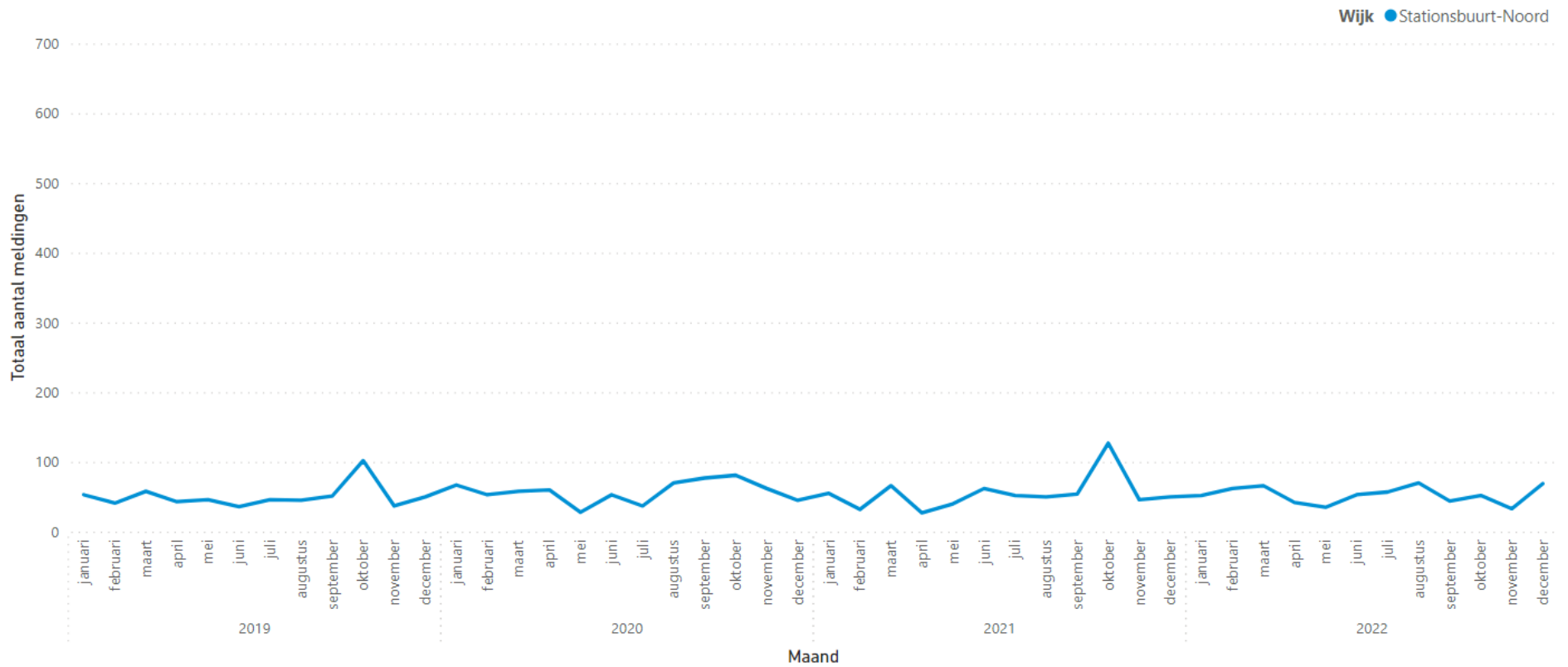
Wijkfiche 2022 - Sluizeken - Tolhuis - Ham

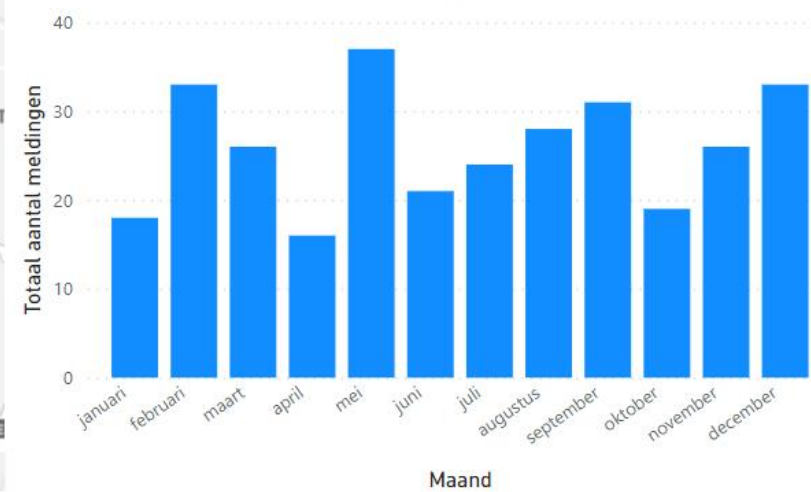
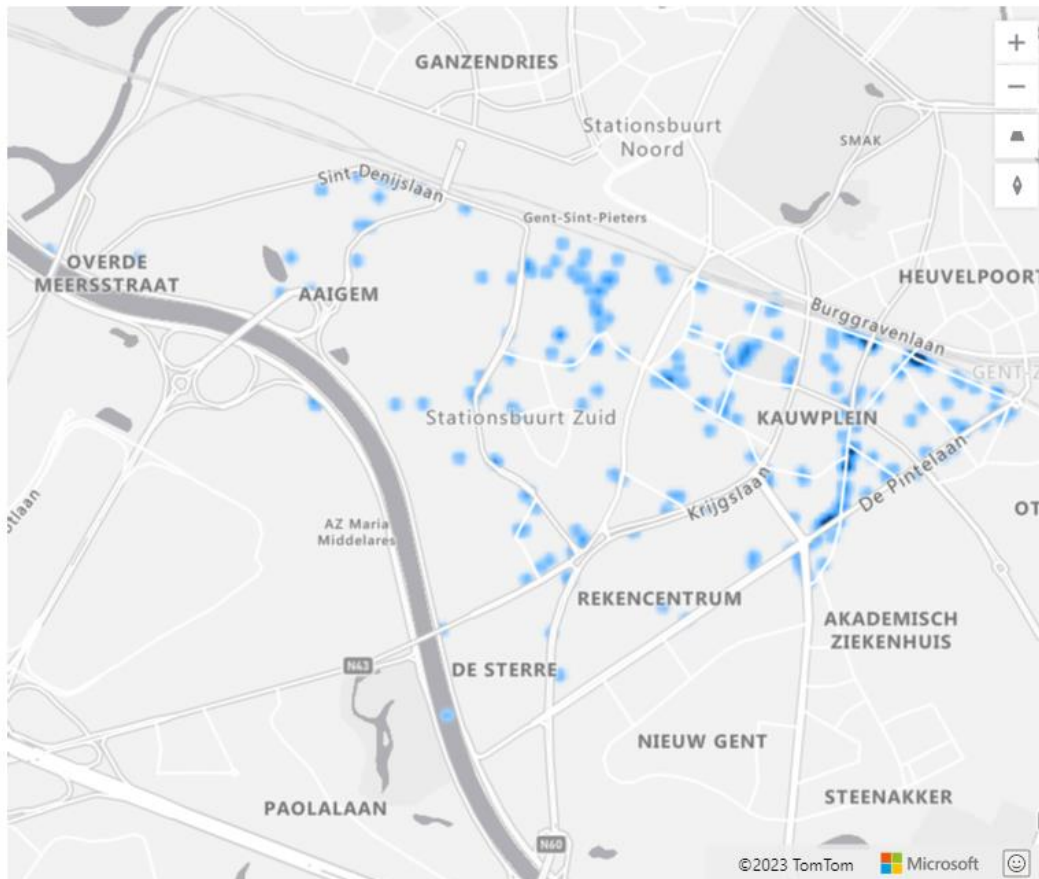

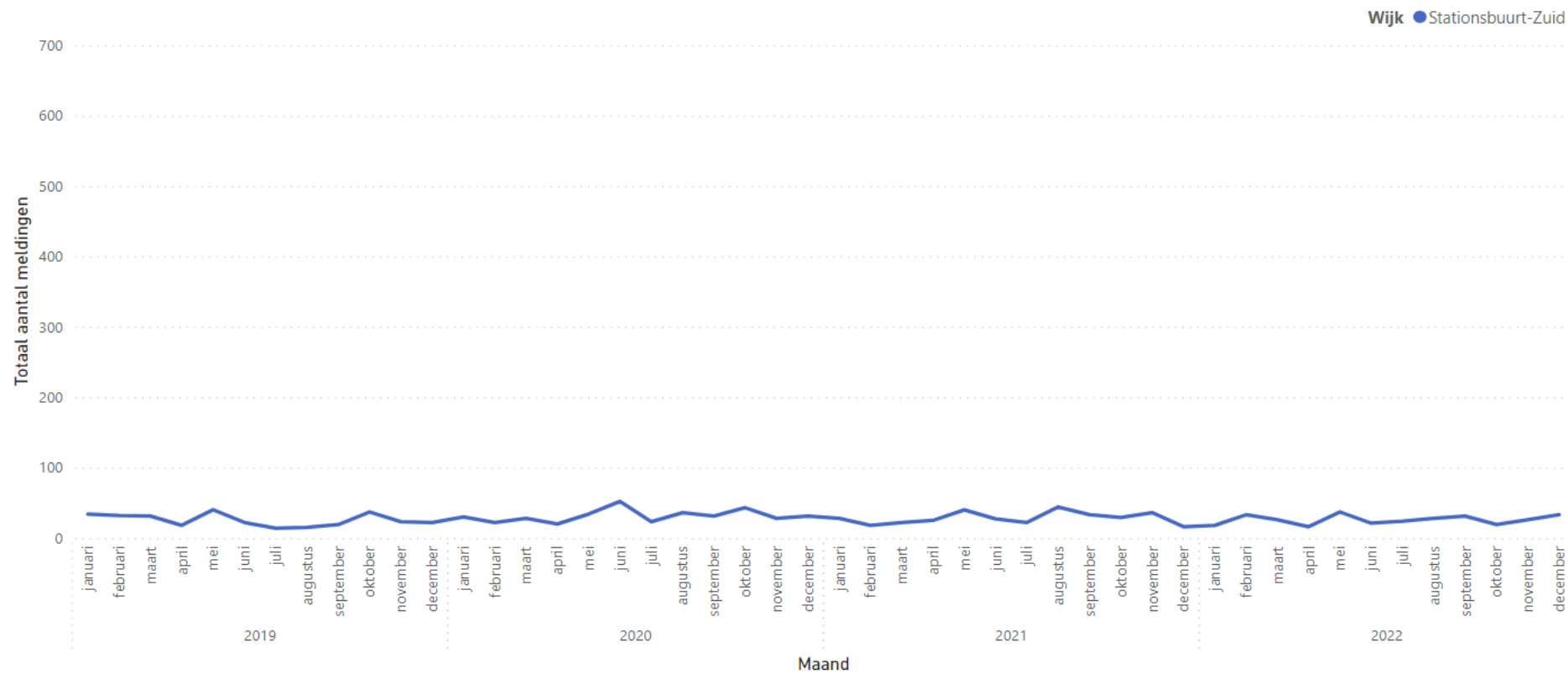
Wijkfiche 2022 - Stationsbuurt-Noord

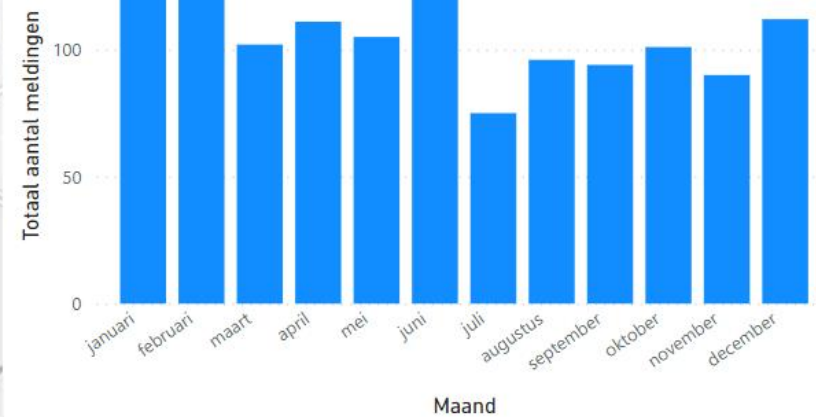
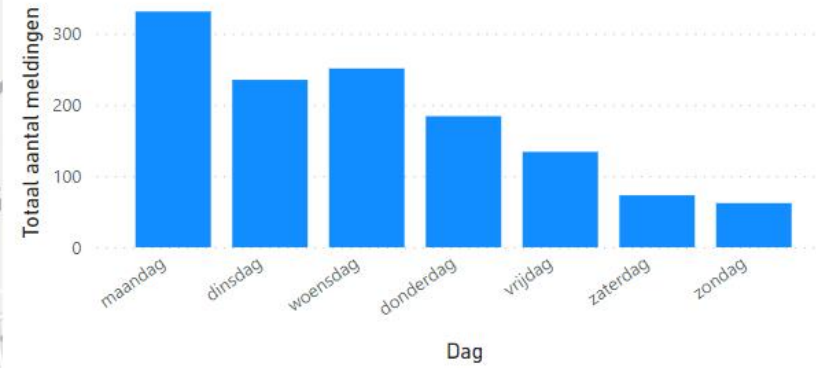
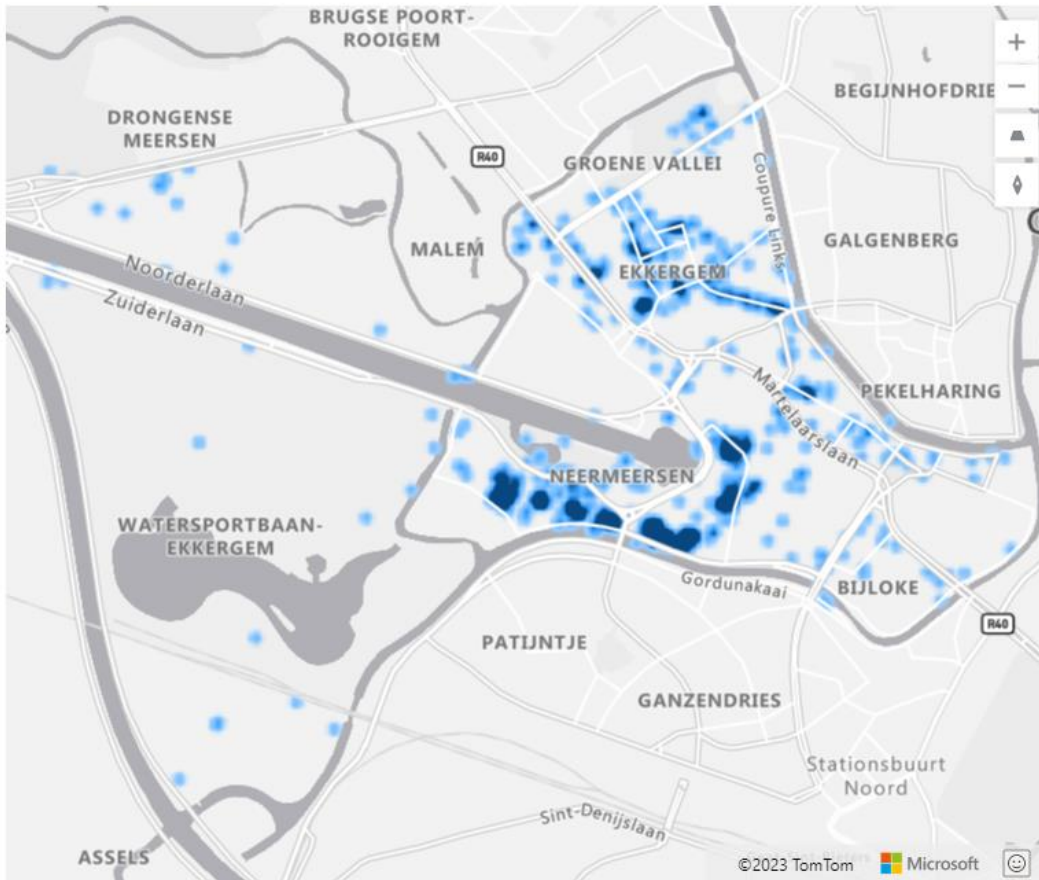

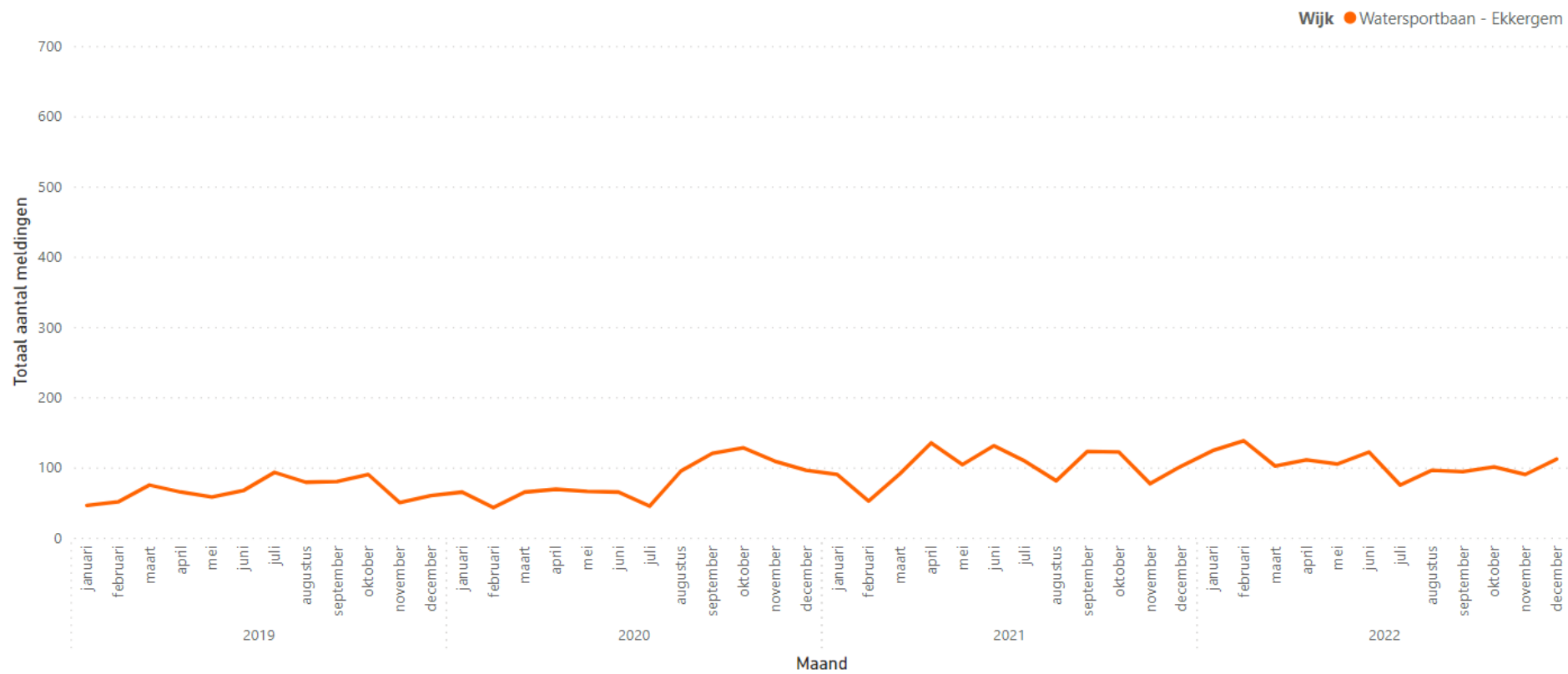
Wijkfiche 2022 - Stationsbuurt-Zuid

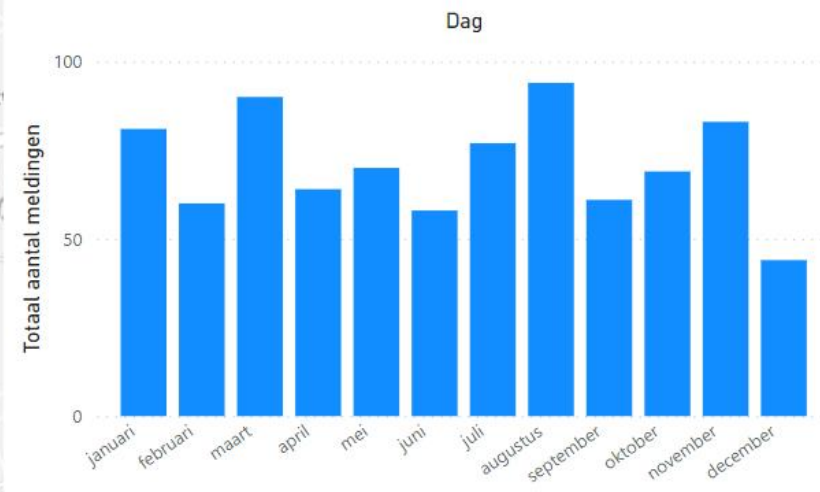
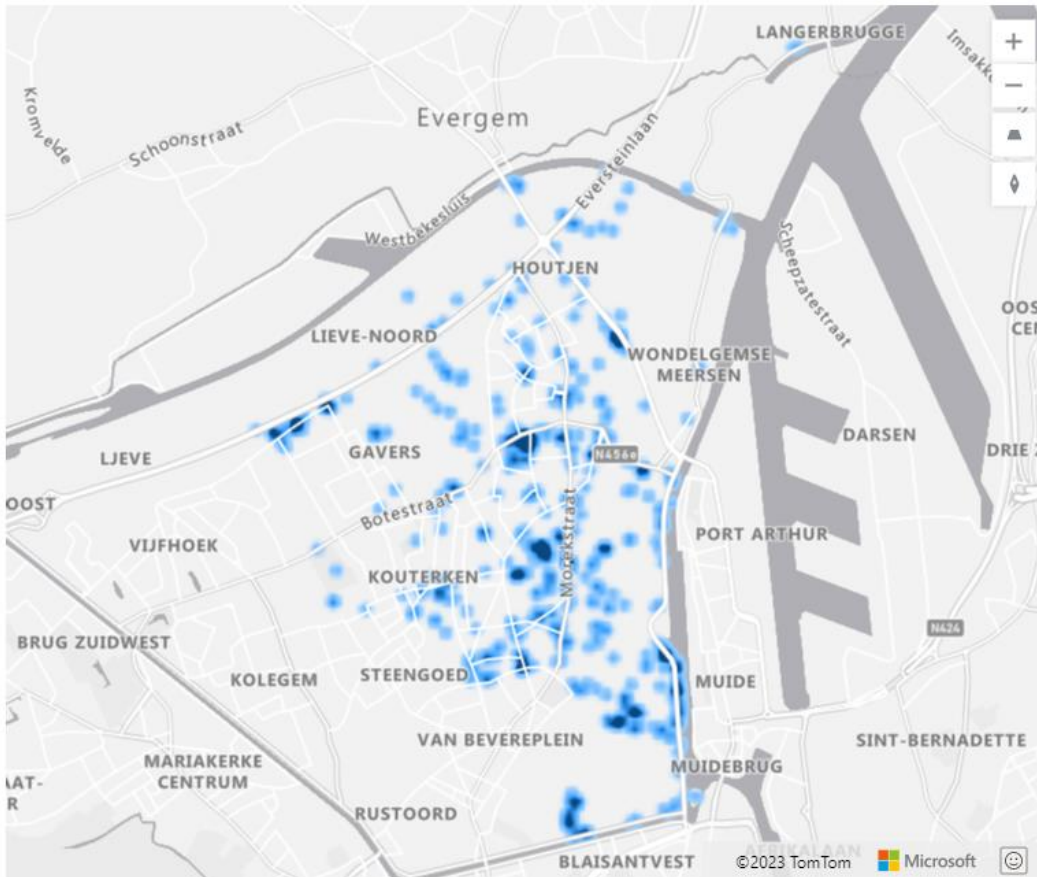

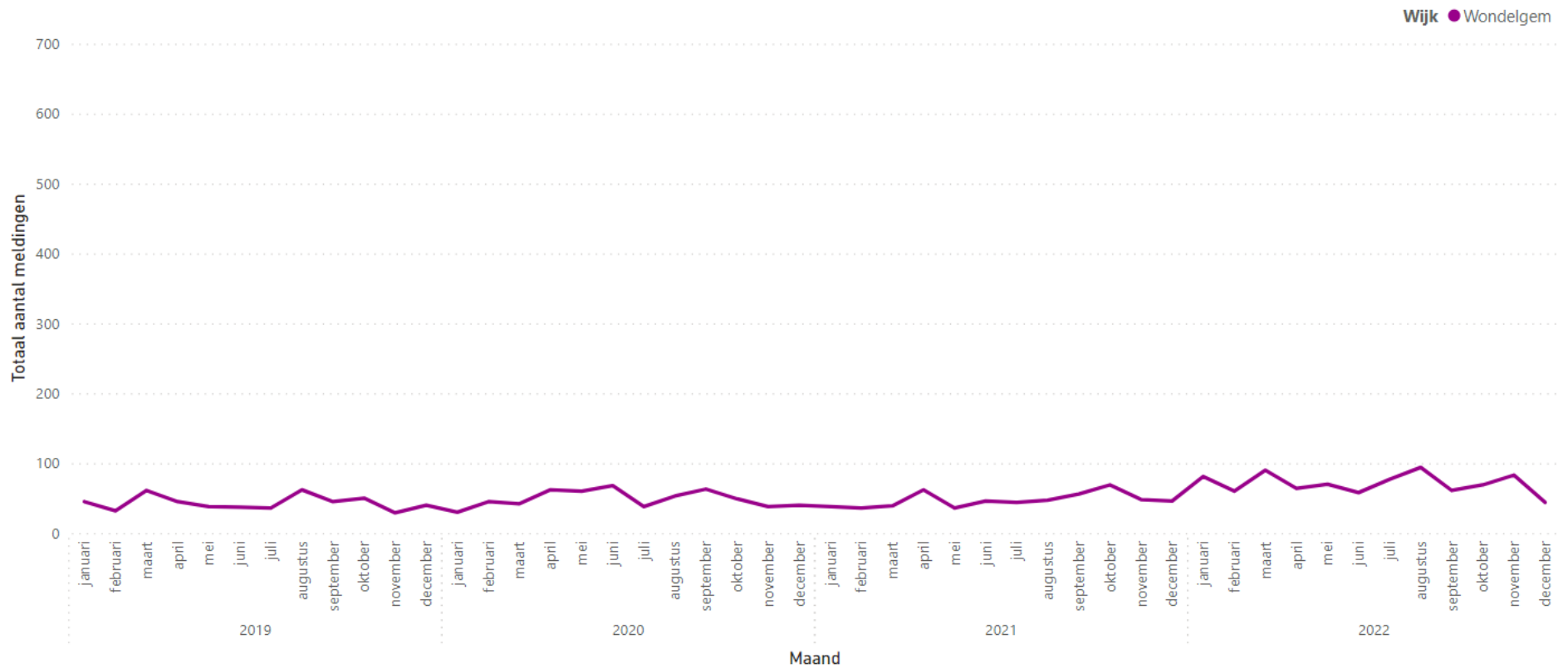
Wijkfiche 2022 - Watersportbaan - Ekkergem

Wijkfiche 2022 - Wondelgem

Wijkfiche 2022 - Zwijnaarde

